

planinski

V E S T N I K

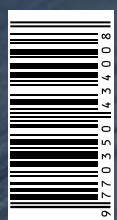
REVIJA ZA LJUBITELJE GORA ŽE OD LETA 1895

113. LETO / DECEMBER 2008 / 3,12 EUR

Revija
Planinske zveze
Slovenije

12

**Sto let Frischaufovega
doma na Okrešlju**
Intervju: Polde Taler

Mago

Mustang GTX

prodaja

ANNAPURNA

ANNAPURNA
Krakovski nasip 4, 1000 Ljubljana
t 01 426 34 28
info@annapurna.si
www.annapurna.si

GorskeSledi
www.gorske-sledi.com

Športno Okoljevarstveno Informativno Kulturno Poučno

Oddaja, ki prinaša
delček gorskega sveta
tudi v vaše domove.

Želimo vam srečno in gorskih doživetij polno leto 2009!

video **OSKAR**
www.video-oskar.com

Izdajatelj in založnik:

Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja petnajstega v mesecu.

Planinski vestnik objavlja izvirne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugje.

108. letnik

Naslov uredništva:

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE

Uredništvo Planinskega vestnika

Dvoržakova ulica 9, p.p. 214

SI-1001 Ljubljana

T: 01 434 56 87, F: 01 434 56 91

E: pv@pzs.si

www.planinskivestnik.com

Odgovorni urednik: Vladimir Habjan

Uredniški odbor:

Marjan Bradeško, Andrej Mašera,

Mateja Pate, Irena Mušič,

Emil Pevec (tehnični urednik),

Andrej Stritar (namestnik odgovornega urednika),

Slavica Tovšak

Oblikovanje, likovno

in tehnično urejanje: Zvone Kosovelj

Grafična priprava: Repro studio SCHWARZ, d.o.o.

Tisk: SCHWARZ, d.o.o.

Naklada: 5180 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne vračamo. Številka transakcijskega računa PZS je 05100-8010489572, odprt pri Abanki, d.d., Ljubljana. Naročnina 31, 30 EUR, 55 EUR za tujino, posamezna številka 3, 12 EUR. Članarina PZS za člane A vključuje naročnino. Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne odgovore do 1. decembra za prihodnje leto. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva. Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi.

Program informiranja o planinski dejavnosti sofinancirajo Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za kulturo in Fundacija za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji.

Slika na naslovnici: Na grebenu Novega vrha, v ozadju Stol
Foto: Vladimir Habjan

Zakaj ne moremo dopustiti, da se izraz planinstvo razvrednoti in omalovažuje ali nadomešča z izrazom gorništvo

V mednarodnih tolmačenjih je za »Slovensko planinsko društvo« zapisano, da je odigralo pomembno vlogo v obrambi in zaščiti slovenske zemlje pred takrat agresivno germanizacijo.

Za ime »planinstvo« nam nekateri očitajo, da je to hrvatizem. In vendar, če se nekoliko ozremo v leto 1874, ko so v Zagrebu ustanovili »Hrvatsko planinsko društvo«, moramo upoštevati, da je bil takrat vpliv slovenstva tako na Koroškem, v Furlaniji kot tudi na Hrvaškem izjemno prisoten in močan. Torej, kdo je kaj povzegal in od koga, je iz zgodovinskih planinskih zapiskov jasno razvidno. Tudi imeni prvega predsednika HPD Schloser in drugega Torbar sta lahko avstrijskega ali slovenskega porekla.

Zato se je nesprejemljivo braniti ali sramovati slovanstva, kamor spada tudi slovenski narod, kajti ne naroda ne sosedov si nismo in si ne izbiramo sami. Smisel je v dopolnjevanju in spoštovanju. Tudi Trubar je osnovne jezikovne in duhovne nauke in znanja pridobil na hrvaški Reki. Iz teh »naukov« je nastala prva v slovenskem jeziku napisana knjiga.

Največja vrednota naroda so delo in dosežki iz preteklosti, vrednote, ki so bile zgrajene na temeljih stoletij. To velja tudi v izrazoslovju. Zato lahko s ponosom trdimo, da je bil izraz »planinstvo« izbran skrbno in domoljubno in tudi geografsko utemeljeno. To je v osnovi najbolj močna in tradicionalna slovenska planinska »blagovna znamka«. Postavljati trditve, kje je meja, ločnica med planinstvom in »nadplaninstvom«, je težko, kajti na vse vrhove slovenskih gora, tudi na najvišje, so se med prvimi vzpenjali pastirji, lovci ... s »planin«. Sami ali z dolinsko gospodo, pa tudi s tropi ovac niso bili na vrhovih nič neobičajnega. To se dogaja še danes, žal brez pastirjev, ko srečamo ovce na vrhovih Grintovcev, Karavank in Julijcev. Ni nikakršnih naravnih preprek, ki bi preprečevale vzpon na naše najvišje vrhove. Take so pač slovenske sončne gore.

V današnjem času zamenjavati in izločevati besedo »planinstvo« z gorništvom, kot so to pričeli nekateri v naši organizaciji, je »planinski in narodov greh«. Kdo jim daje pravico, da bodo spreminjali in prebarvali največjega slovenskega domoljuba in planinca Jakoba Aljaža, ki je trdno stal za slovenskim planinstvom, kateremu je zapustil vso najdragocenejšo materialno in duhovno dediščino, kulturno premoženje? Planinstvu je dal celo prednost in večjo mero zaupanja kot cerkvi – tako je zapisal ob kupovanju zemljišča za kočjo na Kredarici. In ostali znameniti Slovenci: Fran Saleški Finžgar, Janko Mlakar, Jože Abram, Simon Gregorčič, ki je pisal: »mojo srčno kri škropite po planinskih sončnih

tleh ... saj jaz planin sem sin! Tedaj nazaj v planinski raj!«; »Pod Krnom jaz pa prepeval bom, s teboj slavil tvoj raj vilinski, na daleč razodeval bom učenec tvoj planinski.«

Planinstvo je prepoznavno tudi po vrednotah, kot sta skromnost, dobrotelost, ali – sodobno rečeno – po prostovoljnem in neplačanem delu. Delu za »bohlo-naj«. Ob vsem tem pa bi radi poudarili, da izrazu gornik nikakor ne nasprotujemo, saj je gornik slovenska beseda.

V letu 2001 smo se na PZS veselili zapisa o poslanstvu »Planinskega vestnika«, ko je kandidat za urednika PV zapisal: *»Planinski vestnik je revija, ki bralca informira o planinstvu, alpinizmu in sorodnih dejavnostih doma in tujini, ga vzgaja, poučuje, kulturno bogati ter informira o dejavnostih PZS. Na ta način spodbuja bralce k aktivnemu udejstvovanju v naravi. Hkrati pa je PV temeljni povezovalni element članov PZS in drugih, ki tako ali drugače zahajajo v gore.«*

Sedaj pa, po sedmih letih urednikovanja, v PV vse bolj opažamo oddaljevanje od tega sporočila pa tudi, da se število naročnikov PV ne povečuje, da se ohranja le z vezano članarino »A«, in se seveda upravičeno vprašujemo, kako naprej. PV ne more postati sredstvo za izganjanje izraza »planinstvo« ali za prilagajanje vsebine po narekovanih ali aktualnih političnih direktivah iz ozadja.

Ob tem ne moremo mimo dejstev, dogodkov v preteklosti, še posebej od začetka devetdesetih let dalje. Kaj je vzrok, da so izraz »planinstvo« na žalost tako zas-

vražili člani PD, nosilci določenih funkcij v organih PZS? Morda so bili vzrok vsemu nekateri dogodki?

Tako je bila v letu 1997 podana pobuda za ustanovitev »Gorniškega kluba Pavleta Kemperla«, velikega in slovenskemu planinstvu pripadajočega planinca, alpinista in reševalca. Temu so pokončno nasprotovali sorodniki in kamniški planinci. Leta 1999 je izšla knjiga o Gorništvu ... Besede planinstvo in izpeljanke so zamenjane z gorniškimi izrazi. Vprašanje je, ali bi se s tem strinja dr. Henrik Tuma, ki je vedno pripadal slovenskemu planinstvu in je bil do SPD vedno spoštljiv.

Doživeli smo odhod gorskih vodnikov, ki so zapustili PZS zaradi drugačne organiziranosti, postaje GRS so se preoblikovale v društva in se organizirale v Gorsko reševalno zvezo Slovenije.

Pokončnost in pripadnost slovenskemu planinstvu so obdržali alpinisti in niso izstopili, čeprav je bil projekt in scenarij oblikovanja Slovenskega alpinističnega kluba (SAK) tudi pripravljen izven PZS. Vzporedno je tekla množica politično vodenih akcij za favoriziranje »gorništva« in slabitve PZS. Vse to v obliki gorniških zloženek, prek spletnih sporočil in televizije in nekaterih oddaj na radiu.

Situacijo in dejstva ob pojavu nove politike, višjih ideoloških ciljev še najbolj objektivno in razumljivo opisuje velika avtoriteta na področju planinske vzgoje, usposabljanja, gorski vodnik in reševalec, inštruktor, himalajec, alpinist, predvsem pa slovenskemu planinstvu pripadajoča osebnost, Bojan Pollak:

DUMo®
www.dumo.si

pohodništvo • alpinizem • jamarstvo
gorniška oblačila • čevlji
plezalna oprema • nogavice

Tilak • Bask • Naxo • Lasting
Singing Rock • Kayland

»Dokler se ni vmešala politika, ki ji sledi tudi del planincev, članov planinske organizacije, ki verjetno na ta način, verjetno povsem nezavedno kažejo svoj odnos do naše zgodovine, našega naroda, je bil izraz gornik povsem sprejemljiv in bi kaj lahko ostal v takem pomenu, kot se je začel, ker je pač samo prikazal del planinske dejavnosti. Sedaj pa hoče povsem prevzeti pojem planinstva /vse vrednote, dosežke, premoženje, op. p./ in tako izriniti več kot sto let uveljavljeno pojmovanje, kar med drugim pomeni tudi rušenje planinske organizacije, razdvajanje njenega članstva, saj sedaj nekateri celo poskušajo nadomestiti izraz planinec, planinstvo, planinski z izrazom gornik, gorništvu, gorniški. To se mi pa ne zdi v redu. Posebej še, ker ima politični prizvok.«

Nekaj podobnega je privedlo do tega, da je PPZS, potem ko je ugotovilo, da se v enem od učnih gradiv o prvi pomoči, ki je bilo skupaj z drugimi že razposlano prek 100 inštruktorjem in predavateljem, nekontrolirano uporablja namesto izraza ponesrečeni planinec ali ponesrečenec le »gornik« ali »ponesrečeni gornik«, po razpravi na svoji 49. seji sprejelo sklep, ki se glasi:

SKLEP 6/22-10: Planinska zveza je zveza planinskih društev in je tudi s strani SPD povsem in v celoti prevzela termin »planinec, planinstvo, ...« in tudi s sklepom skupščine vnesla to izrazoslovje v statut PZS. Zatorej se naproša in opozarja, da se dosledno uporablja, še posebej to izrazoslovje pri tečajih, seminarjih, spisih, spletu, Obvestilih, PV in ostali komunikaciji in pisanju.

Ta ugotovitveni sklep, ki je le opozarjal na Vodila pri delu PZS in PD ter Statut PZS, je bil z internim navodilom poslan le načelnikom in vodjem komisij in odborov PZS in zaposlenim v strokovni službi.

Žal se je zgodilo, da sklep v navodilu, napisanem v naglici, h kateremu člani PPZS niso imeli pripomb, ni bil ustrezno zapisan, kar se je izkoristilo za medijski obračun z vodstvom PZS, ne da bi se prej preverila prava dejstva. Nekateri so to in dejstvo, da se PPZS ni pravočasno odzvalo s pojasnilom, izkoristili za najhujša potvarjanja in diskreditacije. Žal se tudi UO PV pred objavo uvodnika v PV 11 ni pozanimal pri PPZS, kaj je v ozadju objave navodila. In to tudi ni prav! Naloga novinarjev je, da iščejo resnico in pred objavo člankov preverijo vire. Zlasti tam, kjer se kritizira ustanovitelj oziroma lastnik revije.

Franc Ekar, predsednik PZS

Namesto uvodnika

Pred sabo imam letošnji letnik naše revije. V dvanajstih številkah in dveh prilogah smo natisnili 1240 strani. Čeprav se še tu in tam najde kak kritik, se mi po odzivu bralcev le zdi, da ste z revijo načeloma zadovoljni. Včasih dá kako pripombo tudi izdajatelj (nekateri uporabljajo naziv lastnik, kar pa je za prostovoljno organizacijo neustrezno, pretirano in nesprejemljivo); ena zadnjih je bila, da je bila oktobrska tema meseca preobsežna. Morda res, žal pa je nismo mogli skrajšati, saj bi s tem neupravičeno prizadeli pisce naročenih spominskih člankov. Ravno danes, ko to pišem, sem prejel pismo bralke, ki nam piše: »Plačala sem naročnino za leto 2009. Prosila pa bi, da mi dostavite 10. številko Planinskega vestnika 2008. Imela sem jo priložnost le prelistati. Že zaradi člankov o Pavletu Kozjeku bi jo rada imela v trajno last.«

Letnik 2008 Planinskega vestnika je zaznamovalo dvoje. Najprej rahla oblikovna prenova, s katero smo presekali kar med letom (maja). Povod je bil čisto tehnične narave. Novi oblikovalec nam je ponudil nov izdelek in odločitev ni bila težka. Druga značilnost je, da smo poskušali čim bolj načrtovati vsebino, to je pisati o tem, kar se nam je zdelo najbolj primerno oziroma koristno. Tega verjetno niste niti opazili. Načrtovanje vsebine bi bilo sicer precej lažje s profesionalnim uredništvom, vendar tega žal ni, o čemer sem že (pre) večkrat pisal. Profesionalne (komercialne) revije določajo vsebino večinoma same in jo njihovi novinarji in uredniki tudi sami pišejo, pri Vestniku pa smo še vedno bolj ali manj odvisni od nenačrtovanih ali »spodbujanih« prispevkov naših avtorjev. Z veseljem opažam, da sta redno in večletno sodelovanje z avtorji in spodbujanje k pisanju različnih zvrsti besedil in rubrik obrodili sadove. Kakorkoli, nove rubrike, ki ste jih v pismih in pobudah sprožili tudi vi, bomo poskušali nadaljevati.

Letos smo spet preverili želje bralcev z anketo in dobili zelo podobne odgovore kot pred štirimi leti. Naj vas spomnim na rezultate:

Več kot očitno bi bralci Planinskega vestnika radi imeli čim več praktičnih informacij o obiskovanju domačih gor. Sledijo opisi doživetij v gorah, takoj za njimi pa so zemljevidi (torej spet praktične informacije) in pa predstavitve opreme. Želite si več zgodovinskih člankov, seveda pa se bomo še naprej trudili predstavljati tudi gore v bližnji sosesčini. Varovanje narave je priljubljena tema, ki nam zbujata zaskrbljenost, zato se je tudi znašla med tistimi, ki si jih

želite več ... Na negativni strani preseneča nizka uvrstitev poročil o PD in PZS. Tudi pesmi in slikarstva si želite manj, kljub temu da jih že sedaj ni veliko.

Letošnje leto finančno nismo poslovali tako uspešno kot prejšnja. Ob tem je treba vedeti, da od aprila 2006 velja dogovor o razmejitvi del med uredništvom in strokovnimi službami PZS, v katerem smo jasno razmejili odgovornost uredništva za pripravo vsebine revije od poslovno-komercialnega dela, ki ga morajo opravljati strokovne službe. Letos nam je kljub inflaciji uspelo obdržati enake stroške, kot so bili lani, žal pa so se prihodki zmanjšali predvsem zaradi izpada sofinanciranja iz ministrstev. Zaradi prihajajoče finančne krize in vse bolj omejenih družbenih sredstev, katerih prejemnik je tudi Vestnik, nam ni lahko. Ljudje najprej izločijo strošek »luksuza« in to revija pač je. V zadnjem času že dobivamo odpovedi z razlogom: »Izgubil sem službo.« Ali »Sem na čakanju.« S profesionalnim in odločnejšim nastopom v trženju, promociji in oglaševanju bi se dalo narediti več in tako zagotoviti potrebna sredstva za revijo. Rezerve so tudi v organizaciji, saj je podatek, da je komaj 7 % članov planinskih društev naročnikov Vestnika, res žalosten. Pri UO PZS smo zato že septembra 2008 sprožili pobudo za propagandno akcijo v Planinski zvezi, MDO in društvih, s katero bi povečali število naročnikov. Menimo, da bi vsaka planinska družina in vsako planinsko društvo v Sloveniji morala prejemati našo revijo.

Uredništvo želi še naprej izdajati privlačno in zanimivo revijo za vse člane PZS in ljubitelje gora. Prepričani smo, da veliko večino naših bralcev zanimajo predvsem hribi, bistveno manj pa križi in težave funkcionarjev na vseh ravneh PZS. Uredništvo ima seveda odgovornost do svojega ustanovitelja in izdajatelja, še večjo odgovornost pa ima do svojih naročnikov, bralcev in vseh članov PZS, ljubiteljev gora. Danes so vsi mediji pomemben dejavnik delovanja naše družbe, saj morajo z objektivnim informiranjem zagotavljati široko razgledanost svojih bralcev, kar je temelj demokracije. Planinski vestnik ni in ne sme postati politična revija, zato je še bolj pomembno, da ne podleže takim ali drugačnim zahtevam po omejevanju izražanja. Tudi jezikovnim ne. Velik nesmisel bi bil, da bi naša revija omejila rabo slovenščine, saj ima tudi pomembno kulturno poslanstvo. Mislim na razvpito temo »planinec : gornik«. Dobili smo več pisem in komentarjev, vendar v uredništvu načrtno ne želimo še naprej pogrevati teh razprav in smo se odločili, da jih ne bomo objavili. Menimo, da je

vse preveč drugih tem, ki so pomembne za obiskovalce gora, člane društev in Planinsko zvezo kot organizacijo.

Sem za to, da smo strpni, da povezujemo, gradimo in ne razdiramo, da sodelujemo in da velja moč argumenta, ne pa močnejšega po funkciji – vendar tudi v dejanjih, ne samo v besedah. Na zadnji seji UO PZS sem bil ob glasovanju za finančno podporo koči na Zelenici prav zgrožen, saj so zanjo glasovali tudi vsi tisti, ki se v besedah zavzemajo za neokrnjeno naravo, čeprav je projekt očitno naravovarstveno vprašljiv! Kaj torej govorimo in kakšni smo v dejanjih?

Zdi se mi, da se z nesmiselnim »izganjanjem hudiča«, z iskanjem namišljenih »napadalcev na planinstvo« skušamo izogniti resničnim problemom, ki bi jih morali v planinski organizaciji res reševati: upadanju števila članov in prehajanju v Alpenverein, primernemu zavarovanju, pomanjkanju pripravljenosti mladih za delo v PZS, spodbujanju alpinizma, resnični skrbi za gorsko okolje, sodelovanju z GRZS, knjižnici, planinskemu arhivu, Planinskemu vestniku, založbi in verjetno še čemu. Veliko (preveč) energije porabimo za ukvarjanje z dejavnostmi, ki so pogosto same sebi namen, namesto da bi se posvetili vsebini. Ta je gotovo pomembnejša kot zunanji blišč (veliko ne najbolj nujnih prireditev in veselic ...). Upam, da bo le prevladala zdrava pamet in da bomo našli pravo pot s »pogorišča«, na katerem smo se trenutno znašli. Porábimo moči za pametnejše in potrebnejše reči, ne za samouničevanje in iskanje notranjih sovražnikov. To je moja novoletna želja planinski organizaciji.

Spoštovani bralci, tokratna številka je na začetku malce »obremenjena« z drugačnimi besedili, kot ste jih vajeni, a upam, da bo naslednje leto spet vse po starem ... Vsem ljubiteljem gora želim srečno 2009 in veliko prijetnih trenutkov v gorah.

Srečno!

Vladimir Habjan

Vsebine vseh Planinskih vestnikov od leta 1895 do danes na www.pvkazalo.si; od 1986 do lanskega letnika v formatu pdf.

UVODNIK 1
Zakaj ne moremo dopustiti, da se izraz
planinstvo razvrednoti in omalovažuje ali
nadomešča z izrazom gornišstvo 1

Franc Ekar

Namesto uvodnika 3
Vladimir Habjan

KOMENTAR 6
Naša trdnost je odvisna le
od nas samih ... 6
Rudolf Skobe

Kje smo in kam gremo? 9
Andrej Stritar

PLANINSTVO 16
Sto let Frischaufovega
doma na Okrešlju 16
Marijan Pušavec

**Zbornik Stoletje Frischaufovega
doma na Okrešlju 22**
Vladimir Habjan

Čas božiča 24
Arnold Lešnik

Na Triglav pred sto leti 29
Neža Mramor

NA TURO 34
Zimski Prisojnik 34
Jana Remic

Prisojnik pozimi, 2547 m 39
Vladimir Habjan

**Grosse Kesselspitze (2351 m),
Radstädter Tauern/Obertauern 42**
Tomaž Hrovat

INTERVJU 44
Zapisan višavam in daljavam
(Polde Taler) 44
Olga Zgaga

VARNO V GORE 50
Plazovna žolna 50
Klemen Volontar

ALPINIZEM 56
Pogorje Nun-Kun v Kašmirski Himalaji 56
Tone Golnar

NAŠA SMER 64
Po zasneženih žlebovih soncu naproti
Vzhodna stena Novega vrha 64
Vladimir Habjan

NOVICE IZ VERTIKALE 68-69
IZ DEJAVNOSTI PZS 69

PISMA BRALCEV 69-71

LITERATURA 71-72

PLANINSKO BRANJE 73

NOVICE IN OBVESTILA 73-79

Kako poznamo naše gore? 80

**Kako bodo zavarovani člani PD s plačano
članarino PZS od 1. 1. 2009 81**
Danilo Škerbinek

PESMI 82-83

PRILOGA 85-95
Letno kazalo Planinskega vestnika 2008 85

Naša trdnost je odvisna le od nas samih ...

Ker smo letos praznovali že 115 let planinstva na Slovenskem, ob tem pa še kopico drugih, prav tako pomembnih dogodkov, povezanih z našo nadvse bogato zgodovino in tradicijo ter dejanji nekaterih velikih osebnosti planinstva, na kar smo lahko še kako ponosni, bi bili seveda ob tem povsem logični tudi naša notranja trdnost in enotnost ter razumevanje vsega planinskega.

Pa je res tako? Različni dogodki v zgodovini nam razkrijejo, da tudi v planinski organizaciji trdnost in enotnost nista nekaj samoumevnega in vnaprej zagotovljenega, ampak sta to prvini, ki ju moramo vedno znova negovati, iskati nove motive, vsebine in metode, dograjevati medsebojne odnose, iskati skupne poti v naši različnosti, razumeti in spoštovati drug drugega, predvsem pa spoštovati dogovorjeno, pa naj gre za posameznike, članice naše organizacije ali funkcionarje krovne organizacije in njenih organov. Razumeti moramo tudi medgeneracijska razhajanja in na neki način tudi v planinstvu kar pogost pojav, ko iz gorečega in navdušenega planinca, v različnih obdobjih in oblikah bolj ali manj odgovornega pri delovanju v društvu, njegovih organih ali organih zveze, kar naenkrat postanemo zamerljivi, neracionalno kritični ali pa celo nasprotniki tega, kar nam je nekoč pomenilo veliko zadovoljstvo, način življenja in razdajanje v našem prostovoljnem delovanju.

Kako se to lahko zgodi? Seveda v teh odnosih ni nobenih težav, če smo kot zveza, društvo ali posamezniki uspešni, če imamo dovolj mladih, ki bodo nekoč prevzeli delo za nami in povlekli voz razvoja, napredka in novega, če so uspešni in varno izvajajo svoje dejavnosti naši športni plezalci, alpinisti, vodniki, mentorji, inštruktorji, markacisti, varuhi gorske narave, turni smučarji in kolesarji, če nam je naše programe uspelo ovrednotiti tako, da smo zanje pridobili potrebna sredstva in jih tudi koristno in pregledno porabili, če kljub zelo razvejenim dejavnostim uspešno medsebojno sodelujemo, če pravočasno

razmišljamo tudi o tem, da nismo nezamenljivi, in ne nazadnje tudi, če se poslušamo med seboj in v teh kompliciranih časih tudi kdaj kaj preberemo o organizaciji, v katero smo se vključili. Zunanji dejavniki nas vse pogosteje silijo v to, da si vse zapišemo in zapisano tudi sporočimo tistim, ki so morda na kaj pomembnega že pozabili.

Ker čas neizmerno hiti in planinstvo ni naša edina skrb v življenju, je morda prav v tem zadnjem iskati razloge, da vsi vedno ne poznamo dovolj dobro vseh dokumentov, sprejetih v daljni ali bližnji preteklosti, ki urejajo temelje, notranjo strukturo naše organizacije, notranje odnose, avtonomnost posameznih dejavnosti in pristojnosti legitimno izvoljenih organov, ali pa si za to nismo vzeli dovolj časa, pa morda kdaj nehote ali nezavedno povsem dobronamerno storimo tudi kaj na videz planinstvu nenaklonjenega, ne zavedajoč se morebitnih posledic. Samo tako lahko razumem zadnje dogodke, dobronamerne komentarje in prav tako tudi vse tiste drugačne, tudi reakcijo uredniškega odbora Planinskega vestnika, različna opozorila, mnenja, različna pisma nasprotovanja in podpore, nepooblaščenno razpošiljanje gradiv in osebnih pisem po svetovnem spletu in elektronski pošti in še vse drugo, kar je povzročilo ne najbolj posrečeno, po avtentičnem namenu pa povsem korektno in jasno usmerjeno opozorilo vodstva PZS, ki je hotelo zgolj znotraj organov naše organizacije opozoriti nosilce pomembnih funkcij, da odločitve, stališča, priporočila ali sklepi najvišjega organa krovne organizacije niso samo za okras, ampak so tudi za to, da zavezujoče odločitve in usmeritve za naše delo in ravnanja spravijo v življenje ali jih pri »življenju« ohranjajo.

Sedaj, mesec dni po dogodku, ki je za vse nas nova velika izkušnja, ko zadevo lahko že ocenjujemo s to časovno distanco, sem prepričan, da bi tokratni vzrok lahko odpravili tudi drugače, s pogovorom in medsebojnim zaupanjem, pa naj gre za sporna gradiva, v katerih skoraj ni bilo mogoče prepoznati, da nastajajo znotraj naše organizacije, za prenačeno in ne dovolj pretehtano reakcijo P UO PZS,

za reakcijo uredniškega odbora PV, kakršno smo prebrali, založniškega odbora PZS, tudi na sestanku predsednikov meddruštvenih odborov v Kranju, za reakcije nekaterih drugih nosilcev funkcij znotraj PZS in drugih posameznikov. Mnogo in preveč globokih misli, tudi izkrivljenih, prenesenih na papir, in zelo malo tovariškega planinskega pogovora in iskanja rešitev.

T. i. ugotovitveni sklep predsedstva UO PZS, ki ni bil namenjen nobeni od članic PZS in še manj drugim zunanjim organizacijam, institucijam, nevladnim organizacijam ali posameznikom in prav tako ne preverjanju znanja o pravilni uporabi slovenskih besed, ampak zgolj naslovljenim, to pa smo tisti, ki smo dolžni spoštovati sprejete sklepe, tudi sklepe in priporočila, sprejete na sejah Skupščine PZS, je žal iz navedenih razlogov, seveda tudi ob pomoči nas samih, povzročil nepotrebno in nerazumno burno reakcijo, ki prav gotovo ne ogroža v uvodu omenjene trdnosti in enotnosti, gotovo pa vse to ravnanje in tudi odzivi prav v ničemer ne koristijo negovanju našega ugleda in tradicije ter še boljši prihodnosti. Tudi, lahko rečemo, »v afektu« sprejeti sklep UO PZS o odpravi ponesrečenega navodila je problematičen, pa nihče nič o tem, saj ne da bi skupaj poiskali način, kako ga spoštovati, odpravlja opozorilo na priporočila in sklepe Skupščine PZS in se postavlja nad njo. Toda to je že druga zgodba. »Izplen« vsega skupaj bi bil tudi tu lahko boljši, predvsem pa planinski, če bi zadeve, tudi kadar so neprijetne, reševali znotraj pristojnih organov, s pogovorom in medsebojnim poslušanjem ter na strpen in ne žaljiv način.

Zelo zanimivo je namreč, da ni skoraj nihče naspotoval pomembni odločitvi naše planinske organizacije konec preteklega stoletja in ne v letu 2007, ko smo povsem zavestno in po široki javni razpravi utrdili že davno sprejeto idejo »ohranimo slovensko lice slovenskim goram« in planinstvo, torej ne karkoli, ob spremembah Statuta PZS, veliko energije pa smo porabili, ko smo želeli samo opozoriti na to, da se v naši vsakodnevni praksi hote ali nehote, namerno ali nenamerno, zaradi nepoznavanja, kar sem že omenil, z različnimi ravnanji oddaljujemo od teh zavez in ciljev ter smo pripravljene iz različnih interesov zapraviti in razgraditi ter pred slovensko javnostjo negativno razgaliti vse tisto, kar nas domnevno slabi, in ne to, kar nas krasi, zaradi česar nas spoštujejo in cenijo.

Ali je pri tem res vse tako narobe, da kar tako kličemo in spodbujamo k odstopom, če se želi

zagotoviti in pričakuje, da bomo tudi mlajše generacije, predvsem pa naše strokovne kadre učili o planinstvu in vsem, kar nam prinaša to planinstvo, ne pa kako drugače opisana vsebina sorodne dejavnosti, da bomo težko pridobljena sredstva namenjali le različnim programom in vsebinam, ki to planinstvo krepijo, bogatijo, spodbujajo in zagotavljajo, da bodo o njem govorili tudi naši zanamci, da ne bomo zapravljali energijo vseh tistih, ki so še pripravljene prevzeti odgovornost, in ne denarja za vsebine in komunikacijo znotraj krovne organizacije, ki to planinstvo negirajo, ga ne spoštujejo, se ga sramujejo ali celo zaničujejo. Nikogar ni imelo vodstvo PZS namena diskvalificirati ali cenzurirati, učiti slovenskega jezika in še manj prizadeti. Za neustrezn način izvedbe opozorila smo se vsem, ki jih je to prizadelo, tudi opravičili. Pri vsem pa gre le za dejstva, znana prav vsem, in nič več. Da je šlo pri tem sicer razmeroma jasnem namenu, ob morda malce spodbujeni in »ugodni klimi«, tudi za velik nesporazum, so že sprejeli in razumeli v najvišji izobraževalni in znanstveni instituciji na področju športa v državi, kjer si še naprej želijo strokovnega in vsebinsko še obširnejšega sodelovanja s Planinsko zvezo Slovenije ob medsebojnem spoštovanju avtonomnosti delovanja, zato pričakujemo, da bomo vse ukrepe za ohranitev planinstva v preteklosti, danes in v prihodnosti razumeli tudi mi sami, spoštovani planinci, ki znotraj organov PZS skrbimo, da bi tudi drugi spoštovali odločitve tistih, ki so nas demokratično izvolili ali imenovali in nam naložili, da njihove odločitve spoštujemo.

Morda je vse skupaj malo zakomplicirano, vendar hkrati povsem jasno in nedvoumno, in vsi vemo, za kaj gre. Napisal sem to, ker zaupam v vas, spoštovani planinci, v vas, izvoljeni ali imenovani funkcionarji te zveze, ter v našo planinsko pripadnost in trdnost, le poslušati se moramo in razumeti. Ko bom začutil, da takega zaupanja sam nimam tudi med vami, bom ostal samo še planinec, za vedno.

Naj vas, dragi bralci, ne začudi ugotovitev, da ste ta oziroma podoben članek že prebrali v Obvestilih PZS. Zaradi aktualnosti in želje preseči preseženo ga delno dopolnjenega objavljam še tukaj. ◉

Rudolf Skobe, podpredsednik PZS

Bistrica v Vratih 📍 Matej Vranič

Kje smo in kam gremo?

Razmisleki in vprašanja o PZS

✍ Andrej Stritar

Za nami so razprave o planincih in gornikih, ki jih je sprožilo nesrečno navodilo predsedstva UO PZS konec oktobra. Ob teh dogajanjih sem se spet malo bolj zazrl v delovanje naše Planinske zveze, ki jo sicer ob hitrem tempu današnjega časa spremljam bolj od strani. Razmišljam kot navdušen hribovec (planinec, gornik, alpinist, pohodnik, kar koli, saj je popolnoma vseeno!), ker prebijem ves prosti čas v gorah, to je najmanj dva dneva na teden. Nisem funkcionar v nobenem društvu niti na zvezi, zadnja leta le prispevam k urednikovanju Planinskega vestnika. Prepričan sem, da je večina članov planinskih društev podobnih navadnih »uporabnikov« gora, ki so včlanjeni predvsem zato, da bi skozi društvo in zvezo lažje in lepše uživali svoj prosti čas v gorah. Mi smo smisel obstoja celotne organizacije, zato mora biti organizacija predvsem usmerjena k nam, »končnim uporabnikom«. V mojem razmisleku se mi odpira cela vrsta vprašanj o tem, kje smo in kam gremo s svojo Planinsko zvezo. Rad bi jih delil z vsemi člani, z vsemi ljubitelji gora.

Poti in koč

Začnem naj s planinskimi potmi. Imamo izjemno razpredeno mrežo markiranih steza, pravo ožilje naših gora. Dobro stoletje smo jih gradili, nepogrešljive so za vse nas. Omogočajo razmeroma preprosto in množično »uporabo« gorskega sveta za stotine tisočev obiskovalcev, ki se kot člani PZS ali kar tako podajajo v naravo. Uspešno smo dosegli, da smo dobili celo zakon o planinskih poteh. Marsikatera pot je v odličnem stanju, pozna se, da za njo stojijo zagnani vzdrževalci. Toda na terenu žal velikokrat opažam prej žalostno kot dobro stanje. Markacije so vse prevečkrat prav zanikrne, erozija dela svoje, kažipotni so ponekod odlični, ponekod razpadajo, ponekod jih sploh ni, vsekakor pa so od kraja do kraja različni. Nekatere gore so zaradi slabih poti postale kar smrtonosne pasti (npr. Mrzla gora). Kako

to, da se v društvih in na zvezi ne da dogovoriti in organizirati redne, sistematične obnove markacij, oskrbovanja kažipotov in njihovega vsaj približnega oblikovnega poenotenja? Da bi obiskovalec že na začetku steze ponosno ugotovil: »Aha, tu pa sem na stezi svoje zveze!« In kako to, da je na vsakem vrhu drugačna skrinjica za vpisno knjigo? In to praviloma grda, razpadajoča kovinska škatla. Mar ne bi mogli skupaj najti kake lične oblikovane rešitve? (Na tem področju se celo pojavlja edina meni znana dejanska konkurenca gorniškega kluba!)

Kaj pa je z našim nekdanjim paradnim konjem, eno prvih veznih poti na svetu, Slovensko planinsko potjo ali transverzalo? Komajda kdaj kaj slišim o njej, le tu in tam naletim na enko ob markaciji, da bi pa kje kaj pisalo o njej, da bi jo kdo reklamiral, že dolgo nisem zasledil. In to danes, ko se po svetu take vezne poti promovirajo kot biseri turistične ponudbe.

Pač pa so se na terenu pojavile lične table Vie Alpine, vseevropske vezne poti. Lepo, združevalno, evropsko. Toda kljub temu da sem vsak vikend v gorah, nimam pojma, kje ta Via Alpina sploh poteka skozi Slovenijo, ne vem, kdo jo vzdržuje, o njeni vseevropskosti pa zgolj ugibam iz zapisov na omenjenih tablah. Zakaj nihče ne dela reklame zanjo, zakaj se nam ne predstavi njen skrbnik in nas navduši zanjo?

Po sprejetju omenjenega zakona o planinskih poteh sem se zgrozil nad silno birokracijo, ki jo je uvedel. Zahteva nova dovoljenja, pogodbe, registre, uradnike na ministrstvih in tudi precej administriranja med društvi in zvezo. Nič pa ne slišim, da bi se kar koli od tega že dogajalo. Ali to poteka, ali planinske poti sedaj dobivajo ustrezna dovoljenja, se pogodbe sklepajo? Predvsem pa: kaj imamo od tega sedaj več mi, navadni »uporabniki«?

Najbolj pa me je strah prodora turbokapitalizma tudi tja gor. Po tujini sem že videval napise: »Pri-

vatna lastnina, prehod prepovedan!« Tudi pri nas so že poti, ki so zaradi tega nedostopne. Po moje pa se naša zveza in društva preredko glasno postavijo nam v bran glede tega. Nekaj je doseženega z omenjenim zakonom, toda treba bi se bilo boriti še naprej in kar naprej. Za rešitev v norveškem stilu: gibanje po naravi je dovoljeno povsod, le škoda se ne sme delati lastniku.

Koče so druga temeljna infrastruktura za naš korniček. Raznoraznih zavetišč od skromnih bivakov do visokogorskih postojank imamo izredno veliko tudi v primerjavi z drugimi alpskimi narodi. Praviloma so planinska društva, ki so njihovi lastniki, dovolj spretna, da jih dobro vzdržujejo. Toda ali imamo pri tem kako skupno strategijo razen skupne želje po finančni donosnosti? Mar niso ponekod koče visoko v gorah predobro oskrbovane? Ali je res treba do visokogorskih koč razširjati kolovoze v ceste celo znotraj Triglavskega narodnega parka samo zato, da bo ponudba v njih dovolj razkošna in obilna? Ali je res treba graditi planinsko koč na urejenem smučišču? Ali je res treba v planinskih kočah v visokogorju organizirati nekakšne veselice z estradnimi umetniki samo zato, da se bo tja privabilo čim več gostov in se jim bo prodalo čim več dobičkonosnih proizvodov? Kakšen smisel ima v dolinah ob cestah vzdrževati »planinske koč«, ki obratujejo tako kot navadne vaške gostilne in kjer so predvsem veseli mimovozečih se gostov, ki si tam privoščijo kozarček ali dva?

Idealistično si predstavljam, da bi v gore sodila predvsem zelo skromna neoskrbovana ali minimalno oskrbovana zavetišča brez pretiranega udobja. Streha, čaj, enolončnica, stranišče na štrbunk in skupna ležišča z odejami. Nič drugega. V gore gremo vendar zato, da pobegnemo od civilizacije, ne pa da jo vlečemo za sabo tja gor! Zavedam pa se, da ta moj ideal takoj trči ob kruto dejstvo preživetja društev in koč. Nekje vmes bi morali najti optimalno ureditev, da bo volk sit (društva preživela), koza pa cela (divjina ohranjena).

Borba za divjino

S tem smo pri žulju, ki me stalno muči in o katerem sem se že večkrat oglašal: varstvu gorskega okolja. Nekoč sem že našteval za pol strani tovrstnih dilem, javno sem celo stavil o tem, kdaj bo prvi avto pripeljal do Triglavskih jezer. Bojim se, da bom stavo dobil, kajti vse premalo se vsi skupaj upiramo prodiranju buldožerjev v divjino. Žal tehnologija gradnje gozdnih cest postaja vedno dostopnejša, lastniki vedno ambicioznejši, državna birokracija pa vedno bolj

sama sebi napoto in nesposobna ukrepati. Vsako leto je civilizacija višje, divjine je manj in bližje smo času, ko je preprosto sploh ne bo več. Le v sterilnih fitnesih bomo lahko gledali dokumentarce o nekdanjih lepotah!

Pogrešam glasen glas svoje zveze »uporabnikov« narave nam v bran! Pri razpravah o novem zakonu o Triglavskem narodnem parku sem zaznal dva pola: na eni strani so nosilci gospodarskih interesov, ki neusmiljeno zahtevajo dostop do sedanje divjine zato, da bi s svojimi dejavnostmi ustvarjali dodano vrednost, na drugi strani pa zagrizeni naravovarstveniki, ki bi divjino najraje ogradili z visoko ograjo. Prvi bi gradili ceste, žičnice, hotele, gostilne in kaj vem, kakšne še atrakcije, s katerimi bi gostu »nekaj ponudili« (beri: »od njega izvlekli nekaj denarja«!), drugi pa bi ukinili sedanje planinske poti in zaprli večino območij za kakršen koli dostop.

V teh razpravah pogrešam nekoga, ki bi branil nas, ljubitelje gora, ki v njih iščemo moči za boljše življenje. Ohraniti želimo divjino, toda hkrati jo želimo tudi uživati. Pri tem znamo skrbeti zanjo, ne počnemo škodljivih reči, vemo, da jo moramo pustiti svojim otrokom tako, kot je. Zakaj se PZS glasneje ne oglasi v našem imenu? Zakaj se glasno in jasno ne postavi ob bok zagrizenim naravovarstvenikom, kadar je treba preprečiti prodor civilizacije v višine? In zakaj se ne postavi po robu taistim naravovarstvenikom, kadar predlagajo nesmiselne omejitve? Zakaj recimo nihče ne oporeka določilo sedanjega zakona, po katerem je prepovedano šotoriti v parku izven urejenih šotorišč? Že prav, da ni dovoljeno dopustniško kampiranje kjer koli, toda ta določba se da razlagati tudi kot prepoved bivakiranja v steni! Ali pa predlogu, da so v parku prepovedani vsi ekstremni športi, kar bi lahko pomenilo, da je prepovedan tudi alpinizem. Ali pa, da je prepovedano gibanje izven poti, kar pomeni, da je prepovedano tudi plezanje v Triglavski steni. Saj bi se to dalo v zakonu predpisati tudi bolj življenjsko, le nekdo mora to predlagati in utemeljiti. In to smo lahko le mi, planinci, in naša PZS v našem imenu.

Zapisal sem, da pogrešam glasen glas naše zveze. Vse premalo se njena stališča pojavljajo v medijih. Resda se kar naprej ponavljajo raznorazne proslave in obletnice z govori in podeljevanji priznanj, vendar so novice o tem zanimive zgolj za udeležence teh proslav. Resnično spoštovanje med novinarji in v javnosti si je treba priboriti z glasnim, kontroverznim in odločnim izražanjem trdnih stališč o konkretnih sedanjih problemih, še zlasti takih stališč, ki so v nasprotju s stališči trenutnih oblastnikov ali

zagovornikov drugačnih družbenih interesov. S tem bi se ugled in moč naše organizacije in vseh nas bistveno dvignila.

Planinska doktrina, vzgoja in storitve za člane

Poleg gorske divjine, planinskih poti in koč za obiskovanje gora potrebujemo tudi ustrezna znanja. Slišim in berem o številnih akcijah po društvih, o vodenih izletih, o planinskih inštruktorjih in vodnikih ter o vzgojni literaturi. V gorah srečujem mlajše in starejše skupine, ki jih zagnano vodijo formalni ali neformalni vodniki. Vse to je hvalevredno in je treba vzdrževati še naprej. Toda zdi se mi, da je morda premalo razvita ali pa premalo reklamirana, recimo temu »slovenska planinska doktrina« ali pa »slovenska planinska šola«. Tega sem se zavedel pred nekaj leti, ko sem v roko dobil prevod knjige Pita Schuberta o nevarnostih v gorah. Iz nje sem recimo izvedel, da je najlonski vozel, ki so me ga naučili kot mladega alpinista v sedemdesetih letih, nevaren in se zato danes ne uporablja več. Šele takrat mi je postalo jasno, zakaj mojih otrok v plezalskih šolah dvajset let kasneje tega vozla niso učili. Meni in tisočem podobnih starejših »mačkov«, ki smo kar naprej v hribih, pa tega nihče ni povedal! Danes se oprema in tehnika hoje po gorah tako hitro spreminjata, da smo uporabniki pravzaprav vedno bolj zmedeni. Zato bi bilo zelo koristno, če bi PZS redno, glasno in zanesljivo sporočala svoja stališča do novotarij, ki nam jih tako zagnano sporočajo prodajalci, ali pa prav tako odločno in glasno sporočala nova dognanja o spoznanjih, kot je omenjeni najlonski vozel.

Knjiga Pita Schuberta je name naredila velik vtis tudi zaradi v njej opisanega načina, kako so se v nemškem planinskem društvu lotili analize gorskih nesreč in na njeni podlagi preventive. Mislim, da je tega pri nas premalo. Nekdo (kdo drug kot pa nekdo pod kapo PZS!) bi moral sistematično spremljati in analizirati gorske nesreče pri nas in v tujini, ugotavljati vzroke zanje, predlagati ukrepe za njihovo odpravo in potem ustrezno usmerjati vzgojo in obveščanje članstva.

Ob omembi tujega planinskega društva se moram spovedati: poleg tega, da sem član PD Črnuče, sem član avstrijskega *Alpenvereina*! Nekaj let sem cincal, grizla me je vest, da izdajam domovino in slovenstvo, toda zmagala sta preračunljivost in razum. Za približno enako članarino, kot jo plačujem za članstvo v domačem planinskem društvu, sem tam bistveno bolj zavarovan. Za morebitno nesrečo doma to

niti ni problem, ker pa se rad potepam po gorah na vseh kontinentih, mi višji zavarovalni zneski veliko pomenijo. Slišim, da nas je takih preračunljivcev kar precej in da na račun Slovencev narašča število članov avstrijske zveze. Opazil sem celo, da so na svoji spletni strani besedilo prevedli v angleščino, tako da te še lažje pridobijo. Včlaniti se je bilo sila preprosto, malo sem klikal, po pošti dobil papirje, plačal prek spleta in to je bilo to. Za lokalno društvo pa se moram vsako zimo dogovarjati s prizadevnim tajnikom, kje in kdaj se bova dobila za izmenjavo denarja in znamkic. Zakaj ne bi mogla PZS v imenu vseh nas slovenskih gorskih potepuhov izposlovati enakih zavarovalnih pogojev, kot jih imajo Avstrijci? Ali pa celo boljše in njim »krasti« člane? In zakaj ne moremo tudi pri nas tako učinkovito olajšati naše članarinske administracije, kot jo imajo oni?

Pluralnost

Omemba nesreč v gorah me je pripeljala do teme, ki je enostavno ne razumem. Zakaj so reševalci zapustili PZS in ustanovili svojo zvezo? Sedaj pa isti fantje in dekleta pod novo kapo dobivajo denar za svoje početje iz istega vira in počnejo isto hvalevredno početje, kot so ga že prej! Nobenega racionalnega razloga ne morem najti za to, razlagam si ga lahko zgolj z neracionalno človeško nezmožnostjo ustre-

Savinja ☞ Matej Vranič

znega dogovora med vpletenimi. Ne vem in nočem vedeti, kdo je za to kriv, le vse skupaj je od daleč videti kot nepotrebna in škodljiva neumnost.

Skrbi pa me, da se ne bi kaka taka neumnost ponovila ali celo uničila zveze. V vrhovih organizacije sem že večkrat slišal, kako je težko dobiti ljudi, ki bi bili pripravljeni delati v njej. Po drugi strani pa sem bil že sam povabljen na zagovor na predsedstvo UO PZS, ker sem razmišljal po svoje, malo drugače, kot pa je bila v tistem hipu usmeritev organizacije. Kaj pa, če je to glavni razlog, da zagnanci niso pripravljeni delati v zvezi? Tudi zadnja epizoda o planincih-gornikih je podoben primer. Zakaj bi bili eni primerni, drugi pa ne? Moralo bi biti vendar ravno obratno. Na vsakem tečaju o delu skupin (*team building*) ti povedo, da so uspešne skupine vedno sestavljene iz ljudi z različnimi karakterji. Zveza, v kateri so planinci, gorniki, alpinisti, plezalci, turni smučarji in pohodniki, bo zagotovo močnejša in uspešnejša v izpolnjevanju skupnih ciljev, kot pa bi bila zveza recimo samih planincev. Uspešni posamezniki, tisti, ki so polni idej in energije in bi lahko povedli društvo ali zvezo naprej, imajo praviloma zahtevne značaje. Imajo svoj prav, agresivni so v svojih ambicijah in dejanjih in zato tudi naporni za tiste okoli sebe. Toda v uspešni organizaciji jim je treba pustiti prostor za uresničitev idej, jih modro združevati in iskati iste

cilje. Ne pa odganjati in pustiti blizu samo tiste, ki mislijo na en način. Pluralnost je nujna, enoumje zanesljivo ubija.

Založništvo in knjižnica

Proti koncu naj se dotaknem še dejavnosti, ki jo v PZS še najbolj poznam, založništva. Pri PZS imamo naš Planinski vestnik, Planinsko založbo, izdajamo Obvestila, imamo lično spletno stran, že leta izdajamo popularne planinske koledarje, pa še posamezne komisije občasno kaj same izdajo. Vsaka od teh dejavnosti pa je prepuščena drugi skupini ljudi. Vsaka se po svoje prebija za preživetje na odprtem trgu, ki je vsak dan bolj krut, medsebojnega sodelovanja skorajda ni. Vsi ugotavljamo, da imamo premalo (beri nič) profesionalne podpore. Z urejanjem vsebin se da ukvarjati v večernih urah, potem ko prideš iz službe, za tržni delež pa se tako ne da boriti. Zakaj se ne moremo organizirati in najti profesionalne rešitve, ki bi se za vse te dejavnosti agresivno borila za naročnike, oglaševalce, kupce, iskala najcenejše tiskarske storitve ipd.?

Naj dregnem še v staro bolečino, ki bo, kot kaže, to ostala do bridkega konca, ko bo fizično razpadla – planinsko knjižnico. Zadnja leta sploh ne slišim več niti o poskusih, da bi jo rešili. Kolikor vem, se enkrat na teden za dve uri odprejo vrata, za katerimi so v sejni sobi kupi starih knjig, in planinci lahko takrat na zgodovinski način z brskanjem po kartončkih ali iskanjem po policah poiščemo, ali je tam morda kaj koristnega za nas. Danes, ko lahko kadar koli z domačega računalnika v eni minuti pridemo do tako rekoč katere koli informacije o čemer koli na svetu! Danes, ko so vse slovenske knjižnice del moderne informacijske dobe in se lahko tudi po njihovih katalogih brska od doma! Zakaj ne rešimo tega, kar tam v kotu sejne sobe še imamo, in tega na kakršen koli način vključimo v moderno dobo? Sploh pa si ne upam vprašati, ali se in kako se fond te knjižnice sploh dopolnjuje! Žal sem se naučil, da kakih novih knjig tam nima smisla iskati, tja se splača iti kvečjemu po kak prastar Vestnik.

....

Nasul sem soli na vrsto odprtih ran, postavil vrsto zoprnih in neumnih vprašanj ... Vse pa zato, da jih ne pozabimo in da skupaj poiščemo dobre odgovore. Da bomo še bolj uživali v gorah! ◉

Lepošpičje 📷 Dan Briški

Sto let Frischaufovega doma na Okrešlju

✍️ Marijan Pušavec¹

Frischaufov dom na Okrešlju. Razglednico je izdala Savinjska podružnica SPD. Matjaž Deržaj, Planinski pozdrav, Mladika, Ljubljana 1993.

Na spodnjem robu krnice Okrešelj, na ledeniškem skalnem grebenu, ki v visokem skoku pada v Logarski Kot, stoji na nadmorski višini 1378 m planinska koča, ki je zaradi bližine Logarske doline med najbolj obiskanimi v slovenskih gorah. V zaledju koč se razteza uravnani del krnice, okrešeljska trata, katere zgornji del obkrožajo veličastna ostenja Turske gore, Štajerske Rinke, Križa in Mrzle gore – pogled, ki je med najlepšimi v naših gorah. Nič nenavadnega

ni, da je privlačna in za planinsko gradnjo varna lokacija tako močno pritegnila pionirja v odkrivanju Savinjskih Alp, Johanna Frischaufa, da je v času svojega sistematičnega odkrivanja savinjskih gor (v letih 1874–1878) dal na svoje stroške postaviti leseno kočo, ki predstavlja predhodnico današnjega Frischaufovega doma na Okrešlju. Ne bi bil mogel bolje izbrati. Iz doline, od mesta, kjer je danes parkirišče za avtomobile in avtobuse, je mimo slapa Rinke do koč samo slabo uro zmerne hoje. Od koč naprej pa so na izbiro poti, ki planinca povedejo na Kamniško sedlo ali na jezersko stran k Češki ali Cojzovi koči ali čez Savinjsko sedlo celo do avstrijske koroške

¹ Skrajšan prispevek, ki je bil objavljen v zborniku Stoletje Frischaufovega doma na Okrešlju septembra 2008 v Celju. Objavljeno z dovoljenjem avtorja in izdajatelja.

Bele. Zaradi takih danosti je Frischaufov dom točka, na kateri se srečujejo gorenjski, koroški in štajerski planinci, ki imajo vsi svoj vrh v eni od treh sester: Štajerski, Kranjski in Koroški Rinki.

Prva koča v upravljanju društva Ö-DAV

Frischauf je dal tu postaviti leseno postojanko l. 1876, leto poprej na Korošici, eno postojanko pa na gorenjski, kokrski strani nad Suhadolnikom, od katere pa so danes žal ostali samo zaraščeni kamniti temelji. Bržkone so te kočice služile kot zavetišče in prenočišče predvsem prvim pristopnikom v savinjske gore in seveda Frischaufu, kadar je raziskoval te kraje. Graški univerzitetni profesor je s tem dejanjem tudi daljnosežno zastavil planinsko »turistiko«, ki se je v polnem razmahu razvila v naslednjem stoletju po koncu prve svetovne morije.

Frischauf je dal postojanko na Okrešlju v upravo avstrijsko-nemškemu planinskemu društvu (Ö-DAV), ki pa je slabo skrbela zanj, tako da je bilo profesorja nemalokrat sram, in je sam nabiral sredstva za njeno vzdrževanje. Problem se je še bolj zaostрил po letu 1893, ko je bilo ustanovljeno Slovensko planinsko društvo (SPD), katerega častni izvoljeni član je postal, in njegova savinjska podružnica. Takrat so spodnještajerski Nemci in njihovi pristaši svoj »kulturni boj« s Slovenci in slovenstvom zanesli tudi v tako rekoč deviška prostranstva savinjskih gora. Izobraženemu profesorju, ki je bil povrh vsega še velik humanist, je šlo to hudo v nos, vendar je s svojimi stališči lahko vplival le med akademskimi krogi, naščevanih in prenapetih »vojščakov za nemštvo« se njegove blagohotne misli niso dotaknile.

Ob ustanovitvi Savinjske podružnice SPD jeseni 1893 je njen pobudnik, ustanovni član in dolgoletni predsednik ter kasneje častni predsednik, gornjegrajski nadučitelj Fran Kocbek, upal, da bo Ö-DAV kočici na Okrešlju in Korošici prepustilo Savinjski podružnici SPD. To se žal ni zgodilo in že leta 1894 je v bližini Korošice, na Molički planini, zrasla prva slovenska koča v Savinjskih Alpah – pesnik Anton Aškerc, ki je takrat kaplanoval v Mozirju, je predlagal poimenovanje po Kocbeku, kar se je uresničilo in kar se je potem preneslo na kočo na Korošici – Kocbekov dom.

Leta 1894 je Savinjska podružnica SPD zaprosila ljubljansko škofijo, ki je bila lastnica celotnega Okrešlja, naj ji dovoli postaviti kočo, stavbo z dvema sobama in kuhinjo. Odgovor škofije je bil negativen, predlagali pa so, naj se Savinjska podružnica pogodi z

Ö-DAV za povečanje že obstoječe kočice, saj bi gradnja popolnoma nove kočice terjala preveč škofijskega lesa (takratni gornjegrajski oskrbnik škofijskih posesti Hofbauer je bil pač na nemški strani).

Pet let kasneje je Savinjska podružnica SPD glede na to, da škofija še vedno ni bila pripravljena prodati zemljišča na Okrešlju, ubrala drugačno taktiko: od škofije je vzela zemljišče v kratkoročni najem. Že isto leto so postavili leseno kočo za delavce, ki so naslednje leto nadelovali pot s Skute na Mlinarsko sedlo. Ob njej so uredili celo majhno kovačijo, ki jim je še kako prav prišla v letih 1905–1907, ko so nadelovali pot na Kamniško sedlo. Naj omenimo za tiste čase pravo planinsko mojstrovino. Leta 1894 je Savinjska podružnica nadelala novo pot na Okrešelj. Prvotna pot, ki jo je nadelala Ö-DAV, je šla desno od slapu Rinke, podružnica pa je nadelala pot, ki je še danes v uporabi. Najemnina je bila nizka, v najemni pogodbi pa je bilo določeno, da se sme svobodno pobirati tudi vejevje okoli kočice za kurjavo in da ima škofijsko osebje po potrebi pravico do brezplačne uporabe kočice. Ko je koča pogorela, so jo obnovili.

Snežni plaz je leta 1907 odnesel tako nemško kot slovensko kočo. Iz ostankov je Ö-DAV postavila »zasilno hišico«, saj na kaj več, glede na to, da je bila lastnica zemljišča škofija, niso mogli upati. Priložnost je izkoristila Savinjska podružnica, ki se je znova obrnila na škofijo, in ta je le pristala, da se na Okrešlju zgradi mogočen planinski dom, ki bo nosil ime po Johannesu Frischaufu – tako se bo počastilo ime pionirja Savinjskih Alp, ki si je dolgo vroče želel, da bi na Okrešlju stala moderna planinska koča, ki naj bi jo zgradila Savinjska podružnica SPD. Škofija je šla tokrat zela na roke, saj je privolila v desetletno najemno pogodbo, povrh vsega pa je dala brezplačno na razpolago les, potreben za gradnjo.

Leta 1907 začetek gradnje moderne planinske kočice

Stavbišče za novo kočo je načelnik Savinjske podružnice Kocbek izbral na veliki ledeniški moreni, kjer naj bi bila varna pred plazovi. Načrt zanj je naredil inženir Skaberne iz Ljubljane, gradnjo pa je prevzel France Piskernik. Istega leta (1907) so izvedli pripravljala dela, podružnica pa je začela z akcijo nabiranja sredstev in materiala za zahtevno gradnjo.

Kocbek se je iznajdljivo domislil, da bi podružnica pripravila t. i. Planinski sejem, katerega čisti dobiček bi šel za Okrešelj. In res, v prvih dneh septembra

1907 so na planoti pri sv. Frančišku nad Gornjim Gradom organizirali veselico, šaljiv planinski muzej, gledališko igro, šaljivo pošto, prodajo spominkov, razglednic (prve planinske razglednice je podružnica natisnila že leta 1900) in cvetja ... Kako velik je bil ta dogodek, zgovorno pričajo besede časnikarja, ki je vabil na »eno največjih letošnjih zabav na prostem«, na njej pa so »svirale« kar tri godbe.

Za gradnjo koče je znatno podporo Savinjski podružnici dal osrednji odbor Slovenskega planinskega društva, precej sredstev je prispevala Savinjska podružnica sama (zanimiv je podatek, da je imela podružnica v letu 1908 106 članov!), velik delež v denarju in materialu pa so prispevali Celjana Peter Majdič in dr. Josip Vrečko ter Norbert Zanier iz Št. Pavla, z oskrbo in prevozi pa največ Fr. Petek iz Ljubnega in H. Herle iz Solčave. Ob dograditvi je bil tloris koče 15 m v dolžino in 7 m v širino, spodnja četrtina stavbe je bila zidana, zgornje tri četrtine pa iz debelih macesnovih debel, znotraj obitih z deskami. V pritličju sta bili dve obednici, kuhinja z vzidanim štedilnikom in oskrbnikova soba ter shramba. V prvem nadstropju je bilo šest sob s petnajstimi posteljami – vojaške železne postelje z žičnatimi modroci in žimnicami. Na podstrešju je bilo na pogradih na voljo 21 žimnic. Vodo do doma so napeljali iz 350 m oddaljenega studenca. Časnikarsko poročilo je navajalo, da je stavba stala 18.000 kron.

Slovesna otvoritev nove koče je bila v nedeljo, 2. avgusta 1908. Napovedano je bilo veliko slanje z veliko gosti in z bogoslužjem na prostem, ki naj bi ga vodil planinski pisatelj in duhovnik Janko Mlakar, a slabo vreme v soboto je mnoge odvrnilo, da bi se povzpeli na Okrešelj. Kljub temu se je zbralo okoli 150 ljudi, med njimi predsednik SPD-ja dr. Fran Tomišek, državna poslanca Ploy in Roblek in še mnogi zaslužni, da se je koča lahko zgradila v tako kratkem času. Slavnostni govornik je bil Fran Kocbek, po uradnem delu pa se je razvila živahna zabava. Ko se je okoli poldneva nebo razjasnilo, so se mnogi prisotni podali na krajše ture v okolici koče.

Prvi oskrbnik koče je bil France Piskernik, ki je sicer vodil gradnjo koče, še pred iztekom leta pa ga je zamenjal Fortunat Herle, ki je bil oskrbnik do l. 1915. Pri oskrbovanju gostov mu je pomagala kuharica. Že leta 1909 so v koči vzpostavili t. i. kočno knjižnico, za katero sta knjige darovala tudi znani ljubljanski založnik Schwentner in Zadržna trgovina iz Celja. Naslednje leto se je knjižnica povečala še za brezplačne časnike Slovenec, Narodni dnevnik

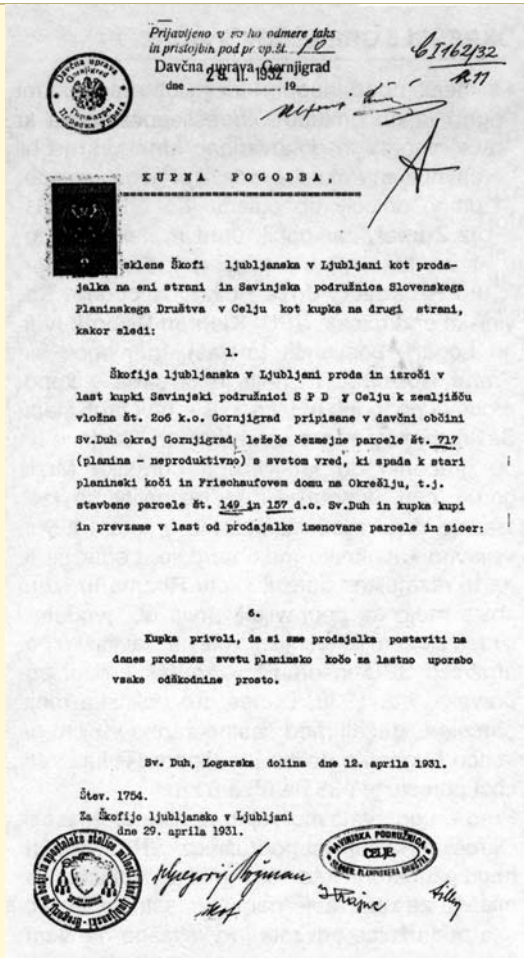

Koča DÖAV pred prvo svetovno vojno

in Straža, čez dve leti se jim je pridružil še Slovenski narod. V nadaljnjih letih se je število knjig vztrajno povečevalo. Glavna skrb je bila namenjena udobju gostov in izboljševanju bivalnih pogojev ter lepšanju okolice koče. Poročila pravijo, da so bili planinski turisti z domom in oskrbo v njem vsi po vrsti zadovoljni. Bilo pa jih je iz leta v leto več, leta 1914 so tako npr. zabeležili 574 vpisov v knjigo gostov, med njimi sta bila tudi dva Irca – sicer pa so bili obiskovalci v glavnem Slovenci, Nemci in Čehi. Dom je bil odprt glede na vremenske razmere; običajno od srede junija do začetka oktobra.

Koča postaja pretesna ...

V novi državi Kraljevini SHS je obisk Okrešlja v primerjavi z obiskom pred prvo vojno narasel skoraj za 100 %, tako da je bila v koči včasih taka gneča, da sta se na eni postelji stiskala po dva planinca. Zaradi tega so se odborniki Savinjske podružnice odločili, da bodo v nekdanji nemški koči uredili depandanso za dijake, ki so v vedno večjem številu začeli zahajati v slovenske gore – vanjo so namestili žimnice. V dvajsetih letih preteklega stoletja je čez poletje koča pritegnila mnogo planincev, knjiga vpisov je že l. 1922 beležila več kot 1000 obiskovalcev, ki jih je bilo iz leta v leto več, tako da je bila koča vedno

Fotokopija kupne pogodbe za nakup parcele na Okrešlju

prenapolnjena. Kočo je s hrano, pijačo in drugimi potrebščinami oskrboval (z nosil na Okrešelj) Anton Herle iz Solčave, oskrbnica pa je bila »hudičovo fejest ženska« Marička Kladnik iz Luč, zaradi katere je tudi načelnik Kocbek pogosto prihajal na Okrešelj; ko je porodila nezakonskega sina, se je umaknila v dolino, zamenjal pa jo je Jaka Robnik, ki je bil oskrbnik Frischaufovega doma do začetka druge vojne, v kuhinji pa mu je pomagala žena Notburga. Vsa leta je imel dom težave z vodovodom, saj so lesene žlebove, po katerih je bila voda speljana od 350 m oddaljenega studenca, vsako pomlad poškodovali snežni plazovi; dogodilo pa se je kakšno leto, da so nepridipravi ali planinci v stiski vlomili v kočo, popili vino in pokurili drva. V zgodovini koče je pomembno leto 1932, ko je Savinjska podružnica SPD od ljubljanske škofije odkupila 428 hektarov planine Okrešelj in začela resno razmišljati o po-

večanju in moderniziranju koče, saj je tisto leto število obiskovalcev koče presešlo številko 2000. V tridesetih letih preteklega stoletja so zabetonirali vodno zajetje, do koče so speljali pocinkane cevi, ki so jih vkopali v zemljo, zemljišče na planini pa so pogozdili z macesnom. Ob 30. obletnici doma so kočo temeljito prenovili, pripravljene pa so že imeli načrte za povečanje koče, ki pa so jo celjski planinci dočakali šele leta 1962.

Ob 30. obletnici odprtja Frischaufovega doma so 4. septembra 1938 na Okrešlju organizirali veliko slovesnost, ki se je je udeležilo nekaj sto planincev. Slavnostni govornik je bil dr. Jože Pretnar, predsednik Slovenskega planinskega društva, slovesnosti pa je sledila maša na prostem. Zadnja leta pred drugo svetovno vojno je Okrešelj z zaledjem pridobil status nacionalnega krajinskega parka, ki ga je v socialistični Jugoslaviji leta 1947 potrdila tudi nova oblast.

Med vojno je bil dom zaprt in ob koncu vojne izropan (nekaj inventarja je uspel rešiti oskrbnik Robnik na svoj dom in ga je po vojni prenesel nekaj na Mozirsko kočo in Kočo pod Raduho, nekaj pa tudi na Okrešelj), vendar je ostal cel in tako rekoč nepoškodovan.

Po letu 1945 je bil Okrešelj s svojim zaledjem v precej neugodnem položaju zaradi bližine jugoslovansko-avstrijske meje. Dokler meje niso bile dorečene, se je dalo priti nanj samo s posebno dovolilnico okrajnih oblasti. Ko so se zadeve uredile, je bilo planincem z žigosano člansko izkaznico in fotografijo omogočeno, da so se v širšem obmejnem pasu gibali prosto, dokončno pa se je gibanje v širšem obmejnem in stometrskem obmejnem pasu sprostito šele l. 1967.

Danes seveda takih zadreg planinci ne poznamo več. Zaradi tega, in ker je bilo Planinsko društvo Celje, naslednik Celjskega odseka Savinjske podružnice SPD, lastnik več koč, ki so bile bolj na udaru planincev (Mozirska koča, Korošica ...), se je otvoritev Frischaufovega doma v socialistični Jugoslaviji zavlekla vse v leto 1950. Aprila tega leta so se odborniki PD Celje s svojim predsednikom, profesorjem Tinetom Orlom, na čelu odpravili na Okrešelj na ogled in oceno stanja v koči in okolici. Dolgoletni oskrbnik koče Jaka Robnik se je s sodelavci že maja 1950 vrgel na delo in s pomočjo požrtvovalnih prostovoljcev 10. junija dom spet izročil planincem. Na otvoritev je prišlo okoli 100 planincev, večinoma Celjanov, medtem ko s kranjske strani, ki je pred vojno prispevala okoli dve tretjini obiskovalcev, ni bilo nikogar

(zaradi prej omenjenih strogih predpisov o gibanju v obmejnem pasu). Za zagon Okrešlja je PD Celje tega leta prejelo subvencijo Planinske zveze Slovenije, vendar je koča vse do leta 1953 izkazovala deficit. Telega leta so v koči beležili skoraj 6000 obiskovalcev in dom je prvič po novem odprtju posloval z dobičkom. Kot zanimivost velja povedati, da so v tistih časih skrbno vodili evidenco obiskovalcev, ki so jo delili na tri skupine: prebivalci Ljudske republike Slovenije, prebivalci ostalih ljudskih republik in inozemci. Te so potem vodili po spolu, moški in ženske, nadaljnje kategorije obiskovalcev koč pa so bile: delavci, kmetje, uradniki, dijaki, delovna mladina in ostali. Daleč največje število obiskovalcev je predstavljala kategorija uradnikov in to pri obeh spolih, sledili so dijaki, potem delavci, najmanj je bilo kmečkih ljudi.

Dom je bil tradicionalno odprt od srede junija do začetka oktobra. V domu so v petdesetih letih organizirali tečaje za plezalce in gorske reševalce, ob 50. obletnici doma pa so 15. junija 1958 organizirali planinski tabor, ki se ga je udeležilo 170 planincev.

Ideja o izgradnji nihalne kabinske žičnice propadla

Ves povojni čas so odborniki PD Celje intenzivno razmišljali o že pred drugo vojno načrtovanem povečanju doma. Zaradi neugodnih gospodarskih razmer in težav pri najemanju posojil se je projekt zavlekel v konec petdesetih let. S sodelovanjem Gozdnega gospodarstva Nazarje so 1. 1959 iz kota Logarskega na Krnico naredili tovorno žičnico, obnovljeni Frischaufov dom pa so 24. septembra 1961 predali v uporabo planincem. Obnova, kakor si jo je zamislil arhitekt Hartman, in so jo vodili J. Bučar, E. Jurhar in V. Flis, je stala takratnih 20 milijonov dinarjev. Poleg izboljšanih bivalnih in oskrbovalnih razmer se je kapaciteta prenočišč povečala na 104. Število prehodnih obiskovalcev je strmo naraščalo, že leta 1964 je statistika beležila okoli 16.000 obiskovalcev, pet let kasneje pa že 25.000 – številka, ki je Frischaufov dom je številu dnevni obiskovalcev uvrščala med najbolj priljubljene planinske postojanke v slovenskih gorah.

Ob graditvi »novega Okrešlja« se je pojavila ideja o izgradnji nihalne kabinske žičnice – predvsem za smučarje v spomladanskem času. Ideja je dobila vsa potrebna soglasja, narejen je bil investicijski program njene izgradnje, po katerem naj bi žičnica imela

Novi Frischaufov dom na Okrešlju, obnovljen v letih 1959–1961

dve kabini za dvanajst oseb in bi s hitrostjo 8 m/s premagala 873 m dolžine in 363 m višine, vendar je takratna politika ukinila okraje in z njimi vred so propadli tudi mnogi mogoči in dolgoročni načrti. Dom potem nekaj časa ni bil deležen posebne pozornosti, gospodarska aktivnost PD Celje je bila osredotočena predvsem na adaptacijo Kocbekovega doma na Korošici, ki se je zaključila leta 1973. Okrešelj je po dobrem desetletju po obsežni prenovi počasi že klical po temeljitejšem vzdrževanju, a je skromno adaptacijo dočakal šele leta 1983. V takratnem obdobju pa so se pojavile nepričakovane težave z delavci, ki bi bili pripravljene za določen čas prevzeti v oskrbovanje planinske postojanke, saj so se raje zaposlovali v hitro rastoči industriji v dolini, kjer so bile sobote, nedelje in prazniki prosti. Zaradi tega je bilo PD Celje prisiljeno dati koč v pavšalni zakup.

Podobo, kakršno ima Frischaufov dom danes, je dobil v letih 1988–1991, načrt zanj pa je bil sklenjen leta 1987. S široko akcijo nabiranja sredstev med gospodarskimi podjetji v celotni Savinjski dolini in Celju ter s prostovoljnimi prispevki posameznikov je PD Celje uspelo dom temeljito obnoviti. Prenovljeno

Frischaufov dom danes Rok Volfand

kočo so 15. avgusta 1992 slovesno odprli. V zadnjem desetletju preteklega stoletja so elektrificirali spodnjo postajo tovarne žičnice, oskrbeli ekološko, t. i. suho stranišče, zgradili troprekatno greznico, namestili fotovoltaične celice in začeli z ločevanjem odpadkov. PD Celje je v tem času uspelo rešiti lastniški spor s Planinsko zvezo Slovenije, saj je dom z upravnim odlokom v petdesetih letih preteklega stoletja prešel na republiško zvezo, čeprav je bil ves čas dejansko v celjskih rokah, ne nazadnje je Savinjska podružnica SPD leta 1932 od ljubljanske škofije odkupila zemljišče, na katerem stoji planinski dom.

Stoletnik danes

Stoletnik je danes v dobri kondiciji in še vedno močno priljubljen med planinci – za leto 2007 statistika beleži okoli 15.000 obiskovalcev, ki jim je dom na voljo od konca aprila do konca oktobra, ob lepih koncih tedna pa tudi jeseni in pozimi. Osebjem doma lahko hkrati poskrbi za 150 gostov, v njem lahko prespi 80 planincev. Skratka, pravcati hotel sredi neokrnjene sredogorske pokrajine, ki ima pred podobnimi to prednost, da se je treba do njega povzpeti peš. Dom je tako rekoč nepoškodovan preživel

štiri politične sisteme, dve svetovni moriji in nudil zavetje in počitek tisočim in tisočim obiskovalcem savinjskih gora, jih nahranil, ogrel, ponudil streho nad glavo ... Njegovi vsakokratni upravljavci so se pokazali kot odgovorni ljudje, ki so se znali prilagoditi potrebam časa in so sledili razvoju planinstva v današnje moderne čase, ko se mnogi pred to modernostjo zatekajo tudi v planinski svet. Ideja njegovih utemeljiteljev, Johannesa Frischaufa in Frana Kocbeka, se je izkazala za daljnosežno vizijo, ki se nam danes zdi nekaj popolnoma samoumevnega. Morda bo pričujoči spis kaj prispeval k vedenju, da samoumevnost nikakor ni sama po sebi umevna, ampak je za njeno podobo stala stotnja znanih in anonimnih posameznikov, ki so iz ljubezni do gora in iz narodnostnega prepričanja pripomogli, da je stoletnik čil in zdrav ter pripravljen, da sprejme nove in nove planince. ◉

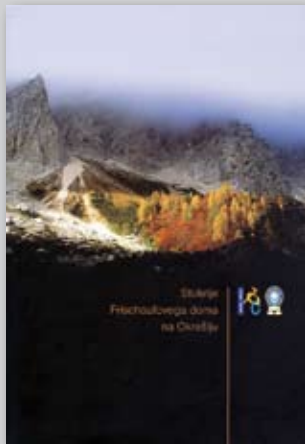
P. S.: Ob pregledovanju virov za prispevek se mi je zdel nadvse zanimiv podatek o različnih nadmorskih višinah Frischaufovega doma. Vsaj tri se namreč pojavljajo v različnih obdobjih: 1378 m, 1396 m in celo 1400 m. Glede na razvitost današnje geodetske tehnike in priprav za določanje višine morda ne bi bilo napačno, da bi nadmorsko višino, na kateri se nahaja Frischaufov dom, izmerili še enkrat – naj se ve, kako visoko stoji stoletnik ob svoji častitljivi obletnici.

Viri:

- Janko Orožen: Iz zgodovine PD Celje. Celjski zbornik 1973–74, Celjski zbornik 1977–81.
- Andreja Rihter: Planinske koče. V: Nazaj v planinski raj. Celje, 1993.
- Zoran Tratnik: Organizacijski razvoj in gospodarska dejavnost Savinjske podružnice SPD in PD Celje. V: Nazaj v planinski raj. Celje, 1993.
- Dušan Gradišnik: Planinsko društvo Celje v letih 1945–1985. V: Nazaj v planinski raj. Celje, 1993.
- Edi Mavrič: Franc Kocbek, Aljaž Savinjskih Alp. Gornji Grad, 2002.
- Peter Ficko: Kamniške in Savinjske Alpe. 3. poprav. izdaja. Ljubljana, 1982.
- Arhiv PD Celje.
- Planinski vestnik, 1895–2008.
- Domovina, 1907–1908.

Zbornik Stoletje Frischaufovega doma na Okrešlju

Septembra 2008 je v Celju izšel zbornik Stoletje Frischaufovega doma na Okrešlju. Gre za lično knjižico, ki je pomembno dopolnila praznovanje okrogle obletnice. Iz bogate vsebine poobjavljamo prispevek Sto let Frischaufovega doma na Okrešlju avtorja Marijana Pušavca, saj je dolga »pot« do današnjega doma zanimiva tudi za bralce Planinskega vestnika. Zbornik je izdala založba Fit media v sodelovanju s Planinskim društvom Celje, uredil pa ga je Jože Volfand. Na začetku so objavljeni pozdravni nagovori predsednika Planinske zveze Slovenije, županov občin Celje in Solčava ter predsednika PD Celje, sledi pa že omenjeni prispevek Marijana Pušavca. Zanimiva dopolnitev knjige so prepisi iz stare vpisne knjige z Mrzle gore. Dr. Johannes Frischauf in Frana Kocbeka je predstavil Aleksander Videčnik, ki je avtor tudi kratkega pregleda zgodovine savinjskega planinstva. Bogomir Celarc je opisal doslej neznana fosilna nahajališča na Okrešlju, Sonja Škornik pa pisano preprogo tamkajšnjega cvetja. Zelo priporočam v branje izredno aktualno besedilo Matjaža Kmecla, ki je opisal svoja bolj ali manj zabavna doživetja s pohajanjem po savinjskih gorah in srečanja z domačini. Priznani publicist Željko Kozinc je prav tako opisal svoje vtise s poti nad Okrešljem. Jože Kodre in Gabrijel Prezelj sta predstavila in naddrobno utemeljila nadvse zanimivo zamisel, da bi Okrešelj lahko postal planinski izobraževalni center. Trdita, da na Okrešlju manjkajo le ledeniške razpoke, drugo je vse na dosegu roke: dom s tekočo vodo, tovorno žičnico in vsem drugim potrebnim, tudi s predavalnico s sodobnimi avdiovizualnimi sredstvi, možnosti za plezanje – alpsko, po zavarovanih plezalnih poteh in športno (na Mrzli gori), zimsko gornišvo, turno smučanje ... Aleksander Videčnik in Jože Kodre sta popisala tudi svoje planinske dogodivščine, slednji pa je predstavil tudi prvopristopnike, alpiniste in vodnike na tem območju. Sledijo kratki zapisi več avtorjev o dogodkih še iz Kocbekovih časov, dokumentacija o pestri zgodovini PD Celje od leta 1986 do 2008, bogato opremljena s fotografijami, v slikah je predstavljenih tudi vseh enajst dosedanjih predsednikov društva. Opisani so tradicionalni turnirji v malem nogometu – najviše v Sloveniji. Sledijo zapisi o najvišjem priznanju Mestne občine Celje celjskim

planincem, o štirih desetletjih Orlovega gnezda pri slapu Rinka, o privlačnosti Solčavskega, podrobno je predstavljena tudi bogata dejavnost PD Celje. Največ prostora v zadnjem delu knjige je posvečenega zapiskom iz planinskega dnevnika pokojnega Zorana Tratnika, pisca društvene zgodovine in »soustvarjalca domačnosti planinskih domov«, katerega sin Gorazd namerava očetove zapiske objaviti v knjigi. Prav na koncu knjige je – drugače, kot smo vajeni – urednikova beseda. Takole nam pravi:

»Povej mi, če hodiš v planine, in povem ti, kdo si.

Ali res? Kaj je identiteta današnjega planinca in planinstva? Če ob tem premisleku zavestno odmislimo vse, kar se je dogajalo na planinskih stezah časa poldruge stoletje in še čez, bi se morda lahko reklo, da se ja to ve. Morda se ve. A samopremislek o identiteti planinstva v tem času grabi prav zato, ker se hoče skrotovičena civilizacija povzpeti na vrhove, na grebene in planote, med smreke in macesne. Ni ji mar ne višine ne globine, povsod se preriva. Zato planinstvo z identiteto posebnih vrednot, ne le z navidezno etično eleganco, ni nič več omejeno le na kratke ali daljše vzpone. Tudi ne le na zelene pohode, na samoiskanje v globeli samote in v gorskih tihožitjih, ne le na najtežje preizkušnje človekovega samopotrjevanja, ne na krasne panoramske razglede ... In prav tako ne le na obisk tako zelenih prijaznih planinskih domov.

Zdaj namreč ni več aktualen samo zgodovinski vzklik nazaj k naravi. Mnogo realnejši in brutalnejši je vse bolj boleč drugačen krik - kaj početi, da bo narava preživela, da bodo ostale gore in da bo človek še vedno lahko našel srce in pljuča na markiranih ali nemarkiranih planinskih poteh. Za zdaj, kot da je gorski svet še antiresničnost, še zmeraj nenadkriljiva idila. Planinstvo pa je že znotraj nove resničnosti, ki jo ustvarja človek in ki se dela, kot da računalniški svet lahko ustvari ali imitira prav vse. Umetni svet, umetno naravo. Najbrž se planinstvo še premalo zaveda, družbena politika pa je tako in tako zelo v zamudi, da se je že začel čas, ki piše novo simfonijo civilizacije pod taktirko kapitala in njemu ljubih vrednot, neprijaznih naravi. Rezultat ni neresljiva uganka.

Kaj torej?

Takšni jubileji, kot je stoletnica planinskega doma na Okrešlju, zato hočejo biti nebaročni pogled na vse, kar se dogaja na planinskem odru. Vznesenost zna biti prijetna. Ni treba, da ji obrnemo hrbet. Tudi v knjigi Stoletje Frischaufovega doma na Okrešlju ji nismo ...

Vladimir Habjan

Čas božiča

Pravo darilo za ljubitelje gora

✍ Arnold Lešnik 📍 Dan Briški

Dnevi so vse krajši, zunaj postaja hladno in poštni nabiralniki se ponovno polnijo z najrazličnejšimi idejami ugodnih prazničnih nakupov. Seveda, kar najbolj veseli mesec trka ponovno na vrata z vso silo in treba bo na primeren način poskrbeti za materialni dokaz spoštovanja našim bližnjim in ga dostojno, svečano in pozorno izročiti v obliki darila. Prav vsako leto nas doleti enako nepripravljene. Bližnji in daljni sorodniki, prijatelji, otroci, prijazni sodelavci. Včasih je kar težko najti dobro idejo. Če se zadeve lotimo strogo racionalno, dokaj hitro spoznamo, da imamo pravzaprav samo dve možnosti: ali se vržemo v reko in plavamo s tokom, kar pomeni, da se popolnoma predamo materialističnim sanjarijam, ali pogledamo duhovni realnosti naravnost v oči in se raje zazremo vase. Ponujam vam obe možnosti, od vas samih in okov, ki vas obdajajo, pa je odvisno, katero pot boste izbrali.

Gremo po nakupih

Nekateri se z užitek potopijo v potrošniško mrzlico in se brez zadržkov igrajo igro veselih obrazov, drugi se trudimo, da bi vsaj v lastni školjki ostali na duhovni ravni. Ali ste bili letos pridni? Seveda! Nobenih hudobij in grdobij? Živeli v skladu s splošno priznanimi moralnimi normami? Potem se bo pod božičnim dreveščkom gotovo kaj našlo tudi za vas. Kako bomo pa stvarem stregli, če se bomo znašli v drugi vlogi, v tisti, v kateri moramo mi igrati imaginarnega moža z veliko brado in s še večjim trebuhom, se pravi takrat, ko obdarujemo mi?

V eni zadevi je usoda vendarle na naši strani. Če želimo obdarovati ljubitelja narave in gora, potem izbira darila bržkone ne bo preveč težavna, saj bo nakup pogojen z omenjeno dejavnostjo. Kako se bomo ob tem izognili nepotrebnemu stresu? Nič lažjega: še preden bo nakupovalna mrzlica stopila v najbolj

Planjava in Ojstrica

Gore nad Trento z Malega Pihavca

odločilno fazo, se bomo oskrbeli s primernimi darili. Takrat bo največja tudi izbira in naša preudarnost bo na prvem mestu. Kam se bomo odpravili po nakupih? V specializirane trgovine, velike blagovne centre, diskontne prodajalne? Kamorkoli, samo da bodo podarjene stvari uporabne v hribih in bo našemu obdarovancu ob odvijanju paketa zaigralo junaško gorniško srce.

Na voljo imamo dve poti: igramo na karto trezne inovativnosti ali izbiramo s spiska železnega repertoarja daril. Ni ga planinca, ki bi imel v posesti popolno opremo in ne bi prav ničesar več potreboval. Če smo predvsem praktični, bo pred nakupom dobrodošel kratek pogovor z osebo, kateri bomo izkazali pozornost z darilom. Če ste človek, ki ljubi presenečenja, potem ravnajte po trenutnem navdihu oziroma intuiciji, vendar kljub vsemu najprej preverite železni repertoar. To seveda ni preveč inovativno, je pa zelo uporabno. Tukaj najdemo v izboru daril takšne nič kaj nenavadne stvari, kot so pohodniške palice, planinski vodniki za naša in tuja gorstva, prav tako najdemo zemljevide, jedilni pribor, najbolj sofisticirane žepne nože in posebne vetrne vžigalice. Če nadaljujemo s pregledom spiska, opazimo zaščitne aluminijaste folije, bivak vreče, nepregledne vrste čelnih svetilk, čutare vseh barv in velikosti, ekstremno majhne in lahke plinske kuhalnike, bombažne ali lažje svilene rjuhe za uporabo na planinskih kočah, prevleke za različne velikosti nahrbtnikov, nepremočljive ovitke za dokumente ali zemljevide, pohodniške brisače. Čeprav se nekateri izogibajo nakupu pohodniških nogavic kot najbolj izrabljeni domisljici za darilo, je vendarle treba priznati, da gre

kljub vsemu za nadvse uporabno in vedno dobrodošlo darilo. Poleg tega takšne nogavice pokrivajo več številkih stopal, in je tako tudi možnost, da zgrešimo pri velikosti, manjša. Seveda ne smemo pozabiti na široko ponudbo kap, naglavnih trakov, vseh vrst rokavic ali funkcionalnega perila. Alpinistom se vedno ogreje srce ob pogledu na številne vponke, kline in ostale inovativne predmete za varovanje. Ne nazadnje je lahko povsem praktično darilo tudi sredstvo za nego obleke, obutve in opreme ali kakšna kulinarična dobrota v obliki energetskih ploščic. Morda bomo dodali nekaj metrov pomožne vrvice ali manjšo torbico za prvo pomoč?

Govoril sem o darilih, katerih vrednost ne presega nekaj deset evrov. Če smo pripravljeni dodati še eno ničlo in čez, se povzpneemo v razred spalnih vreč, turnih psov, pohodniških hlač, jopic, plezalnih pasov, smuči, ročnih višinomerov, satelitskih navigacijskih naprav ali pribora zanje. Le kje se zadeve končajo? Bolj domiselni bodo odkrili in podarili članstvo v Planinski zvezi in naročnino na Planinski vestnik ali kakšno drugo revijo z gorniško tematiko, ki jo bodo začinili s kakšnim kamnom ali podobnim spominkom s skupne ture. Bolj intelektualno naravnani bodo poizkusili z leposlovno knjigo, fotografijo, koledarjem ali celo kakšno slikarsko upodobitvijo gorskega sveta. Morda bo kakšna domiselno oblikovana, vedno bolj moderna foto knjiga z minulo nepozabno turo nekomu polepšala turobne večere sredi delovnega tedna?

Pri izbiri daril se bomo vedno srečevali s povsem praktičnimi vprašanji, kot je recimo velikost perila ali rokavic – še posebej pri bolj osebno naravnanih

darilih –, in z bolj sofisticiranimi vprašanji, kot je barva izdelka ali njegova oblika. Takšna darila so primerna predvsem za osebe, ki jih zelo dobro poznamo ali nam veliko pomenijo. V vsakem primeru preverite, ali je možno izdelek vrniti in v kolikšnem času oziroma pod katerimi pogoji. Trgovci so danes že dokaj fleksibilni, večinoma se držijo zakonov, tako da tukaj večjih problemov ali presenečenj ne bi smelo biti. Vsekakor shranite račun kupljenega izdelka, tudi če obstaja nevarnost, da bo vaš obdarovanec kasneje izvedel za ceno, ki ste jo odšteli kot izkaz vaše pozornosti in naklonjenosti.

Postrgajmo raje po lastni duši

Najbolj domiselna darila bodo nedvomno tista nematerialna. Ne nazadnje lahko tako prihranite zelo veliko nepotrebnege tekanja okrog trgovinskih oltarjev in ob tem zlahka ohranite duševno zdravje. Njihova vrednost se ne meri z denarjem. Govorim vam o stvareh, ki so neprecenljive. Prav zato vam takšna darila kar najtopleje priporočam. Sem videl že preveč praznih in izgubljenih duš, ki so se pred prazniki ali prav na dan praznika brezglavo potikale naokoli po trgovinah, da bi se spoznale z lastno ničevostjo, da ne bi preklinjal materializma. Bolj ko se leto za letom bliža ura praznika, večji izgubljenici prihajajo na prizorišče. Bolesno se trudijo ujeti svoje sanje za rep, ob tem pa se sploh ne zavedajo, da jim to nikoli ne bo uspelo, kajti v resnici želijo ubežati le lastni praznini, ki postaja vodilno spoznanje sodobnega sveta. Kaj torej ni nujno povezano z denarjem?

Prijatelj si že dolgo želi stopiti na nek čisto določen vrh, pa naj bo to Snežnik, Raduha ali Mont Blanc. Morda sanja o tem, da bi se odpravil celo na kakšen trekking, pa ne zbere dovolj poguma za to dejanje? Morda ne poseduje dovolj znanja, da bi se sam lotil

kompleksne ture? Podarite mu vaš čas v obliki vrednostnega bona z zeleno turo in zadevo nato seveda čim prej izpeljite. Moj nasvet je torej: pozabite na potrošništvo in pojdite raje v hribe. Ne hodite po trgovinah in ne razbijajte si glave s tem, kaj bi kupili nekому, ki je najsrečnejši v hribih in večinoma ne čuti nenehne potrebe po zadovoljevanju materialnih želja. Ta čas preživite raje skupaj v naravi in se lepo imejte. Podarite torej drugim in sebi planinsko turo in odkrijte praznike med bolj ali manj zasneženimi vršaci. Od materialnega k duhovnemu, kajti hribovci smo drugačni. Boste zmogli?

Podarite toplo besedo ali iskren poljub. Spomnite se, kako je bilo, ko ste bili še mladi in polni novih idej, ko ste še verjeli v ideale in dobre ljudi in ko se vam je svet zdel tako sanjsko nedolžen. Naredite ga spet takšnega. Pojdite s smučmi na rami ali brez njih v zasnežen breg in stokrat se prekopicnite v sneg na poti navzdol. Poiščite samo vaš božič, poiščite vaše spoznanje! Začnite ponovno razmišljati z lastno glavo. Vriskajte, cepetajte in veselite se življenja. Na vsak način. Naj bo nahrbtnik zelo težak, čelo povsem prekrito z znojem in lakota že boleča. Naj otečejo stopala, naj otrdi vrat in žeja tisočkrat osuši zaprta usta. Prebudite se tedaj, postojte in se zazrite v sončni zahod ter vdihnite mrzli gorski zrak. Takrat boste morda, če si boste dovolj dobro prisluhnili, začutili, katere so resnično vredne stvari v vašem življenju.

Pa saj tako ali tako že sami veste: denar to ni, ne pehanje za plehko slavo. Naredite si raje praznik vsak dan in pozabite na tiste neumne prisile in nasmeha na ukaz. V hribih praviloma ne kričimo, zdaj pa se obrnite v veter in zakričite pozdrav temu življenju in mu povejte kar mu gre. Enkrat za vselej. Če boste imeli ob sebi sorodno dušo, bo to najlepši božič vašega življenja. ◊

GRELNO
PERILO
MEDIMA

BOGATA IZBIRA
NARAVNE KOZMETIKE
(DR. HAUSCHKA...)

ZOBNA ŠČETKA SONICARE –
PRAZNIČNO PAKIRANJE

VELIKA IZBIRA OTROŠKIH IN
KLASIČNIH TERMOPORJEV

SREČNO

2009!

V harmoniji
z naravo!

BFS STIMULATOR

je svetlobna naprava, ki je najbolj učinkovita pri rehabilitaciji različnih poškodb.

VLAŽILNIK
ZRKA –
POTOVALNI

MERILNIKI KRVNEGA
TLAKA

Sanolabor
Ko gre za zdravje!

Prodajalne z medicinskimi
pripomočki, zdravili brez recepta
in raznovrstnimi izdelki za zdravo
življenje.

5% popust za upokojece ob
gotovinskem plačilu
(od 1. do 5. v mesecu)

Obiščite naše specializirane prodajalne.
Naslove najdete na: www.sanolabor.si

Na grebenu Triglava

Na Triglav pred sto leti

✍ Neža Mramor 📷 Dan Briški

L etos je minilo sto let od vzpona moje babice, naše »mamike« Marije Srebrnič na Triglav. Svoj vzpon je opisala v pismu sestri Katarini, ki bo morda zanimivo tudi za bralce Planinskega vestnika – za primerjavo, kakšno potovanje je bil izlet iz Solkana pri Gorici na Triglav pred 100 leti.

Marija Srebrnič se je rodila leta 1890 v Solkanu. Leta 1908 je bila dijakinja Izobraževališča za učiteljice v Gorici, kjer je leto pozneje končala svoje šolanje in postala učiteljica. Njena pot proti Triglavu se je začela v Solkanu, od koder se je z vlakom odpeljala najprej na Jesenice, od tam pa na postajo Langenfeld (v današnji Mojstrani). Tam se je našla s svojo »klapo« štirih gospodov (in nobene druge gospodične, kot je razočarano ugotovila ob snidenju). Vlak iz Gorice na Jesenice je takrat vozil šele dve leti in že ta del poti je bil za mlado dekle velik izziv. V pismu omenjeni gospod »Pepe« je bil njen najstarejši brat, zgodovinar in teolog dr. Josip Srebrnič, ki je bil takrat profesor na semenišču v Gorici, kasneje pa škof na otoku Krku. O ostalih članih družbice, dr. Pavlici, gospodu Premruju in gospodu Sedeju, žal ne vemo nič več kot to, da je bil še eden od njih duhovnik, verjetno gospod Premru. Kot pove družinsko ustno izročilo, je prav ta moji babici na začetku poti v Vratih odločno svetoval, da naj si za prvim grmom sleče steznik – gotovo zelo pameten nasvet.

Marija Srebrnič se je pozneje poročila z dr. Josipom Godničem in imela štiri otroke, od katerih nobeden ni prav pogosto zahajal v hribe. Zato pa smo vse tri njene vnukinje in večina njenih pravnukinj in pravnukov navdušeni gorniki in gornice, nekateri tudi ljubitelji skalnih sten, pa tudi njena dva mala prapravnuka imata za seboj že kar nekaj izletov po domačih in tujih hribih.

Razgled s Triglava

Preberi zvečer, če ne se preveč zamudiš!¹
Solkan, 28. 7. 1908

Draga Tine!

Najprej sprejmi najsrčnejše pozdrave. Pisala bi Ti že prej, pa saj veš, malo lenobe, malo odlašanja, pa gre čas naprej. Naša mama me je že tolikokrat oštela, zakaj Ti nečem pisati. Pa to ni res, da Ti nečem pisati, samo da se mi ne tako hitro, kakor ona hoče.

Ti ne veš, kako se jaz »držim« zdaj po Solkanu, odkar sem prišla s Triglavu. Kaj misliš, prva sem bila jaz iz Solkana do sedaj na Triglavu, in to ni »špas«. Pa še verovat mi nočejo vsi. Kakor ti je morda že mama pisala, sem ji napravla neke skrbi, ki so pa bile čisto brez potrebe.

Saj sem že »pupa na mestu«, pa se boji, če se peljem sama po železnici. Kakor veš, nisem šla zjutraj

ob 9. uri iz Gorice, ampak popoldan ob 3. Že sem začela točit grenke solzice, ker sem mislila, da ne pojdem nikamor. Ti presneta reč! Pomisli, ravno do 9. ure je bil dež in tako oblačno; kakor hitro pa jo je pobrisal vlak ke gor proti Triglavu, pa je prisijalo kakor nalašč najlepše solnce. Kako me je to jezilo! Če bi bil dež tudi potem, bi si mislila, naj bo v božjem imenu, tako pa sem se morala še malo pojokati. Pa še mamu sem jezila češ, ona je spravila nalašč dež; celo noč je godrnjala, ko sem hodila jaz gledat, ali je oblačno ali jasno: Bog daj dež! In potem bi ne bila jezna? Pa še kako, kaj rečeš ti?

Že sem se napravljala, da pojdem iz same jeze in žalosti na sv. Goro, kar mi prinesejo brzojavko: Pridi hitro do postaje Lengenfeld (Dovje). Uf, jej, kako sem bila zdejevsesla! Niti en cel »škartoc bonbonov« bi me ne mogel bolj razveseliti. Še napraviti se nisem mogla od samega veselja. Pa glej smolo, kakor hitro sem prejela brzojav, se je solnce zatemnilo, naenkrat je postalo oblačno in prej ko je bilo četrte ure je začelo

¹ Objavljeno v izvirniku, brez lektorskih popravkov.

spet liti. Ti šmentana reč ti, sem rekla, prav mi ne pusti iti. Pa tudi če pride toča, se ne bojim. Napraviti sem se šla. Ko pa je dež videl, da se ga ne ustrašim, si je mislil: Pa jo pustimo, trmo trmasto. Bomo vidli, če pride na vrh. Zdaj mu pa lahko »figo« pokažem. Ko sem šla od doma, je spet sijalo solnce. Predno sem šla od doma, mi je še tata napravil pridgo, rekel mi je, da mi da hitro eno krono, če ostanem doma. Jaz sem pa rekla: Niti, če mi daste 10 kron, ne ostanem. Potem ko je videl mojo trmo, je rekel: Ma, če se ubiješ, ne šteje prit več domov. Seveda ne, sem si mislila, mrtva že ne pridem domov.

In tako sem šla, mama pa je šla do postaje z mano, kajti mislila je, da se vendar še kdo popelje tja gor, da ne pojdem prav sama. Pa žive duše ni blo, ki bi šla tako daleč kakor jaz. Mene pa ni čisto nič skrbelo, kaj bo. Že pridem kam, sem rekla, če pa me ne bojo čakali tam gor na postaji, jaz jih tudi ne bom čakala, se bom kar vrnila nazaj v Gorico. Toliko denarja sem že imela. Mami sem pa rekla, da ji hočem hitro

pisati, če se najdemo. Peljala sem se imenitno po železnici. Pomisli, v celem vagonu sem bila sama. Kar »špancirala« sem od enega okna pa do drugega, nihče me ni motil. Tako sem prišla srečno do Jesenic. Tam so me pa zalovili ven iz vagona. Na Jesenicah sem morala čakati še pol ure. Pa so me ljudje nekam čudno gledali, češ kam neki gre ta »frajla« s tisto dolgo pelerino in pa s »cvekami« na čevljih. Od Jesenic sem se peljala dalje še dve postaji, druga pa je bila Lengenfeld.

Tam me je že čakala naša »klapa«. Štirje gospodje so bili, a gospodične nobene. No, sem si mislila, kaj bom delala sama med temi gospodi? Pa da Ti naštejem te gospode: gospod »Pepe«, dr. Pavlica, g. Premru in g. Sedej, jurist iz Cirknega (zadnji, ne vem, kako se nam je »priklatil«). Gospodične pa nobene, ne gospodične Irme, katero sem zamislila, da jo zagotovo najdem, ne gosp. Zavrtnik, katera je tudi rekla, da pride. Prav jezna sem bila, tako da sem si mislila, bolje bi bilo doma ostati.

Pa vendar sem šla naprej. Ko smo se seznanili, smo jo kar mahnili naprej. No, sem si mislila, ta je pa lepa, zdaj sem 3 ure stala v vagonu, zdaj bom pa še 3 ure morala hoditi. Bilo je ravno ob 6 zvečer, ko smo šli skozi Mojstrano. Tako smo začeli našo »rajžo«. Šli smo že proti Triglavu. Hodili smo po samem gozdu. Pot je bila tu še prav lepa, sama škoda, da nas je ulovila noč kar sredi gozda. Tako se je zgodilo, da smo zgrešili in umesto, da bi hodili 3 ure, smo hodili 4. Prišli smo na Vrata k Aljaževemu domu komaj ob 10 zvečer. Tam smo prenočili. (Pozabila sem ti povedati, da mami nisem poslala ob našem snidenju nobenega poročila. Saj nisem imela prav nič časa. No, pa če bi vedela, kako jo je zaradi mene skrbelo, kar Ti je gotovo tudi pisala, bi ji kar brzojavila.)

Spala sem prvi večer izvrstno. Drugi dan, ko smo vstali, je sonce prav lepo sijalo. Pred nami pa se je dvigal v sivo meglo zavit »očka« Triglav. Hitro smo se napotili dalje v njega podnožje. Ravno ob 7 smo se napotili proti njemu. En čas je bila še precej lepa pot, a potem se je ta kar naenkrat spremenila v ozko, strmo, kamenito stezico. Ko smo začeli plezati navzgor, me je pot malo ustrašila, pa korajže mi ni vzela. Malo lepšo pot sem si že predstavljala. Gospod dr. Pavlica je šel lepo počasi naprej, mi pa kakor ovce za njim. Kmalu nas je ta steza vodila skoraj naravnost kvišku. Na nekaterih mestih smo se morali po vseh štirih plaziti, drugod smo se morali prijematii klinov in stopati kvišku kakor po kakšni lestvi. Ja, veš, tisti, ki nima trde glave in se mu rada dela omotica, ni za take poti. Kajti po obeh straneh so skoraj po celi poti sami prepadi. Samo enkrat se je bilo potrebno zdrsniti, potem pa res nikoli več ne bi prišla domov, kakor je rekel tata.

Tako smo šli počasi naprej čez prelaz Prag in prišli ob 2 popoldan na Kredarico. Pozabila sem Ti povedati, da se je med potjo pooblačilo in da smo se celo močili. Pa kljub temu smo bili vsi veseli in vriskali smo, da je bilo kaj. Tudi na sneg smo prišli, kjer smo se prav pošteno nakepali. Ko smo prišli na Kredarico, je začel pa tak vihar, da nas je hotel kar odnesti. No, če bi nas odnesel na Triglav bi bilo še dobro, pa hotel nas je nesti le navzdol. Mislili smo, da pojdemo še zvečer na Triglav, ki je bil zdaj samo še kakih 400 m visoko nad nami. Pa ker le ni hotel vihar odjenjati, smo morali čakati jutra. Zjutraj pa je bilo tako lepo vreme, da si lepšega nismo mogli želeli. Pomisli, že ob 4. uri zjutraj so me vzbudili in komaj sem prilezla izpod odeje, hajd na Triglav gledat kako sonce vzhaja.

Zdaj šele se je začela prava trnjeva pot. Posebno pot na mali Triglav, ta je strašna, samo po klinih smo

morali lezti. Zelo huda je tudi pot z malega Triglava na veliki. Končno smo vendar zlezli enkrat na vrh. Tu smo pa kar »Te deum« hoteli zapeti, pa nam je bilo premrzlo. Zelo, zelo krasen razgled smo imeli. Skoraj nič megle ni bilo, posebno proti severu je bilo čisto jasno. Mi smo stali na vrhu, vse drugo je bilo pod nami. Poldrugo uro smo bili na vrhu, potem smo se podpisali v spominsko knjigo, ki se nahaja v Aljaževem stolpu, nato smo se začeli spravljati navzdol.

Ti presneta reč, mislila sem, da bo lahko hoditi navzdol, pa ni bilo tako. Tako smo morali paziti, da nismo zdrknili v kakšen prepad. (Skoraj samo po »riti« smo šli, tako da me še sedaj nekoliko boli.) S Triglava smo šli po drugi poti. Šli smo namreč na Velo Polje, kjer sem nabrala velik šopek krasnih planink. Tukaj smo se ustavili v Vodnikovi koči, kjer smo kislomleko pili. Potem smo pa šli dalje v dolino in prišli ob 8 uri zvečer v Srednjo vas, ne prišli, prilezli, ker so nas noge komaj nosile. Od tukaj smo se peljali v Bohinjsko Bistrico, kjer smo prenočili. Potem smo šli k Bohinjskemu jezeru, kjer smo najeli čoln in potem smo veslali kaki dve uri po jezeru. Prav lepo je bilo. Ob 2. uri popoldan pa smo se peljali domov v Gorico. Tako smo hodili, kakor po iglah, po stopnicah pa sploh nismo mogli več hoditi po dveh; pomagati smo si morali s štirimi, kakor psički. To je bilo kaj smeha! Pa to je bilo samo prvi dan, potem je bilo že boljše.

Pa nikar ne misli, da nisem mogla hoditi gori na Triglavu; ti si morda misliš, da so mi oni kaj pomagali ali me celo nesli v nahrbtniku, a ne, tako sem hodila kot verica. Vsi so me kar občudovali. Povsod sem bila prva. Pa saj veš ne, kdor se preveč prevzame, tega Bog kaznuje. Tako je bilo tudi z mano. Ko sem ravno hodila navzdol s Triglava po nekem kamenju in sem hotela pokazati, kako krepko znam hoditi, se mi izpodrsne en kamenček in jaz še predno sem utegnila misliti, kaj bo, drrrr... sem se že valila po kamenju navzdol, kakor kak sodček piva. Ne vem dobro, kolikokrat je šlo okoli, ali štirikrat ali petkrat. To je bilo dobro, da nisem bila blizu kakega prepada. Sicer sem se skoraj pošteno udarila v komolec in koleno (in tudi še nekam drugam, že gotovo veš kam), pa pokazati nisem hotela, da me boli, temveč sem šla veselo naprej, čeravno ne več tako lahko. To me pa najbolj jezi, ker so me videli neki drugi gospodje, ki so gledali celo z daljnogledom, kako sem drsela navzdol. Pa saj me ne poznajo. Zdaj sem doma že popolnoma zdrava.

Dovolj dolgo je to pismo, kajne. Pa še dosti manjka. Za zdaj sprejmi srčne pozdrave od tvoje sestre Marije. ○

Zimski Prisojnik

Divja tura v ledenem dnevu

✍️ Jana Remić

Kljub trdi temi sem začutila, da se z avtom izvijam iz objema goste megle, ki je ležala čez dolino. Na temnem nebu so trepetale svetle zvezde in preplavilo me je hvaležno navdušenje. Lep dan bo! Nekoliko tesno mi je bilo pri srcu. Je prav, da grem? Sama ne verjamem kaj dosti v tisti svoj: »Če ne bo šlo, bom pa obrnila!«

Včasih se zdi prav neverjetno. Še in še se veselim lahkih, varnih poti, moja malha spominov je polna lepote, tihih srečanj, poležavanj v mehkih travah, lahnih potovanj med belimi oblaki, lahkih korakov po svežem snegu. Potem pa pride tiha želja, čisto skrivaj se mi priplazi v srce in se počasi širi, postaja opazna, vse močnejša, ne želi se več umakniti, ne popušča, ampak se trdno usidra. Kot tanek pajek si utre pot v misli, in ko končno dojamem, pravzaprav samo še iščem primeren cilj. »Hočem na zahtevno pot!« kriči v meni. »Prosim, znova želim doživeti drzne, visoke stene, s soncem obsijane vrhove, bolj modro nebo, divje soteske pod grebeni! Prosim, vsaj poskusi,« za malo popusti. Čez čas pa doda, tiho, šepetaje: »... na Prisojnik ...«

Prisojnik nad Vršičem 📷 Oton Naglost

Vrhovi so zardeli kot mlade deklice

Da, resnično mi je bilo malo tesno. Prižgala sem radio, da bi se zamotila, toda kmalu je sledila vremenska napoved. Z mislimi sem bila drugje, ko je kot iz daljnega tunela do mene prišel podatek: »Kredarica minus šestnajst.« »Uuuh, mraz bo. Pa trdo. No, vsaj zaradi plazov mi ni treba skrbeti.«

Pripeljala sem na Vršič, in ko sem se v avtu preobuvala, so mi pomežiknile še zadnje zvezde in se tiho poslovile. Kapa, najtoplejše rokavice, cepin ... Stopila sem na široko pot mimo Tičarjevega doma in pod nogami je zaškripal sneg. Kako čudovita melodija, kakšen mir, kako tiho prebujanje v nov dan! Globoko sem doživljala počasno svitanje, že sem morala biti previdna na trdem snežišču, ki je mestoma pokrivalo širna melišča pod severnimi stenami, pa vendar sem vsak trenutek s pogledom

drselo preko Mojstrovk. Naenkrat sem začutila, kako je tiho, nežno, da, skoraj plaho najprej rahlo poljubil vrh Jalovca ... in obstal. Ozrl se je, takrat pa so za njim planili še ostali sončni žarki, zimsko topli, žareči od veselja nad novim dnevom. Vrh je rdeče zažarel, toda sonce se je še bolj dvigalo, žarki so zdrsnili na Pelc in kratek čas zatem še na široki greben proti Travniku. Objeli so zasneženo pokrajino vrhov, da so kot mlade deklice rdeče zardeli, hip zatem pa so ponosno žareli v zlatu, ki se je vse bolj širil proti dolinam in skrivaj, skoraj neopazno zbledel v bleščečo belino. Pozabila sem, da le stojim in strmim v čudež prebujajočega dne. Svetloba sončnih žarkov se je spuščala proti temačnim dolinam in pohitela sem proti grebenu Gladki rob, da bi se čim prej tudi sama znašla v toplem objemu zimskega sonca.

Po grebenu na vrh Prisojnika

Greben je v ledu

Na razpotju sem sledila očitno kopni stezici, ki se vije v strme trave tik nad drznimi stenami. Suhe bilke rjavo rumenih trav so obljublale prijeten sprehod in razveselila sem se kopne steze. Seveda, pobočje je obrnjeno proti jugu, toda že po nekaj korakih mi je postalo jasno, da ne bo šlo tako zlahka. Potočki, ki so izvirali iz krpic snega v toplejših dneh, so prav na stezi zamrznili v živ led in korak za korakom sem iskala primerne stope ter suho kamenje med gladkim ledom. Šele malo pod oknom sem prišla do snežne odeje, kjer sem si obula dereze ter se znova potopila v sivo in hladno senco. Opazovala sem sledi stopinj, ki so se dvigale navpično proti grebenu. »Kako je strmo,« me je prešinilo. »Paziti moram na vsak korak, da se kje ne spotaknem. Tu se ne bi ustavila ...« Zajela sem sapo in se odpravila. Kmalu sem zrla skozi Okno proti Kranjski Gori. »Tako dolgo leži v senci. Rada sem tukaj, lepo je, o Bog, kako je lepo!«

Zagrizla sem se v strmino, počasi, korak za korakom. Sneg je bil tako trd, da sem si pomagala le z oklo cepina, strmina pa je bila vse hujša ... Manjkalo je le še nekaj metrov, ko so v trdi belini zbledele celo sledi. Poledeneli sneg se je postavljaval grozljivo pokonci, vsak moj gib je bil previden, počasen ... pogled navzgor je obljubljal greben ... še slaba dva metra ... mirno, a skrajno previdno ... počasi, korak za korakom. Končno, greben! Postalo mi je jasno, da moram priti na vrh in sestopiti po lažji poti. Čeprav s sestopi nimam težav, pa si tega v obratni smeri resnično nisem želela ponoviti!

Stala sem na ozkem grebenu, kamor so se že stegovali sončni žarki. Stala sem na tako strmem, trdem, poledenelem snegu, da sem za trenutek podvomila, ali bodo dereze sploh prijele, hkrati pa na tako tanki plasti snega, da sem pomislila, da lahko počī in se odpelje. »Ah, daj no,« sem se nasmehnila in trdno zasidrala oklo cepina, preden sem naredila korak.

Iskra Jovanović

Znova in znova, po tistem čudovitem grebenu, kjer se v kopnem sprehajam in kjer si vedno predstavljam, da sem tako visoko na ostrem grebenu, da sem tako zelo blizu neba, da skoraj lebdim kot ptica in neskončno uživam nad mogočnimi stenami. Da, to je bilo tisto! Zato sem morala priti ... te divje stene, ki tako strmo padajo v temačne doline, da jim niti s pogledom ni moč slediti! Da, da, tu sem jaz – jaz. Tu živim, tu tako globoko doživljam, kot ... Greben je postajal še ožji, le za stop širok, nekje poledenel, nekje celo z mehkim, napihanim pršičem. Tipala sem, da ne bi stopila na opast, in se prepustila globoki radosti, nežni zimski toploti in mehki svetlobi sončnih žarkov. Čez nekaj časa se je greben razširil in sproščeno sem stopila, zadrževala sem se, kajti noge so v veselju želele zaplesati. Modro nebo je opazovalo mojo igrivost in mi poslalo lahen bel oblak. »Vseeno bodi previdna! Ples z derezami se ne bi obnesel ...« Prijazen možic z lepo čepico iz belega

ivja mi je kimal: »Kar pogumno, na pravi poti si, kar previdno naprej!« Kaj kmalu sem spet stala na ozkem grebenu in potem še ožjem, pa še malo ožjem! »Joj, le kako?« sem mrmrala, ko sem prestopila čez ... nič, si znova pomagala s cepinom preko ledenega kaminčka in se potem morala spustiti po strmem pobočju slaba dva metra, pa okrog skale ... neverjetno, kako malo prostora je bilo ... Tako sem počasi prišla do vršnega dela. Seveda sem želela kar takoj navzgor, pa ni šlo. Naenkrat ni bilo več kam stopiti. Strmo, ne skala ne led, grozno, kako težak je sestop, če se človek zapezla! Potem sem se lotila poti tako, kot je treba: po poti, pa je šlo čisto v redu.

Kot da bi nekaj pozabila ...

Zavrtela sem se na vrhu in objela vse svoje znane vrhove, stala sem in gledala in srkala vase tiste čudovite razglede, kristalno modrino neba na severni strani in bele meglice, ki so kot nežna, rahla jadra

valovale med vrhovi na južni strani. (Tri ure? Neverjetno, pot je bila tako doživetje, mislila sem, da hodim dlje.) »Dovolj časa imam, privoščila si bom malico,« sem razmišljala, ko sem snela rokavice in si nalila čaj. Toda roke so mi takoj začele kar ledeneti in kaj hitro sem spremenila svoje želje. Oblekla sem se in še nekaj minut uživala na vrhu. Dihala sem lepote, jih globoko doživljala in skušala shraniti globoko med tiste najlepše spomine.

Toda mraz je bil res hud in zavedala sem se, da ne bi bilo prav, da bi me preveč zazeblo, čakal me je še sestop, ki ga ni bilo podcenjevati. Odšla sem počasi ... se po nekaj metrih vrnila, kot da bi nekaj pozabila ... Včasih se moram pač vrniti, kajti tisto tam na vrhu, tisto je tako lepo, včasih nedosegljivo, tako zeleno doživetje in znova se težko odločim, preden končno zapustim visoko razgledišče.

Prisojnik, kako pri srcu mi je ta gora! Od nikoder prav lahko dosegljiv, širok in mogočen se kot ponosen gospodar ozira na doline, nad katerimi bedi.

**Planinski vestnik
tudi v oddaji Dobro jutro
na TV Slovenija**

BALKANIKA
turistična agencija

Tel.: +386 (0) 590 33339
www.balkanika.si
balkanika@t-2.net

Silvestrovanje v Srbiji – Čačak s tradicionalnim novoletnim pohodom na vrh planine Kablar
Odhod: 30. 12., 5 dni, polpenzion
Vključeno: avtobusni prevoz, silvestrovanje, ponovitev silvestrovanja, vsi izleti in vstopnine.

Madeira – otok večne pomladi
Odhod: 21. 2. 2009, 8 dni, nočitev z zajtrkom
Vključeno: letalski prevoz, vsi transferji, vsi izleti

Skrivnosten s svojimi slikovitimi ter prepadnimi stenami, ki se kot nedosegljivi obrambni zidovi strmo dvigajo iz tihih, temnih gozdov. Nežno zasanjan in tih nam ponuja žalosten pogled okamnele Ajdovske deklice, ki že stoletja zre v življenje pod goro. Nepozaben s svojimi impozantnimi arhitekturami mogočnih oken, pravimi katedralami v barvitom skalovju ...

Ko sem sestopila z vršnega dela, sem se usmerila levo, proti strmim žlebovom, skozi katere poleti vodi steza, označena kot najlažji pristop na vrh. Sivi pragovi so bili zaliti s trdim, napihanim snegom in žleb se je v rahlem ovinku nagnil v naslednjega, nekje zbit sneg je naslednji hip prešel v napihan pršič, ki se je nekaj časa globoko prediral, me spremil čez prag in me oddal na rahlo izražen grebenček. Ustavila sem se in presenečeno pozdravila planinca, ki sta pravkar prisopihala iz strmega žleba, kamor me je vodila pot. Pogovorili smo se in znova me je sprejel žleb, ki se je proti dnu razširil, in že sem utonila v naslednjem ... Strmina se je počasi unesla in izpod snega je vijugala prijazna stezica. Sezula sem si dereze in poiskala primeren prostorček, kjer so bili sončni žarki še posebej radodarni. Med gladkim skalovjem nekoliko više so se ustavili kozorogi in me opazovali, potem pa so mirno nadaljevali s pašo. Tiho sem jih pozdravila, da jih ne bi motila pri opraviilu.

Sedla sem in se kar spojila z mirno pokrajino okrog sebe. Navdušenje so zamenjali tiho zadovoljstvo nad doseženim, globoka hvaležnost in neskončen mir. Dihala sem lepoto redkih macesnov in čudoviti vonj grmičkov ruševja ter si želela, da bi lahko le sedela in doživljala dane trenutke. Toda postajalo je vse hladneje in hladneje ... Resnično je bil hladen dan in nikjer ni bilo mogoče dolgo obstati. Pospravila sem, poslala še zadnji pozdrav Razorju in se prepustila stezici, ki me je vodila na Vršič. Hmmm, potem sem šla na Vršiču še do Poštarskega doma, pa na en griček, pa na naslednjega, kar trajalo je in trajalo, da sem se končno odtrgala in sedla v avto.

Sedaj, po nekaj mesecih, me ob spominu na turo še vedno stisne ... Na poti je bilo nekaj detajlov, ob katerih me še danes spreleti srh, tako divje prepadni so bili, tako trdo ledeni ... Tura je bila tako izjemno izpostavljena, mrzla in zahtevna, da ne najdem drugega izraza zanjo, kot da je bila divja.

Danes mi je spomin na to neverjetno turo dovolj, ta trenutek je ne bi še enkrat ponovila. Ta trenutek. Povsem verjetno pa je, da si bom nekoč spet zaželela zahtevne zimske ture. Kdo ve, kam me bodo gore povabile takrat? Kajti v sebi skrivajo tisoč in tisoč lepot, lepih doživetij. To pa je tisto ... ◉

Od petih zavarovanih poti, ki v kopnem vodijo na vrh Prisojnika, prideta pozimi v poštev le dve, grebenska pot nad Oknom in južna pot. Slednja je pogosto nevarna zaradi plazov, grebenska pa je zahtevnejša in velja kot zimski plezalni vzpon. Vzpon na goro je prestižna tura Julijskih Alp, zahtevna, zanimiva in razgibana. Čakajo nas dolgo prečenje snežišč, vzpenjanje po strmih grapah, hoja po ostrem grebenu, ki je ponekod skalnat, drugje zalit s snegom, prostrani razgledi ... Lotiti se je smemo le v ugodnih razmerah. Če cesta na Vršiči ni prevozna, moramo računati z daljšim dostopom, dan pa je pozimi kar kratek. Naš pristop bo sledil markirani grebenski poti. Ta poteka z Vršiča čez Sovno glavo, po zahodnih snežiščih pod vrhom Kraj sten, čez južno sedelce in po Gladkem robu do Prednjega okna, zadnji del pa sledi grebenski rezi vse do vrha. Znašli se bomo v pravem julijskem kraljestvu! Vrhov, ki jih bomo videli, ne bomo mogli niti naštetii. Ob pogledu na mračno severno stran nas bo zmrazilo, pogled na trentska stran pa je pogosto bolj sončen in prijetnejši. Sestopili bomo po isti poti; južna je sicer tehnično lažja, vendar pozimi pogosto plazovita, orientacijsko težavna in zato ne najbolj ugodna.

Izhodišče: Vršič, 1611 m.

Opis: Z Vršiča se mimo Tičarjevega doma vzpnemo na Sovno glavo (1750 m). Z nje nekoliko sestopimo in začnemo dolgo prečenje plazovitega in dokaj strmega zahodnega pobočja vrha Kraj sten (2311 m), t. j. zahodnega predvrha Prisojnika. Prečenje končamo za robom, kjer se odpre južna stran (1870 m). (Pred robom obstaja bližnjica – strma grapa, ki se začne na Gladkem robu, grebenu, kjer bo potekala naša pot. Po njej se lahko vzpnemo do roba, naklonina 30–40°, 100 m.). Tu zavijemo levo po strmem redko poraslem ruševnatem svetu do grebena, kjer spet pogledamo na vršiško stran. Naprej se vzpenjamo po grebenu, imenovanem Gladki rob, in po južnih pobočjih, dokler nas svet ne usmeri v desno. Pobočje, ki ga prečimo,

je plazovito in dokaj strmo. Prednje okno je tik nad nami. Prečenje končamo pod strmim žlebom. Po njem se vzpnemo do skoka, kjer markirana pot zavije levo (30–35°, jeklenica). Mi zavijemo desno in se po strmem pobočju vzpnemo do grebena (spet jeklenica). Zdaj sledi najlepši del vzpona – grebensko prečenje. Sprva prečimo po dokaj ostrem grebenu do sedelca, kjer se greben razširi. Naprej se vzpenjamo po grebenu ali ga obhodimo po južni strani. Vmes tudi kratko sestopimo. Koliko plezamo po skalnih stopnjah, je odvisno od količine snega.

Sestop: Po poti vzpona. V ugodnih razmerah in dobri vidljivosti lahko tudi po južni poti.

Čas: 6–8 ur.

Višinska razlika: 936 m.

Ocena težavnosti: Zimski plezalni vzpon. V spodnjem delu prečimo plazovita pobočja, ki so nevarna za zdrs. Grapa, po kateri se vzpnemo na greben, je visoka 200 m, naklonina je do 35°. Tudi grebensko prečenje ima svoje pasti, na nekaterih mestih je svet izpostavljen.

Bližnja zavetišča: Koča na Gozdu, 1226 m, stalno odprta; Erjavčeva koča, 1525 m, stalno odprta; Mihov dom, 1085 m, odprt ob sobotah, nedeljah in praznikih.

Vodnika: Vladimir Habjan, Zimski vzponi v slovenskih gorah, Sidarta, 2004. Tone Golnar in Niko Novak, Julijske Alpe, Vršič, plezalni vodnik, PZS, 1997.

Zemljevidi: Kranjska Gora z okolico, 1 : 25.000; Kranjska Gora, 1 : 30.000; Triglav, 1 : 25.000; Julijske Alpe, vzhodni del, 1 : 50.000; Julijske Alpe, zahodni del, 1 : 50.000.

Grosse Kesselspitze (2351 m), Radstädter Tauern/Obertauern

Turnosmučarski sladkorček v deželi mozartovih kroglic

✍️ Tomaž Hrovat 📷 Joc Kastelec

Vršna piramida Kesselspitze

Kadar južni del Alp pesti pomanjkanje snega, je Kesselspitze v pokrajini Lungau med avtocestnima predoroma Katschberg in Tauern zelo priročen turnosmučarski vrh, ki ima to srečo (no, pravzaprav jo imamo mi turni smučarji), da praviloma dobi sneg tako z juga kot s severa. Smo v dolini reke Mure, vendar tu ni melanholičnih ravnin, temveč pravo visokogorje.

Dovoz pod goro je preprost, orientacija na turi pregledna, naklonine primerne, gorsko okolje pa ni onesnaženo s pogledom na žične in njim podobne naprave. Zato je gora tudi ustrezno priljubljena pri turnih smučarjih, čeprav si po repih smuči verjetno ne boste hodili. Višinske razlike je malo manj kot tisoč metrov, tako da turo zlahka opravimo v enem dopoldnevu, s potjo vred.

Pri spustu je možno ubrati več variant. Opisali bomo tisto, po kateri ima gora verjetno tudi ime: der Kessel namreč pomeni kotel, kotanjo. Podoba gore sicer ni v skladu z imenom, vrh je namreč prav lepo špičast, nanj pa splezamo po belih apnenih skalah – to nam da občutek južnoalpske domačnosti. Grosse Kesselspitze v turnosmučarskem pomenu besede ni gora presežnikov, je pa ena tistih, ki jim še tako izbirčen sladokusec težko kaj očita. To bi bilo približno tako, kot če bi se zmrdovali nadokusom mozartovih kroglic ... smo namreč na jugu zvezne dežele Salzburg.

Izhodišče: Morda je to še najteže najti. Mali parkirni prostor tik pred mostom na levi najpreprosteje najdemo tako, da ga spregledamo, se peljemo do velike galerije pred prelazom Obertauern, ugotovo-

Uživaški spust po pršiču

vimo, da smo predaleč, se obrnemo in se vrnemo za kak kilometer (spretnješi lahko seveda ustavijo pred mostom, na nadmorski višini 1405 m).

Kako do izhodišča? Gremo po avtocesti Ljubljana–Karavanški predor–Beljak–izvoz Sankt Michael in naprej proti prelazu/smučišču Obertauern (iz Ljubljane približno 200 km). Parkiramo pred zadnjim mostom, pred veliko galerijo pod prelazom.

Vzpon: Nadenemo si smuči in po gozdni cesti ravno prave naklonine v eni uri dosežemo idilično malo planino Gastalm (1742 m) z redkimi macesni, ki je idealen kraj za kratek počitek. Nadaljujemo proti SZ; po širokem hrbtu se vzpenjamo proti vrhu, ki je ves čas pred nami. Tik pod vrhom je treba sneti smuči in z malo lahkega plezanja premagati zadnjih nekaj metrov. Na severu se odpre prekrasen pogled

na stene Dachsteina, spodaj za hip zagledamo znano smučišče Obertauern.

Spust: Če so snežne razmere primerne, lahko namesto spusta v smeri vzpona izberemo vesine, ki se spuščajo naravnost proti jugu, pod stene Sichelwanda. Če ne prej, nas bo tam verjetno pričakal globok pršič.

Višinska razlika: 950 m, **čas vzpona:** 3 ure, **najprimernejši čas:** od decembra do marca.

Planinske kočje na poti ni, pa tudi pogrešali je ne bomo.

Zemljevid: Radstädter Tauern - Katschberg - Lungau, Freytag & Berndt, 1 : 50.000.

Vodniška literatura: Günter & Luise Aufenbauer. Schitouren - Paradies Österreich. Stryia Verlag, 2003. ○

Zapisan višavam in daljavam

Polde Taler, planinec, alpinist, tekač,
maratonec, ultramaratonec

✍️ Olga Zgaga 📁 Arhiv Poldeta Talerja

Poldeta Talerja sem srečala letos spomladi, ko je bil na višku priprav za solo maraton od In-nichena (San Candida) na Južnem Tirolskem do Sorice. V spomin na njegove prednike, ki so jih freisinški škofje konec 13. stoletja naselili pod Ratitovec. V začetku junija je 248 kilometrov dolgo progo uspešno pretekel v dobrih 50 urah. Zavidanja vreden dosežek za petinšestdesetletnika! In ne kaj posebno presenetljiv, če vemo, da je tek Poldetov vsakdanji spremljevalec že več kot tri desetletja. Začelo se je s tekom za ohranitev kondicije, nadaljevalo s treningom za prvo tekmo, za prvi maraton, za prvi ultramaraton ... Takrat je že imel za seboj mladostna leta, zaznamovana z zgodnjo ljubeznijo do gorskih prostranosti in omamnih lepot vrhov, ki jih je najprej osvajal kot planinec, a se kaj kmalu podal na težko dostopne kamnite velikane kot alpinist in užival v njihovih skalnih zaporah, težko prehodnih žlebovih ter navpičnih stenah. Kmalu po tem odmevnem teku sva se ponovno srečala. Polde je tih, zadržan in precej redkobe-seden. Njegova govorica me je spominjala na značilno govorico tirolskih priseljencev. Počasna je, preudarna in preiščljena. Veliko pove njegov nasmeh, skoraj otroško nagajiv, a pristen, naklonjen. Mnogo več življenja plapola v njegovih očeh. In ko je beseda zastala, so me te oči spodbujale, naj vprašam, kar me zanima. Takole sva zavrtela kolo njegovega življenja.

Kje vam je tekla zibelka in kdaj ste vzljubili gore?

»Rojen sem bil v Zgornji Sorici. Trileten sem se z materjo preselil na borno kmetijo na Rotek (del Sorice), od dvanajstega leta pa sem živel pri stricu v dolini (op. Spodnji Sorici). Z njim sem hodil na Soriško planino in mu pomagal pri paši živine. Vzljubil sem življenje na planini, s stricem sva občudovala Triglav, ki se je tako lepo videl od tam. Že kot smr-kavec sem si želel stati na njegovem vrhu.

Morda sem imel srečo, da je mojster, pri katerem sem se na Jesenicah učil za pleskarja, po enem letu mojega učenja prenehal z dejavnostjo. Nadaljevanje šolanja mi je uredil v Škofji Loki. Tam sem se leta 1962 vpisal v planinsko društvo. Še preden sem šel na služenje vojaškega roka, sem naredil izpit za mladinskega vodnika. Vodil sem tudi v tuje gore, npr. v Dolomite. Bil sem tudi član upravnega odbora društva.«

V zgodovini Plezalnega kluba Škofja Loka sta skupaj z Milanom Vodnikom zabeležena kot pobud-

nika za njegovo ustanovitev. Kdaj ste se navdušili za plezanje?

»Že v letih 1962-1965 se nas je nekaj mladih fantov zavzemalo, da bi v okviru PD Škofja Loka in Alpinističnega odseka Kranj ustanovili plezalno sekcijo. Po malem sem začel plezati že v začetku leta 1963, in sicer na Turncu pod Šmarno goro in v plezališču pri Preddvoru. Za plezanje me je še posebej navduševal akademski kipar in alpinist Tone Logonder. Prav on me je prvi povabil plezat v Severno steno Triglava. Toda septembra 1963 sva morala z Milanom na služenje vojaškega roka in načrti za ustanovitev plezalne sekcije so padli v vodo. Po vrnitvi so me povabili v Akademski alpinistični odsek v Ljubljani, kjer sem bil novembra leta 1966 v Tamarju tudi sprejet med alpiniste. Plezanje je postalo del mojega življenja. Ko sem leta 1967 dobil službo v Kranju, sem se prepisal v Alpinistični odsek pri PD Kranj, ker mi je bil bližji.«

Nekaj smeri, ki ste jih preplezali s kolegi alpinisti, je vpisanih v zgodovino Alpinističnega odseka Kranj med pomembnejšimi vzponi. Tako sem za leto 1967 zasledila zimski vzpon v steni Kogla po Spominski smeri Šolar-Zajc; za leto 1968 letni vzpon v steni Križa po Škofjeloški smeri. To so bili pravzaprav zlati časi vaše alpinistične kariere.

»Res, takrat sem bil zelo zagnan. Leta 1968 sem si kot edini v AO Kranj prislužil priznanje zlati klinček, ker sem v tistem letu preplezal največ smeri po številu in po težavnosti. Na zborih alpinistov so me omenjali kot perspektivnega alpinista. Prejel sem tudi častni bronasti znak PZS. Plezal sem s številnimi znanimi alpinisti tistega časa. Ne bom jih našteval, ker bi lahko koga izpustil, pa ne bi bilo prav. Vzponi, ki ste jih omenili, so bili komaj četrte težavnostne stopnje. Toda takrat smo imeli še zelo borno alpinistično opremo, ki se z današnjo ne da primerjati, in temu primerni so bili tudi rezultati. Preplezana šesta stopnja je pomenila ekstremno težavnost. Danes vemo, da so najkvalitetnejši vzponi ocenjeni že s stopnjo enajst.«

Kot ste povedali, vas je lepota gora popolnoma prevzela, domače gore ste preplezali po dolgem in počez, kot rečemo. Večkrat ste preplezali Čopov steber, pa Aschenbrennerjevo smer. Ste se podali tudi v tuje gore?

»Zelo veliko sem plezal tudi v tujini, v Franciji in v Dolomitih. Npr. v Franciji smo Franci Ekar, Tomaž Jamnik – Mišo, Iztok Belehar in jaz kot prvi Jugoslovani preplezali Sentinelle Rouge v skupini

Mont Blanca. Smeri v Dolomitih ne bom našteval, preplezal sem jih veliko.«

Ali ste se kdaj ponesrečili, se vam je dogodilo kaj neprijetnega pri plezanju?

»Na srečo nisem imel večjih poškodb. Težki so spomini na nesreče mojih plezalnih prijateljev, npr. Škerla in Križnarja, ki sta se leta 1967 ponesrečila v Široki peči nad Martuljkom. Takrat kar nekaj tednov nisem mogel plezati. V tistih letih sem bil tudi sam član Gorske reševalne službe v Kranju in pozneje na Jesenicah.

Seveda sem imel tudi težave v stenah. Spominjam se, star sem bil 23 let. V čudovitem sončnem nedeljskem jutru sem v Čopovem stebri plezal s komaj 15-letnim Zvonetom Andrejčičem, poznejšim himalajcem. Toda vreme se je nenadoma poslabšalo, točno opoldne je začelo grmeti in liti kot iz škafo. Shladilo se je. Zvone je imel s seboj borno vetrovko, jaz še te ne. Do ponedeljka zjutraj sva se skrivala pod nekim previsom. Potem sva se odločila nadaljevati pot, čeprav je še vedno deževalo. Že v temi sva prišla do vrha. Vmes sem se enkrat zaradi megle zaplezal in grdo padel 16 metrov v globino, na srečo brez posledic. Čeprav je bil 14. julij, je zapadel sneg. Po sledih sva preko Triglava prišla na Kredarico. Zavedala sva se, da bi lahko zmrznila. Prijatelji so že sprožili iskalno akcijo, nemalo skrbi sva jim nakopala.«

Vem, da že več kot trideset let tečete. V Gorenjskem glasu sem prebrala, da ste prav vi »postavili maratonske temelje, da katerih so se kasneje gradili uspehi gorenjskih maratoncev in ultramaratoncev z Dušanom Mravljeto na čelu«. Kdaj ste pravzaprav začeli premagovati daljave?

»V bistvu sem vseskozi združeval višave in daljave. Ko sem hodil v gore, sem se vedno vračal domov po bližnjicah. Če sem šel na Triglav iz Vrat, sem se vračal preko Bohinja in Soriške planine v Sorico. Popolnoma normalno je bilo, da sem šel v Bohinjsko Bistrico iz Sorice peš čez hribe, ker je bilo to bližje kot čez Škofjo Loko ali po železnici iz Podbrda. Ko sem hodil v poklicno šolo v Kranj, sem se dva meseca vsak dan v vsakem vremenu vozil s kolesom iz Sorice v Kranj in nazaj. Ko so v šoli to ugotovili, zelo sem namreč shujšal, so mi zadnja dva meseca uredili bivanje v internatu.

Bolj zares pa sem začel meriti daljave leta 1969, ko sem zamenjal službo. Zaradi dela na terenu nisem imel več dovolj časa za treninge, zato sem se odločil opustiti aktivno plezanje. Začel sem se ukvarjati s

Bivak I na Veliki Dnini (Milan Vodnik, Polde Taler in Tine Logonder), 1963

tekem, najprej s smučarskim. Takrat sem že živel v Gorjah, kjer je bil smučarski tek zelo popularen. Udeleževal sem se tudi smučarskih maratonov po Sloveniji. Da sem obdržal kondicijo, sem začel teči tudi poleti. Ugotovil sem, da mi gre »po suhem« mnogo bolje kot po snegu.

Leta 1975 sem se udeležil prvega maratona, in sicer v Varaždinu. Dvakrat sem tekel maraton v Kumrovcu. Enkrat mi je do absolutnega tretjega mesta manjkalo le 16 sekund. Bil sem tudi na beograjskem maratonu in moram reči, da je bilo za tekmovalce zelo slabo poskrbljeno.

Kmalu sem ugotovil, da sem sposoben teči tudi na daljše proge. Leta 1978 sem v Švici tekel tradicionalni maraton v Bielu, dolg 100 kilometrov. Takrat sem imel dober rezultat, od Jugoslovanov sem bil drugi.«

Verjetno bi bilo težko izračunati, koliko tisoč pretečenih kilometrov imate že v nogah. Naštete nekaj svojih dosežkov v zadnjih letih.

»Pred dvema letoma sem v Italiji tekel maraton čez prelaz Mauria, maraton v Firencah, potem pa še 100 kilometrov dolg ultramaraton Firenze–Faenza čez Apenine. Lani sem na Hrvaškem pretekel 61,35 kilometrov dolg ultramaraton od Zagreba do Čazme in 344 kilometrov dolg ultramaraton iz Zagreba v

Prvič preko severne stene Triglava z Milanom Vodnikom, 1963

Vukovar. Zatem sem se odločil še za solo tek po evropski pešpoti iz Radelj do Strunjana oziroma od Drave do Jadrana, dolg 360 kilometrov. Najraje tečem sam, spremlja me le sin s kombijem, tako da sem na poti preskrbljen s hrano in imam možnost za najnujnejši počitek.«

Ste se preizkusili tudi v gorskem teku?

»Do leta 1980 gorskih tekov pri nas skoraj ni bilo. Tega leta je bil organiziran tek na Mohor, prvi uradni gorski tek pri nas. Rad se spomnim tekov na Grintovec, na Vogel od hotela Zlatorog, šestkrat sem bil na vzdržljivostnem preizkusu »12 ur Kališča«. Preizkusil sem tudi gorski maraton štirih občin v Baški grapi in moram reči, da sem ga pretekel lažje kot mednarodni maraton Preddvor–Železna Kapla, predvsem zaradi 26-kilometrskega vzpona na Jezerski vrh. V Baški grapi je bilo zelo dobro poskrbljeno za tekmovalce. Lahko povem, da smo ponekod še vodo težko dobili. Zadnji dve leti gorskih tekov ne tečem več.«

Vseskozi pa ostajate zvesti goram, njihovi mogočni, spokojni in tudi nevarni lepoti, še najraje pa pustolovskim, nejasnim potem v njihovih ostenjih.

»Res je, plezanju se nisem nikoli odpovedal. Kadar sem le našel čas, sem ga preživel v stenah. Ko sem se leta 1974 preselil v Gorje, sem tam naletel

na veliko zagnanih ljubiteljev gora. Tako sem postal soustanovitelj Alpinističnega odseka pri PD Gorje. Svoje alpinistično znanje in izkušnje sem prenašal na alpinistične pripravnike. Kar nekaj dobrih in znanih alpinistov se je »izklesalo« prav v tem odseku.

In še vedno plezam. Lažje smeri v slovenskih gorah. Še pred dvema letoma sem hodil tudi v Dolomite. Velik izziv mi predstavlja tudi turno smučanje. S sinom se podajava v glavnem v osrčje avstrijskih ledeniških Alp, kjer se ponuja cela vrsta tritisočakov, smučala sva tudi z Wildspitze, pa z Grossglocknerja ... Privablja naju predvsem njihova divja prostranost, so pa tudi zelo praktične zaradi svoje bližine. Na sezono opraviva 30 do 40 smukov, sin vse to pridno beleži.«

Tek Innichen–Sorica v začetku letošnjega junija nosi v sebi globljo sporočilnost. Zaradi njega ste pravzaprav postali ambasador svojega kraja. Kot je bilo rečeno, vam je uspelo izpeljati zgodovinski projekt. Tudi odziv s tirolske strani je bil spodbuden, kar dokazuje, da »kri ni voda« in da skupne korenine še vedno povezujejo. Kako ste prišli na idejo za ta tek?

»Razmišljal sem, da so naši predniki pravzaprav prišli peš iz Pustriške doline na Južnem Tirolskem po neprimerno slabših poteh, kot jih imamo sedaj. Idejo sem razkril znancu Tonetu Frelihu in predsedniku Krajevne skupnosti Sorica Matjažu Čemažarju, ki se je povezal z županom Innichena Josefom Passlerjem. Skupaj s podžupanom je celo ekipo, bilo nas je sedem, sprejel v mestni hiši v Innichenu. Nato sta nas povabila še v bližnjo restavracijo, kjer sta naključno prisotnim razložila, od kod prihajamo in zakaj. Kot je dejal župan, je prav v kratkem nameraval navezati stike s Sorico, pa smo ga mi prehiteli. Vesel sem bil, da nam je uspelo navezati prvi »živi« stik z domovino naših prednikov na malo drugačen način.«

Kako ste načrtovali pot?

»Mrzlično sem iskal informacije, po kateri poti so naši predniki resnično prišli v deželo pod Ratitovcem, vendar nisem našel nikogar, ki bi poznal pisni vir o tem. Zato sem se odločil za varianto, ki se mi je zdela najverjetnejša. Iz Innichena sem tekkel po kolesarski stezi čez mejni prehod Silien z Avstrijo, v Ziljsko dolino do Bistrice ob Zilji, po glavni cesti do Trbiža in dalje do Rateč. Zatem po kolesarski poti do Mojstrane, po dolini Radovne do Bleda, pa po glavni cesti v Bohinjsko Bistrico in čez Soriško planino do cilja v Sorico. Načrtoval sem sicer prihod iz Bohinjske Bistrice čez prelaz Vrh Bače in še vedno

mislim, da so se posluževali prav te poti. Vendar mi je slabo vreme namero preprečilo.«

Kakšni so vaši načrti za naprej? Kot pravite, vam zdravje omogoča, da še vedno opravljate dela v zvezi s svojim poklicem, poleg tega pa poskrbite še za svojo dušo, kakor pravimo. Imam občutek, da imate še vedno veliko volje in motivacije tako za osvajanje daljav kot tudi višav.

»Res je, veliko pa delam tudi pri vzdrževanju planinskih koč. Trikrat sem prebarval Staničevo koč, delal sem pri Prešernovi koči na Stolu, pri koči na Kriških podih. Sem član Planinskega društva Radovljica. Kot sem že rekel, še vedno plezam in izredno uživam v turnem smučanju.

Največ pa tečem. Vstajam zgodaj, da tečem, preden se lotim načrtovanega dela. Če se le da, tečem tudi zvečer. Sem tudi član zelo aktivnega Športnega društva Gorenjski glas. Do nedavnega sem tekel tudi po dva kratka tekmovalna teka na dan. Lani sem pretekel nad 1000 kilometrov samo tekmovalnih tekov. Na dolge proge lahko tečem ure in ure. Letos sem zelo resno treniral za 245 kilometrov dolg tek od Aten do Šparte, pa mi očitno še ni bil namenjen. Shranil sem ga med načrte za prihodnje leto. Zelo rad bi pretekel tudi evropsko pešpot od Robiča do Hodoša.

Sicer pa upam, da mi bo kmalu uspela selitev v Sorico, na Rotek. Tam si v mirnem okolju pod Raitovcem postavljam brunarico in urejam tekaško progo, ki bo posuta z žaganjem, da bom po njej lahko tekel bos. Najbližja taka proga je trenutno v Ljubljani, tja grem pogosto trenirat.«

To je torej Polde Taler. Pravi, da se je pred vojno pisal Thaler, po vojni pa so na matičnem uradu »h« kar zbrisali. Ampak Polde tudi brez tistega »h« ohranja v sebi tirolsko dušo. Malo zasanjano, navidez robato okorno, a trmasto, zagnano in vztrajno. Pa skromno! Ničesar ne izpostavlja, kakor da je vse, kar je dosegel in kar počne – samoumevno. ◦

Posebna ponudba pred letom 2009

Vam je naša revija vseh in bi jo radi prejeli vsak mesec? Od začetka septembra do konca leta 2008 Vam ponujamo posebno ugodnost:

Postanite naročnik Planinskega vestnika za leto 2009 in ga začnete prejemati že letos.

Če naročite in plačate Planinski vestnik do konca leta 2008, dobite za ceno 31,30 € zadnjo letošnjo številko in 12 številc letnika 2009.

Tako boste zadnje letošnje številke dobili zastonj!

Naročite se tako, da nam pošljete priloženo naročilnico, nam pišete na pv@pzs.si ali pokličete po telefonu 01 434 5687.

Naročnina je lahko tudi lepo darilo za vaše bližnje ali prijatelje!

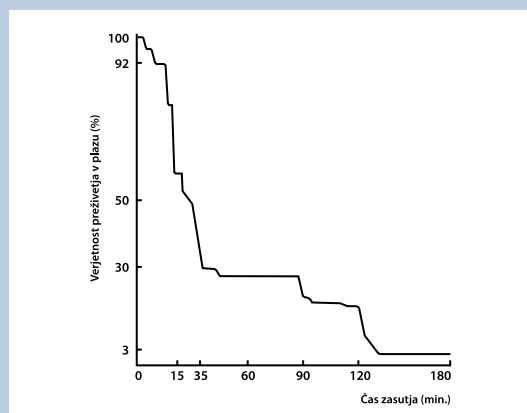

Plazovna žolna

Iskanje zasutih v plazu z žolno

✍ Klemen Volontar¹

Za uvod si najprej pogledajmo nekaj dejstev iz statistike IKAR²: 99 % plazov tvori suh sneg vseh oblik, največ klož, 90 % plazov, ki zajame gornike, jih ti sprožijo sami, 85 % zasutih je najdenih z žolno, a le 5 % odkopanih³, 90 % zasutih leži približno 1 m globoko, 52 % popolno zasutih je žal mrtvih, 90 % možnosti preživetja imamo le v prvih 18 minutah in le še 34 % med 18 in 35 minuto. S takojšnjo tovariško pomočjo je rešenih 91 % zasutih gornikov. Čas, ki je potreben, da en človek odkoplje osebo, ki leži 1 m globoko, in sicer le toliko, da očisti dihala, je v primeru uporabe žolne, sonde in lopate 11–15 minut. Če uporabimo žolno in lopato, se čas podaljša na 25–30 minut, medtem ko lahko traja 45–90 minut, če uporabimo samo žolno. Zavedati se moramo, da nas žolna **ne** varuje pred zasutjem, temveč omogoči v najkrajšem možnem času locirati zasutega!

Možnost preživetja v plazu glede na čas zasutja (dr. Brugler)

¹ Pisec članka je član Podkomisije za vzgojo in izobraževanje pri Komisiji za alpinizem.

² IKAR: Mednarodno združenje gorskih reševalcev

³ Podatek velja za tujino, najditelj zasutega nima lopate in sonde.

Kot lahko razberemo iz navedenih izvlečkov statistike IKAR, je edini dokaj uspešen način iskanja zasutih v snežnih plazovih s pomočjo plazovne žolne. Le ta nam omogoči hitro lociranje popolnoma zasutih žrtev. Za učinkovito rabo žolne mora le-ta delovati brezhibno in moramo jo znati uporabljati. Torej na večno vprašanje »Katera žolna je najboljša?«, lahko odgovorim: »**Vsaka**, ki brezhibno deluje in jo znamo uporabljati!« Seveda pa je žolna le tretjina obvezne opreme gornika pozimi. Poleg nujno sodita še plazovna sonda in lopata!

O žolni

Žolna je z električno energijo napajana sprejemno-oddajna naprava. V normalnih pogojih služi kot oddajnik – vir elektromagnetnih valov določene frekvence, in s tem določa položaj imetnika. V primeru potrebe pa lahko to isto napravo s preklopom spremenimo v sprejemnik (detektor) in z njim iščemo in lociramo zasutega s podobno napravo.

Razvoj žoln se je začel v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Prvotno so različni proizvajalci izdelovali žolne z dvema različnima oddajnima frekvencama (2275 kHz proizvajalcev Skadi in Pieps ter 457 kHz proizvajalca Baryvox). To je povzročalo nemalo težav, saj si uporabniki različnih tipov med seboj niso mogli pomagati, zato je Podkomisija za plazove IKAR dosegla sporazum, da se v prehodnem obdobju uporabljajo žolne obeh frekvenc, po izteku tega roka pa enotna frekvenca 457 kHz na vseh napravah. Tako ena generacija žoln pred sedanjimi oddaja le še na dogovorjeni frekvenci, »išče« oziroma sprejema pa še vedno obe.

V Sloveniji sta se z razvojem podobnih naprav ukvarjala dr. Avčin in dr. Jeglič. Naprava je oddajala na frekvenci 108 MHz. Oddajnik paličaste oblike je uporabnik nosil okoli vratu, za sprejemnik pa sta uporabila »tranzistor-ski« radio aparat, ki je ob približevanju iskanemu oddajal zvoke, podobne tistim, ki jih povzroča žolna ob dolbenju luknje v drevo. V spomin dr. Avčinu v Sloveniji vse oddajno-sprejemne naprave za iskanje zasutih v snežnem plazu imenujemo »žolne«.

O uporabi žoln

V nekaj letih je prišlo na tržišče kar nekaj novih tipov žoln. Predvsem se razlikujejo v načinu prikazovanja smeri in razdalje do ponesrečenega. Starejši modeli imajo analogni prikaz (pisk različne jakosti in prikaz jakosti sprejetega signala s svetlečimi diodami), novejši modeli imajo vgrajen mikroprocesor in digitalni prikaz smeri, oddaljenost od zasutega in nakazano smer iskanja. Naprave se razlikujejo še

po številu vgrajenih anten (ena, dve ali več) in dodatkih, ki so vgrajeni v napravo (višinomer, kompas, termometer ...).

Za vse naprave velja, da moramo natančno poznati njihove karakteristike in način iskanja. Prav tako drži trditev, da nam edino vaja zagotavlja, da bomo v kritičnem trenutku res obvladali situacijo in z napravo, ki jo imamo, maksimalno pripomogli čim hitrejšemu odkritju zasutega, kar je tudi osnovni namen.

Ne pozabimo!

• Kakšne baterijske vložke potrebujemo?

Večina žoln je napajana z vložki AA 1,5 V (redko AAA 1,5 V), ki so najpogosteje tudi v drugih napravah, ki nas spremljajo (čelna svetilka, fotoaparati, GPS ...) in iz katerih jih lahko po potrebi vzamemo. Vedno uporabljamo kvalitetne baterije, ki so odporne na nizke temperature. Obnovljivih akumulatorjev **ne** uporabljamo, saj imajo zaradi manjše nazivne napetosti bistveno krajšo dobo delovanja. Ker jih nikoli ne izpraznimo do konca, jih pri ponovnem polnjenju ne moremo znova povsem napolniti.

• Kolikšna je delovna doba pri maksimalni kapaciteti in kolikšna pri minimalni kapaciteti?

Žolna v povprečju deluje s polno kapaciteto 300 ur na oddajanju in 40 ur na sprejemanju. Pri minimalni kapaciteti pa vsaj še 20 ur na oddajanju in 1 uro na sprejemanju. Ne pozabimo, da na kapaciteto vpliva mráz, zato ob zelo nizkih temperaturah še posebej pazljivo kontrolirajmo napravo. Nekatere novejšje naprave se ob minimalni kapaciteti samodejno preklopijo iz digitalnega delovanja na analogni in s tem zmanjšajo porabo energije in podaljšajo svojo uporabnost. Velja pravilo, da po zimski sezoni vložke odstranimo iz ležišča in pred naslednjo zimsko sezono vstavimo **nové!**

• Kako napravo vklopimo?

Večina naprav je ob pravilni namestitvi avtomatsko naravnana na oddajanje. Pri redkih izjemah (nosijo se v torbica h za pasom ali v posebnem hlačnem žepu) bomo posebno pazljivi, da je ob normalnih pogojih naprava nastavljena na oddajanje.

• Kako preverimo kapaciteto baterijskih vložkov?

Analogne naprave preverjamo s frekvenco utripov kontrolne lučke na predpisano enoto časa. Pozor, verodostojen podatek dobimo le ob prvem preizkusu. Za naslednji preizkus mora biti žolna obvezno nekaj minut izklopljena. Digitalne naprave se ob vklopu samodejno preverijo (pokažejo se vsi indikatorji) in na zaslonu se v odstotkih izpiše kapaciteta baterijskih vložkov.

• Kako si namestimo žolno?

Proizvajalec nazorno prikaže priporočen položaj žolne med normalno uporabo. Večina žoln se s trakovi namesti

na telo pod vrhnja oblačila (na spodnje perilo, ne na golo kožo). Novejši tipi naprav se lahko nosijo tudi v torbici za pasom ali v posebnem hlačnem žepu. Oblačila iz metaliziranih tkanin (pelerine ...) bistveno zmanjšajo doseg oddajane signala. Pozorni moramo biti tudi na to, da žolna ni v bližini mobilnega telefona.

• Kako preverimo delovanje oddajnika in sprejemnika?

Vsaj enkrat letno (pred sezono) obvezno naredimo test »žarkov«. Na večjem, odprtem in ravnem prostoru že preizkušeno žolno s polno kapaciteto baterijskih vložkov nepokrito postavimo na tla. Preizkušane žolne nastavimo na sprejem (največja občutljivost, maksimalni doseg) in jih držimo v položaju za iskanje. Razporedimo se v polkrog in se hrbtno oddaljujemo (kot žarki) od oddajne naprave. Z oddaljevanjem prenehamo na mestu, ko ne zaznamo več zvočnega signala. V primeru, da je razdalja krajša od navedene v navodilih proizvajalca, je treba žolno nemudoma preveriti. Obvezno pa neposredno pred začetkom vsake ture naredimo še preizkus delovanja oddajnika in sprejemnika (vseh indikatorjev). Na izhodišču (pred kočó, na parkirišču ...), ko smo udeleženci v pohodni koloni in imamo žolno pravilno nameščeno, vodnik, ki je prvi v koloni, naroči vsem, naj žolno preklopimo na način »iskanje« (stikalo na najmanjšo občutljivost, minimalni doseg). Udeleženci se pomikamo mimo vodnika (približno 1 meter od vodnika in najmanj pet metrov drug od drugega) ter poslušamo in opazujemo, če naprava prikazuje bližino vodnikove žolne. Takoj ko smo mimo vodnika, stikalo na žolni prestavimo v položaj »oddajanje« in jo namestimo pod obleko. Vodnik kot zadnji v koloni svojo žolno preklopi na »iskanje« in se pomika mimo kolone. S tem preveri, če njegova žolna sprejema, in hkrati kontrolira, če vsem udeležencem deluje »oddajanje«.

• Kako iščemo s to napravo?

Ne glede na napravo delimo iskanje v tri faze:

1. prvi kontakt – ko zvočni ali svetlobni indikator prvič pokaže zaznavo signala;
2. primarno iskanje – ko pridemo v neposredno bližino iskanega in je gumb za uravnavo dosega iskanja nastavljen na minimum;
3. sekundarno ali točkovno iskanje – kjer ne glede na napravo z natančno »pravokotno metodo« ali s »skakanjem« s točke na točko določimo mikrolokacijo iskanega.

V osnovi ločimo dva načina iskanja. »Pravokotna metoda« je metoda, kjer s primerjanjem jakosti zvočnega ali svetlobnega indikatorja v različnih smereh v medsebojnem odnosu 90 stopinj/180 stopinj določimo, kje iskanega **ni**, z »metodo iskanja po EM silnici« pa po zaznanem prvem kontaktu s pomočjo naprave sledimo silnici elektroma-

gnetnega valovanja antene in v rahli krivulji pridemo do iskanega. Vse naprave imajo možnost uporabe slušalk, ki nam pomagajo v primeru izredno vetrovnega vremena ali ko iščemo v skupini in bi nas zvoki drugih žoln lahko motili.

• Kakšen je maksimalen doseg naprave?

Ravnajmo se po navodilih proizvajalca, ki v drobnem tisku navaja, za kolikšen odstotek maksimalnega dosega naprave jamči. V večini primerov gre za 40–60 % od maksimalnega dosega naprave.

• Kakšne so morebitne znane slabe ali dobre strani žoln?

Navedimo nekaj slabosti: ne pogosto uporabljeni baterijski vložki, motnje ob vključenem mobilnem telefonu, občutljivost na mehanske poškodbe, ponavljajoča se napaka na enakih napravah, kompliciran način iskanja. In še nekaj dobrih lastnosti: samodejni preklon s sprejema na oddajo po pretečenem določenem času, samodejno zaznavanje dveh ali več oddajnih naprav, možnost označitve najdišča, izklop vseh ostalih šumov razen najmočnejšega signala, dve anteni ali več, lahka pritrditev, preprost način iskanja ...

• Kakšne so izkušnje poznavalcev?

Vsaki novi napravi je dodano obilo reklame, zato dobro prislunimo razlagi o napravi na seminarjih, tečajih ali pa od nekoga, ki to napravo že dlje časa uporablja in nepristransko ocenjuje kvalitete in slabosti.

• Kakšni so pogoji garancije?

Nujno se moramo seznaniti, kje je natisnjen datum veljavnosti garancije! Navadno je to v ležišču baterijskih vložkov. Po preteku garancije žolno pošljemo na pregled proizvajalcu in s tem dobimo novo potrdilo o brezhibnem delovanju.

Vse naštetu piše in je nazorno prikazano na spremnih dokumentih, ki jih dobimo pri nakupu.

Potek iskanja z žolno

1. Ko se plazovina umiri, poskrbimo za varnost preostalih udeležencev. Če je le mogoče, naj se oddaljijo, da s svojimi žolnami ne motijo iščočega. Morebitni očividci mesta izginotja zasutega, ne da bi umaknil pogled s te točke, usmerja enega od udeležencev, ki prične z iskanjem (*faza 1*). Če očividca ni, ravno tako nemudoma pristopimo k izvajanju *faze 1*. Stikalo na napravi prestavimo v položaj »iskanje«. Žolne **ne** snamemo s telesa, oziroma jo pritrdimo na roko, če je tako priporočeno! Praksa in statistika sta potrdili, da so morebitni udeleženci, ki so ostali na zgornji strani plazovine, manj ali nič poškodovani in zato najhitreje lahko začnejo z iskanjem. Pri iskanju navzdol ne pozabimo

na položaj žolne, saj smo med iskanjem obrnjeni s telesom in žolno proč od plazovine.

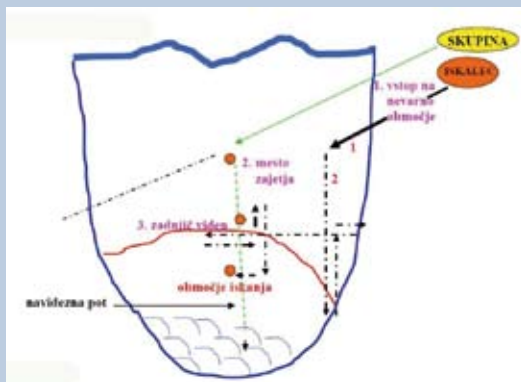
2. Po vzpostavljenem prvem kontaktu z eno od metod (odvisno od vrste naprave) začnemo s *fazo 2* (primarno iskanje). Med *fazama 1* in *2* ni ostre meje in sta v praksi združeni.

3. Med tem časom soudeleženci iščočega nujno opazujejo. Prav tako je nujen opazovalec nevarnega pobočja nad plaziščem.

4. Medtem ko iščočiči grobo locira zasutega, takoj začne s *fazo 3* (sekundarno ali fino iskanje). V tej fazi lahko, če je to nujno potrebno, žolno snamemo s telesa. Hkrati pa eden od soudeležencev –ali po končanem finem iskanju iščočiči sam – s sondo takoj natančno določi mesto zasutega. Sondo pustimo na mestu najdbe in takoj tesno ob njej oziroma če je strmina večja, na spodnji strani, začnemo odkopavati sneg in čim prej očistimo dostop do zunanjih dihal ponesrečenega.

5. Delo z žolno je končano. Nadaljujemo po pravilih izkopa in nudenja prve pomoči zasutim v snežnem plazu. Odkopavamo vedno na spodnji strani in nekoliko proč od sonde, da se izognemo možnosti, da bi med odkopavanjem stali na zasutemu ali mu celo uničili »zračni žep«.

6. Če upoštevamo krivuljo preživetja, imamo za pripravo, iskanje, odkopavanje in prvo pomoč časa manj kot 20 minut. Trudimo se, da vsako od faz izpeljemo kar najhitreje.

Razlaga:

1. *Faza 1* (prvi stik z iskanim)

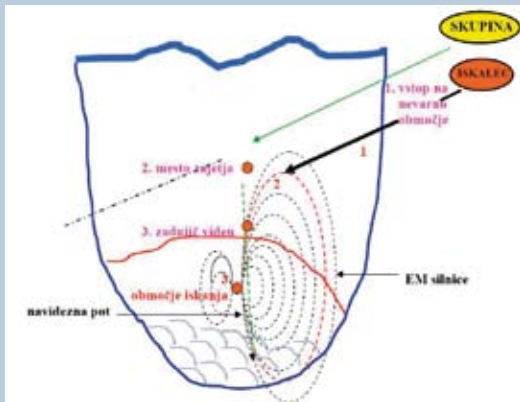
Takoj, ko se plazovina umiri in ugotovimo, kdo je pogrešani, začnemo s *fazo 1*. Čim hitreje se približujemo plazovini z žolno v obeh rokah, s komolci ob telesu, žolna je poravnana z nagibom terena (pri iskanju navzdol je to še posebej pomembno). Nenehno smo pripravljeni, da ob morebitnem znaku za ponovni plaz žolno takoj preklonimo v stanje oddajanja. Ob prvem slišnem ali vidnem signalu začnemo s *fazo 2*.

2. *Faza 2* (»pravokotna« metoda ali primarno iskanje)

Giblujemo se s tako hitrostjo, da po nepotrebnem ne ponavljamo poti in izgublamo časa. V isto smer se gibljemo toliko časa, da preidemo »maksimum«. V primeru, da sta zasuta dva ali več, se ob zvočnem signalu pojavi dva- ali večkratni odmev. Vedno sledimo najmočnejšemu signalu! Pri prvi in drugi premici se ob slabšanju signala obrnemo za 180 stopinj in se vrnemo do maksimalnega signala (žolna je obvezno trdno v rokah in obrnjena vedno v isto smer). Ob najmočnejšem signalu zmanjšamo občutljivost na komaj slišno in se z zgornjim delom telesa (noge ostanejo v smeri prihoda) obrnemo za 90 stopinj (pravokotno na smer prihoda) najprej v eno smer in nato še v drugo. Nadaljujemo v smeri močnejšega signala. Takšno pravokotno gibanje ponovimo tolikokrat, da je gumb za občutljivost naravnani na minimum. V tem položaju smo horizontalno razdaljo do iskanega zmanjšali na nič. Če je potrebno, žolno v tem trenutku snamemo s telesa, jo približamo površini snega (stojimo v razkoraku v smeri prihoda) in začnemo s fazo 3.

3. Faza 3 («sekundarno» ali fino iskanje)

Tik nad površino snežne odeje z žolno nadaljujemo z enakim pravokotnim postopkom, le da tokrat samo z roko, telo pa miruje. Če smo po nekaj poskusih v dvomu, kje točno je najmočnejši signal, poskusimo s »točkovno« metodo. Žolno v enakih časovnih presledkih (vsak pisk) dvigamo od tal in menjamo lokacijo približevanja snežni odeji. Hkrati pa prisotni že s sondo poskušajo točno ugotoviti položaj zasutega in takoj začnemo kopati.

Razlaga:

1. Faza 1 (prvi stik z iskanim).

Enako kot v prejšnji razlagi.

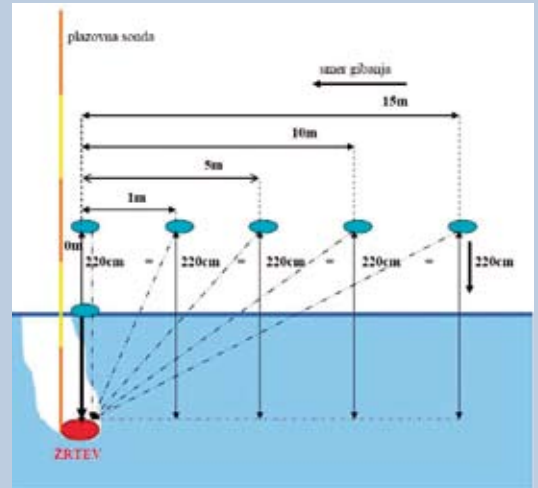
2. Faza 2 (metoda iskanja po EM silnici ali primarno iskanje).

Ko naletimo na prvi signal, začnemo natančno spremljati pokazatelje na napravi. Ti nas z različnimi ukazi (odvisno od tipa žolne) vodijo po eni od silnic v rahlem loku nad

zasutega. Po nekaj korakih že lahko ocenimo, v katero smer se bomo gibal. Če smo v nekem trenutku v dilemi ali nadaljevati v isti smeri ali v nasprotni, obstajata dve možnosti. Ali smo zaradi nenatančnega opazovanja pokazateljev izgubili silnico ali pa smo na tem mestu zaznali še eno napravo. Vedno sledimo najmočnejšemu signalu!

3. Faza 3 («sekundarno» ali fino iskanje).

Enako kot v prejšnji razlagi.

Razlaga:

Med približevanjem žrtvi zmanjšujemo horizontalno razdaljo, vertikalna razdalja pa ostaja enaka. Šele v zadnji, fazi 3, začnemo zmanjševati tudi vertikalno razdaljo. Najprej do površine snega, če je zasuti zelo globoko, pa tudi kasneje z žolno kontroliramo pravo smer kopanja.

Pogoste napake pri iskanju

- Sukanje žolne med premikanjem (analogno žolno sučemo vedno skupaj s telesom).
- Prevelika sprememba smeri (maksimalno 10–15 stopinj) in prehitro gibanje (z digitalnimi žolnami iščemo navidezno počasneje).
- Ob izgubi slišnega ali vidnega pokazatelja prestavimo gumb na večjo občutljivost (pravilno je gibanje v smeri prihoda, nazaj).
- Signal se ne povečuje več oziroma s premikom gumba na manjšo občutljivost ga popolnoma izgubimo; iščemo tehnične napake ali se celo vrnemo na začetno točko (največkrat je vzrok velika globina zasutega).
- Začetniki med iskanjem ali pa ko pokazatelj pokaže najboljši signal, začnemo iskati še z očmi in ugibamo točno lokacijo. Ta čas raje izkoristimo za prebadanje s sondo in še natančneje lociranje.

Žolna z dodatki

Omenim naj še žolne, ki imajo poleg svoje osnovne naloge (oddaja/sprejem), vgrajene še dodatne funkcije, kot so: višinomer, termometer, kompas ... Vsak dodatek za svoje delovanje potrebuje določene pogoje, ki pa niso enaki pogojem pritrditve žolne med turo. Termometer mora biti nameščen dalj časa na telesu ali še bolje proč od telesa, da pokaže realno temperaturo okolice, kompas ravno tako, višinomer potrebuje atmosferski pritisk za določanje višine. Za ogled teh podatkov moramo žolno odstraniti izpod obleke. Torej smo v teh primerih slabo ali celo »neoznačeni«. Ne nazadnje, vsi dodatki še hitreje trošijo električno energijo. Plazovna žolna je prepomemben kos opreme, da bi nam služila še v druge namene. Zatorej naj žolna ostane žolna in ne hibrid vsemogočih dodatkov!

Izkopavanje zasutega

Omenimo še izkopavanje zasutega v plazju, kajti dokazano je, da se največ časa izgubi s samim odkopavanjem ponesrečenega. S pravilnim pristopom lahko močno skrajšamo čas reševanja. Poleg že uveljavljenega pravila, da se sonde, ki se dotika zasutega, ne izvleče in da se koplje ob njej na spodnji strani do stika z zasutim, se je izkazalo, da je dobro, da v primeru več prisotnih nekdo v krogu okrog sonde še sondira in čim natančneje ugotovi položaj zasutega. Najpogostejša napaka je, da vsi kopači kopljejo in se drenjajo okoli sonde, nihče pa ne čisti snega nižje, da bi že vnaprej pripravil prostor za premik poškodovanega. Ob prvem stiku z zasutim se na čelu odkopavanja gnete preveč ljudi, ki upočasnijo delo. Samo v razmislek in kot primer: pri sondi je samo en kopač, za njim dva, ki nista vzporedno, pod njima spet dva, postavljena širše od predhodnega para ... S takšnim načinom smo zelo učinkoviti in hkrati odkoplremo dovolj velik prostor, ki je potreben za nadaljnje postopke.

Statistika in praksa potrjujeta, da se v resnični situaciji način iskanja z lavinsko žolno, ko je hkrati zasutih več oseb, uporablja izredno redko. Zato so smernice za nadaljnje delo: dobra priprava, veliko vaje v iskanju zasutega in izredno dobro obvladovanje odkopavanja.

Zaključek

Kot nas opozarjajo statistika, medicinska stroka, osebne izkušnje in ne nazadnje zgoraj napisano, imamo ob zasutju v snežnem plazju le slabih 20 minut, da kvalitetno pomagamo zasutemu. V tem času moramo pripraviti sebe in ostale, ugotoviti položaj zasutega (ali več), odkopati toliko snega, da pridemo do dihal in mu nuditi prvo pomoč. Zelo malo časa za ogromno dela! Ne pozabimo, da je nesreča vedno splet več slabih ali napačnih odločitev, da smo takrat pod

hudim psihičnim pritiskom ali celo poškodovani. Vse zgoraj naštetu kaže na to, da od sedaj znanih postopkov edino z uporabo plazovne žolne lahko upamo na uspeh.

V Sloveniji imamo dobro poskrbljeno za izobraževanje na tem področju. Vsekakor se da marsikaj naučiti iz pisnega gradiva, tudi medmrežje daje neizmerne možnosti, ob nakupu poleg naprave dobimo dokaj dobra navodila za delo z njo in kako ukrepati ob nesreči in ne nazadnje vam pri začetnih korakih lahko pomagajo prijatelji, ki imajo že nekaj prakse in izkušenj. Najboljša metoda pa je vsekakor organizirano izobraževanje pod strokovnim vodstvom, kjer vas seznanijo z vsem potrebnim, predvsem pa dobite dovolj trdno teoretično osnovo in opravite dovolj praktičnih nalog, ki vam omogočajo nadaljnjo samostojno vadbo in seveda uspešno uporabo v resnični situaciji. Uspešno in varno pot!

Plazovna sonda nove generacije

Na letošnjem kongresu IKAR je eden vodilnih proizvajalcev lavinskih žoln predstavil plazovno sondo nove generacije.

Sonda standardne dimenzije ima v konici vgrajen detektor, v »glavi« (zgornjem delu) pa zvočnik in stikalo. Detektor ali sprejemnik na razdalji 50 cm zazna signal lavinske žolne in to po zvočniku v glavi sonde sporoči iskalcu, ta pa s preklopnim gumbom lahko ugasne oddajanje lavinske žolne pod snegom. Seveda ne pozabimo prve in druge faze iskanja zasutega, z uporabo nove sonde pa zadnja faza iskanja z žolno odpade, ker s sondo določimo bližino zasutega na 50 cm, hkrati pa njegovo žolno lahko izključimo (izključimo lahko samo žolne tega proizvajalca, in še to za sedaj samo en model). To je seveda dobrodošlo pri iskanju več zasutih hkrati. Glavna dobra stran tega je skrajšan čas, kar je pri iskanju zasutih najpomembnejše.

Klemen Volontar

Novost – Brisače *Advanced Microfiber*

Brisače, izdelane iz visoko vpojnega materiala – specialno tkanega iz mikrovlaknen *Advanced Microfiber*, so idealne za potovanja, kampiranje in *outdoor* aktivnosti. Brisače se hitro sušijo, z ožemanjem iz njih odstranimo do 90 % vode.

Lastnosti:

- so zelo mehke, količina vode, ki jo absorbirajo, je petkratnik njihove teže;
- univerzalna vlakna odstranijo s telesa tudi umazanijo, kot je olje;
- ne puščajo prahu in so idealne tudi za čiščenje očal in optičnih stekel;
- po velikosti so primerljive z normalno brisačo, vendar z manjšo težo in volumnom;
- perejo se strojno ali ročno v topli vodi brez likanja.

Velikosti:

- majhna: 10 × 20 cm;
- srednja: 20 × 40 cm;
- velika: 30 × 50 cm;
- zelo velika: 35 × 62 cm.

Matjaž Šerkezi

Novost – Plazovna žolna S1

Skeniraj in najdi: plazovna žolna nove generacije

Globok pršič so sanje vsakega turnega smučarja – plazovi pa nočna mora. Razvita je bila plazovna žolna, ki je v najkrajšem možnem času sposobna pregledati plazišče in odkriti položaj ponesrečenca. Območje plazu je prikazano na velikem zaslonu. Če je zasutih več, žolna pokaže do 4 osebe in jim točno določi položaj v plazu. Pri natančnem iskanju se žolna usmeri k najbližjemu ponesrečencu, kar ji omogoča nenehno oddajanje signala. Pri iskanju se ni treba ukvarjati z več signali hkrati, saj se žolna, ko je položaj prve žrtve določen, sama usmeri na naslednjo. Z žolno S1 je možno točkovno določiti položaj ponesrečenca v plazu in s tem prihraniti čas.

Lastnosti žolne

- Frekvenca: 457 kHz
- Območje iskanja: do 65 m
- Napajanje: 3 baterije AAA LR3 mini 1,5V
- Čas oddajanja: 350 ur
- Čas sprejemanja: 20 ur
- Teža: 260 g
- Dimenzije: 120 mm × 80 mm × 30 mm
- Garancija: 5 let

Dodatno: velik in pregleden zaslon, elektronski kompas, termometer, naklonomer, etui.

Več informacij: www.ortovox.de

Matjaž Šerkezi

Pogorje Nun-Kun je za alpiniste najpomembnejše pogorje v Kašmirski Himalaji. Nahaja se v raznoliki indijski pokrajini Džamu in Kašmir, na glavni veliki himalajski osi na obrobju zaskarskih gora. S svojimi najvišjimi vrhovi Nun (7135 m), Kun (7086 m) in Pinnacle Peak (6952 m) daleč presega okoliške gore. Med temi tremi vrhovi leži visoka snežna planota, ki se na severozahodu končuje z razbitim ledenikom. Vrhova Nun in Kun ležita 120 km vzhodno od Šrinagarja oziroma 70 km južno od Kargila, ki je približno na polovici ceste med Šrinagarjem in Lehom. Pogorje dosežemo po cesti, ki vodi iz

Kargila proti jugu ob reki Suru do Paduma. Nun in Kun sta zelo izrazita. Kun je drzna skalna piramida, ki jo na vzhodu obrobja položnejši greben, po katerem vodi normalni pristop. Nun je večinoma obdan s snegom in ledom, proti vrhu pa vodijo trije strmi grebeni.

Prvi vzponi na Kun

Prvi znani obiski tujcev segajo na konec 19. stoletja. Zemljevidi, ki so bili takrat na voljo, niso dovolj pravilno in natančno prikazovali pokrajine, zato sta se C. G. Bruce in major F. G. Lucas leta 1898 s skupino Gurk

Pogorje Nun-Kun v Kašmirski Himalaji

Primerno za himalajske začetnike

✍️ Tone Golnar 📷 Matjaž Šerkezi

odpravila na območje reke Suru. Njun namen je bil predvsem raziskati skupino najvišjih gora in opraviti vzpone. Iz Tongula so se preko ledenika Sentik povzpeli na sedlo Sentik La na zahodnem grebenu Nuna in se spustili na drugo stran na ledenik Barmal. To je bil prvi znani vzpon v pogorju Nun-Kun. Naslednji je bil opravljen le nekaj let kasneje. Brata Arthur in Ernest Neve sta leta 1880 v Šrinagarju postavila in vodila misijonsko bolnišnico. Leta 1902 sta Arthur Neve in C. E. Barton opravila vzpon na ledeniku Shafat, preučevala vzhodna pobočja Nuna in ponovila vzpon preko sedla Sentik La iz leta 1898. Leta 1904 se

je Neve vrnil, da bi popravil star zemljevid območja, ki je imel vrsto napak in pomanjkljivosti.

Naslednji obiskovalec je bil nizozemski alpinist H. Sillem, ki se je leta 1903 tam ustavil na svoji svetovni alpinistični turneji. Z ženo sta se povzpela preko ledenika Shafat na snežni plato in tam preživela tri tedne. Sillem je fotografiral okoliške vrhove, preučeval možnosti vzpona in se po pobočjih Nuna povzpел do višine 6400 metrov. Naslednja sta bila William Hunter in Fanny Bullock Workman, ki sta leta 1906 raziskovala območje in se povzpela na Pinnacle Peak. Izdelala sta tudi zemljevid, ki pa je

imel veliko napak. Leta 1910 je območje ponovno obiskal Neve, ki se je z M. E. Wigramom povzpel na D 41, vrh v grebenu zahodno od Nuna.

Prvič so se na Kun leta 1913 uspešno vzpeli italijanski alpinisti. Odpravo je vodil Mario Piacenza, ki je bolj znan po raziskovanju Alp in Kavkaza ter po potovanjih v Iran in Turčijo. Člani njegove odprave so bili Cesare Calciati, Lorenzo Botta, Lorenzo Borelli, Erminio Botta in dva vodnika. Po predhodnem raziskovanju ledenika so se po ledeniku Shafat povzpeli na snežni plato, kjer so postavili četrti tabor. Piacenza, Borelli in še dva člana so po drugem poskusu osvojili vrh Kuna v hudem mrazu in vetru. Navedli so, da so preplezali severni greben, ki pa ne obstaja, tako da je bil vzpon najverjetneje opravljen po vzhodnem grebenu.

Drugi znani vzpon na vrh so leta 1971 opravili člani indijske vojaške odprave. Med 25. in 27. junijem se je na vrhu zvrstilo kar 17 članov. Prvi smučarski spust s Kuna je izvedel Sylvain Saudan leta 1977.

Člana češkoslovaške odprave Jan Jursa in Jan Matúš sta se leta 1978 povzpela po jugovzhodnem grebenu. Jursa je sam zaključil vzpon po ostrem snežnem grebenu nad sedlom. Istega leta so vrh ponovno osvojili udeleženci 27-članske indijske vojaške odprave. Šest udeležencev je opravilo tudi drugi spust na smučeh z vrha.

Po neuspešnem poskusu preplezati zahodno steno Kuna leta 1979 so se japonski alpinisti leta 1981 ponovno vrnili pod Kun. Po ledeniku Paratschik so dva tedna prenašali opremo do baznega tabora na višini 5850 metrov. Kunihiko Kondo in Minoru Nagoshi sta vstopila v steno 24. junija in vzpon po dvanajstih dneh zaključila na vrhu.

Prvi vzponi na Nun

Na Nun se nihče ni poskušal povzpeti do leta 1934. Tega leta sta J. B. Harrison in James Waller organizirala izvidniško odpravo, ki naj bi raziskala, zakaj je gora slovela kot neosvojljiva. Pristopili so po ledeniku Shafat in naleteli na ostanke taborov odprav iz leta 1906 in 1913. Dosegli so ledenik Fariabad in se zaustavili pod južnim pobočjem White Needle, na mestu, ki sta ga dosegla že Hunter in Workmanova, ko sta preučevala možnosti za vzpon na Kun in se povzpela na Pinnacle Peak. Pod vzhodnim grebenom Nuna na višini okoli 6100 metrov so razočarani ugotovili, da jim do snežnega platoja manjka še 300 metrov strmega, s snegom prekrita ledeniškega pobočja. Prehod čezenj se jim je zdel prezahteven. Naslednji dan so se poskušali prebiti pod greben po drugi poti, preko nevarnih ledeniških razpok in po

globokem snegu. Povzpeli so se na White Needle, vendar Nuna niso videli, ker so jih zajeli oblaki.

Waller se je vrnil leta 1937, vendar je moral kmalu odnehati zaradi hudega zobobola. Sledile so ogledniške odprave R. Berryja leta 1946 in Pierra Vittoza leta 1952.

Leta 1953 je bil pod vodstvom Francoza Bernarda Pierra opravljen prvi uspešni vzpon na Nun. Član odprave je bil tudi Pierre Vittoz, ki je leto prej sodeloval v izvidniški odpravi. Do gore so pristopili z juga ob reki Krish Nai, na vrh pa so se povzpeli z ledenika Fariabad po jugozahodnem grebenu. Po večinoma zasneženem in lednem pobočju sta vrh dosegla Pierre Vittoz in Claude Kogan.

Drugi vzpon na Nun je pripadel Indijcem. Člani odprave indijske vojaške akademije pod vodstvom K. P. Venugopala so leta 1971 preplezali vzhodni greben. Do vznožja so pristopili s severa. Leta 1975 je prav tako po vzhodnem grebenu vrh osvojila švedska odprava. Oktobra istega leta je ekipa čeških alpinistov preplezala novo smer po severozahodnem razu. Galen Rowell je vodil ekipo alpinistov, ki so leta 1977 opravili prvenstveni vzpon. Najprej so sledili Češki smeri, nato pa so se usmerili proti desni v nepreplezano zahodno pobočje. Leta 1978 je 27 članov velike odprave indijskih obmejnih vojaških enot osvojilo vrh po severnem grebenu.

Leta 1980 so člani avstrijske odprave preplezali vzhodno steno. Istega leta so bili pod goro tudi Američani, ki so se lotili severne stene. Zaradi poškodb je moral na pobočju pod vrhom prenočiti Thomas Mutch. Ko so se naslednji dan povzpeli do mesta, kjer je prenočil, niso našli nobenih sledov več.

Leta 1982 so Peter Lev, Garry Ball, Paul Stettner in Jack Glidden priplezali na zahodni greben naravnost s platoja pod steno. Plezali so na desni strani zahodne stene. Po celodnevem plezanju v alpskem slogu so najprej premagovali snežno pobočje z naklonom 45 stopinj, dosegli skalni predel in nadaljevali po snežnih žlebovih. Bivakirali so pod vršno steno. Naslednji dan sta se Lev in Ball obrnila, ostali pa so po ostrem grebenu nadaljevali do vrha.

Danes sta oba vrhova med najpogosteje obiskanimi alpinističnimi cilji na območju severozahodne indijske Himalaje. Vsako leto ju po različnih smereh osvojijo številne – tudi komercialne – odprave, najpogosteje po normalnih pristopih.

Slovenci v pogorju Nun-Kun

Slovenci smo se za obisk tega divjega, a hitro in lahko dostopnega konca odločili zelo pozno.

Vrška piramida Kuna (1000 m stene)

Na ledeniku proti taboru 2. V ospredju šesttisočak White Needle 6600 m, preko katerega vodi pot do T2 na 6100 m.

Prvi smo poleti leta 2005 območje obiskali člani mariborske odprave na Kun pod mojim vodstvom. Odprava je šla na pot 21. julija, aklimatizacijo pa smo v naslednjih dneh izvedli z vzponom na šesttisočak Stok Kangri v bližini Leh. Do baznega tabora pod Kunom smo prišli 1. avgusta. Vrh sta 4. avgusta po tridnevnem vzponu osvojila Damjan Karničnik in Matjaž Šerkezi. Šestnajstčlanska odprava je s tem dosegla cilj, zaradi nekajdnevnega poslabšanja vremena in neugodnih snežnih razmer pa se na vrh nismo mogli povzpeti še ostali. Deset dni, kolikor smo jih imeli na razpolago, bi bilo dovolj za uspešen vzpon, saj smo bili dobro aklimatizirani. Kun je eden od najbolj zaželenih ciljev komercialnih odprav, ki se vsako leto povečini končajo z doseženim vrhom. Za to so zaslužni predvsem višinski nosači, ki napeljejo vrvi čez najzahtevnejša mesta. Naša odprava je potekala brez višinskih nosačev in pritrjenih vrvi. Vzpon, ki sta ga opravila naša alpinista, je bil opravljen v alpskem slogu.

Nekoliko pozneje istega leta je območje obiskala tudi odpravica, katere člani so se udeležili mednarodnega alpinističnega tabora UIAA. Prvotni cilj mednarodne odprave je bil Satopanth v Garvalski Himalaji, ki pa so ga organizatorji zaradi previsokih stroškov zamenjali za Nun. Odprava je krenila na pot iz Slovenije 12. septembra, v bazni tabor pod goro pa so prišli po dvodnevni hoji iz Tangola 19. septembra. Smer so delno opremili z vrvmi, prvi tabor pa so jim pomagali opremiti nosači. 29. septembra se je prvim trem našim alpinistom, Martinu Belharju, Nejcju Česnu in Blažu Ortarju, uspelo povzpeti na vrh. Dan pozneje sta bila na vrhu še Nina Kopčavar in Matej Kovačič. 31. septembra so bili že vsi v baznem taboru. V naslednjih dneh ni uspelo vrha osvojiti nobenemu drugemu udeležencu mednarodne odprave.

Pomembni napotki za organiziranje odprave na Nun ali Kun

Vsi lažji pristopi na vrhova so že odkriti in preplezani. Za najdrznejše, ki bi želeli preplezati novo

Damjan Karničnik na grebenu Kuna

smer, so ostale le še skalne stene in nevarna pobočja s seraki in ledeniški razpokami. Vrhova pa sta zelo privlačna za tiste, ki se prvič spoznavajo s himalajskimi višavami. Po organizacijski plati je odprava v ta predel zelo preprosta. Tudi stroški niso pretirano visoki.

Najprimernejše obdobje za vzpon je od začetka junija do konca septembra. Takrat so tudi ceste normalno prevozne, težave imamo lahko le, če so poplavljene ali porušene. Dostop vodi po glavni cesti Leh–Kargil ali Šrinagar–Kargil (običajno 6–8 ur vožnje). Od tukaj nadaljujemo skozi Panikar do Tongula, ki je prvo izhodišče za vzpon na Nun. Cesta se nato ob reki usmeri proti vzhodu. Naslednji izhodiščni kraj za vzpone na Nun in Kun je Paračik, 15 km naprej pa Gulmatong, kjer je izhodišče za običajni vzpon na Kun. Do sem je iz Kargila 6–8 ur vožnje. Dostop do baznega tabora pod Kunom traja dobrih 5 ur.

Območje na drugi strani reke Suru je dobro zastraženo zaradi incidentov in roparskih napadov

iz preteklosti. Brez uradnega dovoljenja vstop ni mogoč. Tukaj zaenkrat tudi trekingi niso dovoljeni. Ker želijo Indijci čim bolj napolniti termine, imajo odprave za vzpon na vrh najpogosteje na voljo le 11 do 15 dni. Zaradi tega je smiselno, da se člani odprave že prej aklimatizirajo v okolici Leha, kjer je kar nekaj za aklimatizacijo primernih šesttisočakov.

Največje težave pri organizaciji večina pripisuje administrativnim postopkom, ki so že mnogim zagrenili življenje in raztegnili bivanje v New Delhiju. Težavam se je večinoma mogoče izogniti z ustreznim načrtovanjem.

Najpomembnejše je, da temeljito preučimo pogoje za odpravo, ki jih razpisuje IMF (indijska planinska organizacija) in jih najdemo na spletu. Ob upoštevanju vseh pogojev bodo nadaljnji postopki preprostejši in se bomo lahko hitreje odpravili proti gori. Pred odhodom iz Delhija je obvezno srečanje članov odprave z vodstvom IMF. To poteka na njihovem sedežu, ni pa potrebna navzočnost vseh članov odprave. Uradne ure

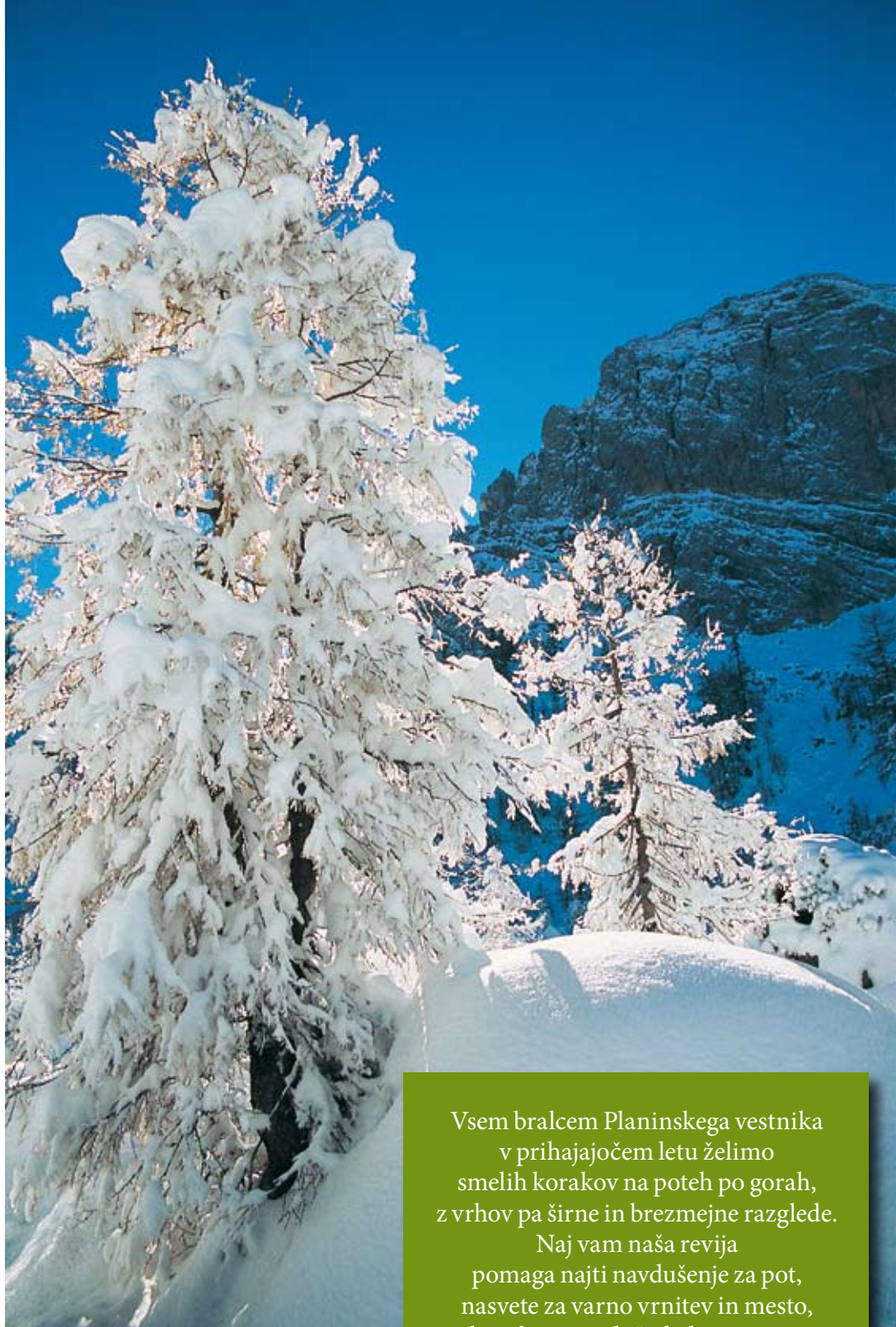
Nun od tabora 2

na IMF so med tednom, zato je treba načrtovati prihod v Delhi tako, da na srečanje ni treba čakati več dni. O natančnem terminu srečanja se dogovorimo po elektronski pošti, ki pa je zelo počasna (mi smo na odgovore čakali po en mesec). Bistveno lažje je komunicirati z IMF preko uradne agencije, ki jo mora ob prijavi izbrati prav vsaka odprava. Agencija po želji pomaga tudi pri drugih organizacijskih postopkih, kot so urejanje prevozov, rezervacija hotelov, najemanje nosačev in kuharskega osebja, izposoja opreme itn.

Vsi udeleženci odprav in trekingov si morajo zagotoviti poseben vizum X, ki ga izda bližnje veleposlaništvo, potem ko od IMF-a dobijo seznam udeležencev odprave. Za izdajo vizumov za Slovence je zadolženo veleposlaništvo v Budimpešti. Brez tega posebnega vizuma se lahko naš postanek v Delhiju prav tako bistveno podaljša. ◉

Viri in literatura

- Revije Alpinismus, American Alpine Journal, Iwa To Yuki Himalayan Journal 42: 191.
Himalayan Journal 43: 146.
Harrison, J. A visit to Nun Kun, 1934. Himalayan Journal 1935, 7: 53–66.
James, R. Short expedition of Nun Kun massif. Himalayan Journal 1947, 14: 19–32.
Needle, R. The lure of Nun. Himalayan Journal 1982, 38: 119–123.
Neve, A. A first exploration of Nun Kun. Alpine Journal 1902–3, 21: 304–311.
Neve, A. Nun Kun revisited. Alpine Journal 1904–5, 22: 348–352.
Peissel, M. Zanskar, The Hidden Kingdom. London, 1979.
Pierre, B. Nun Kun. American Alpine Journal 1954, 9: 29–31.
Pierre, B. A Mountain Called Nun Kun. London, 1955.
Schauer, R. Sixth ascent of Kun (7087 metres). Himalayan Journal 1980, 36: 122–125.
Ungerholm, S. Second Swedish expedition to the Himalaya, 1975. Himalayan Journal 1976, 34: 142–145.
Vittoz, P. Ascent of the Nun (23,410 ft). MW 1954, 82–92.

 Oskar Karel Dolenc

Vsem bralcem Planinskega vestnika
v prihajajočem letu želimo
smelih korakov na poteh po gorah,
z vrhov pa širne in brezmejne razglede.

Naj vam naša revija
pomaga najti navdušenje za pot,
nasvete za varno vrnitev in mesto,
kjer boste podoživljali spomine.

Srečno!

Uredništvo

Po zasneženih žlebovih soncu naproti

Pozimi v vzhodni steni Novega vrha

✍ Vladimir Habjan

Samo trma še rine Zoranov »terenec«, ki že dolgo spodsava na strmi zasneženi gorski cesti. Do konca ne gre, ker nima zimskih gum. Velik problem je obrniti. Smo visoko nad idilično vasico Rut nad Baško grapo. Veliko opreme ne vzamemo s sabo, saj naj ne bi bilo težko, lotevamo pa se neznane stene, kjer nikoli ne veš zagotovo, kaj te čaka. Skozi zasnežen gozd pregazimo na plano. Nad nami je vzhodna stena Novega vrha, levo sta bolj znani južna in Mala stena. Razmere niso ravno najboljše, kar se tiče nevarnosti plazov, niso pa kritične. Spet nas trma rine navzgor in končno stopimo v plaznico. Zdaj gre lažje, ni več treba tako globoko gaziti. Po grapi, ki jo prekinjajo kratki skoki, plezamo navzgor. Naenkrat stoji pred nami razčlenjena in čudovito osrežena stena, ki se pne tja v modro nebo in ponuja nešteto zasneženih žlebov. Kam zdaj?

Novi vrh (Purntol), 1941 m. Najbolj znana gora za alpiniste z južne strani Spodnjih bohinjskih gora/Peči. Gora, na katero me vežejo prijetni spomini, saj sem se tukaj prvič navezal na plezalno vrv. Andrejina smer je bila kratka in napeta. Po prvem »cugu« je Simon (ki je kar pogosto »zavijal«) ocenil, da je naprej preveč krušljivo, in je raje zavil v prečko in stran. Moja prva V-. O Novem vrhu neumorni raziskovalec primorskih sten Janko Humar v vodničku Na sončni strani Alp zapiše: *»Novi vrh je z bohinjaški strani le vzpetina v grebenu, s Primorske pa eden izmed dominantnih vrhov. Alpinistično je prav gotovo najpomembnejše področje v tem vodničku. Tu je bila zlezena prva primorska prvenstvena smer sedme stopnje, tu je bila presmučana prva primorska stena, sicer pa za južno steno Novega vrha na našem področju velja isto, kot za Kogel v Kamniških ... Severna pobočja se hitro in*

neugledno iztečejo v razbit kotanjast svet med Rodico in Raskavcema, zato pa južna, primorska stran, kaže povsem drugačno podobo - stene, grape, žlebovi - svet, ki ni več dostopen vsakomur.«

Novi vrh ima tri alpinistično zanimiva področja: južno, Malo in vzhodno steno. Omenimo še vršne plati, to so plošče, ki povezujejo južno oz. Malo steno z vrhom Novega vrha. Južno in Malo steno ločuje globoka Vzhodna grapa, kjer običajno sestopamo. »Vzhodna stena, katere edinstvena plastovitost vzbudi občudovanje vsakega opazovalca s pobočja Raskovca in grebenov Matajurskega vrha, je zanimiva le pozimi. Grape in žlebovi med ogromnimi, pokonci postavljenimi skladi v solidnih razmerah omogočajo lepe in uživaške vzpone... Vzhodna stena je poglavje zase, poleti večinoma nezanimiva, zato pa ob svojem času pride toliko bolj do izraza. Na račun primorske klime so ugodne razmere v njej

precej pogostejše kot na severnih straneh in če imaš srečo, se že iz čistega veselja nad plezanjem ne moreš zadovoljiti z eno samo smerjo. Kakšnih posebnih težav v teh smereh ni, previdnost pa vseeno ne bo odveč, saj se včasih zaledeneli žlebovi v enem samem, neprekinjenem spustu, brez položnejših delov, spuščajo v vznožje,« piše Humar.

V vodniku je navedenih kar 20 smeri z variantami, zato se bomo pod steno težko znašli. Najlažji prehod v steni je Velikonočna smer, 45°, 250 m, kjer se tudi sestopa. Smer poteka po drugem najizrazitejšem žlebu v steni, ki doseže greben 60 metrov desno od najvišje točke Novega vrha. Še informacija o dokaj popularni kombinaciji za zagnane smučarje: po Velikonočni s smučmi na ramenih na vrh in smučanje po Jakarjevem pesku.

Vzhodna stena Novega vrha 📍 Janko Humar

Zoran kar rine in rine, vedno bolj strmo je. Zavije v enega od žlebov. Sprva še kar gre, potem pa se zadeva postavi pokonci, skok je skalnat. Praska in praska in končno je čez. Na vrsti sem. Iznad skoka prileti 30-metrski vrh. Navežem se kar po starem (najlonski vozal), saj pasov sploh nismo nadedli. Skok pa ima blizu 80 stopinj! Ni bilo videti tako težko. Medtem ko varujem Ireno, Zoran že »šiba« dalje. Čaka naju v grapi in preklinja, ker ga silno zebe, saj se je premalo oblekel. Dela me živčnega. Mrzel veter neusmiljeno brije. Hop, v hitenju odleti moja povsem nova rokavica po žlebu navzdol! Presneto ... Nataknem rezervno. Nadaljevanje žleba je prav prijetno, mestoma idealne razmere v trdem snegu nas privedejo na greben. Čudovito je, povsem zasneženo, prava zimska pravljica, razgled je obsežen.

Pri sestopu zgrešimo lažji sestop v grapo, po kateri smo se vzpeli, in se spustimo po drugi. Ta je bolj plazovita. Sonce greje in greje, precej po trnih smo končno v bolj varnem svetu. Zavijem iz grape desno v »celc« v smeri naše grape, Zoran me vabi nazaj, češ saj se ne splača. Zdaj sem pa jaz trmast. Gazim, padam v ruševje, gazim in končno se pokaže znana grapa. Kdo ve, kje bi lahko bila ta nesrečna rokavica? Točno v smeri, kjer prečim, je nekaj črnega. To je to! Našel sem jo! Zoran kar ne more verjeti, saj vedno najdem, kar izgubim. Rokavica je letela skoraj 500 metrov po žlebu in grapi ... meni v naročje. Naj mu povem, da sem zadnjič v Bali izgubil in našel mobitel, ko ni bilo signala in to tik pred nočjo? Raje ne bom, ker lahko spet kaj izgubim in ne najdem več ...

Kaj smo plezali? Po študiju skic je bila to Ta najbolj leva, 50°, 150 m.

Kar se tiče Novega vrha – tu je lepa plezarija, tako v kopnem kot pozimi. Preverjeno. Poskusite še vi.

Dostop: Do vasice Rut po ozki asfaltni cesti iz Baške grape. Naprej po gozdni cesti do križišča v gozdu (odcep desno). Tam parkiramo (ali nižje). Ob grapi desno navzgor do lovske poti (kjer se odpre najlepši pogled na južno steno Novega vrha – pribl. 20 min), po njej desno do odprtega sveta in pod steno. Če poti v snegu ne najdemo, gremo desno »za nosom«. Čas: 1.30–2 uri.

Sestop: Po Velikonočni grapi ali Jakarjevem pesku (iz doline ali Ruta dobro vidna grapa, ki se začne na sedlu pod Novim vrhom in diagonalno prereže pobočje pod Raskovcem).

Vodniška literatura: Janko Humar: Na sončni strani Alp, 1986.

Marko Šurc, Lojze Budkovič, Janko Humar: Bohinjske stene, PZS, 1981.

Andrej Zorčič, Dejan Ogrinec: Strme smučine, 1991.

Zemljevid: Bohinjsko jezero z okolico, 1 : 25.000. ◉

Seznam smeri (po Janku Humarju)

0. Vsem deklicam za 8. marec (*letna smer, IV+/II–III*) (*izven skice, skrajno levo*)

1. Kanjonska
2. Cukrček
3. Vzparednica
4. Tobogan

brez številke (na skici med 4 in 5): Smer ob kaminih (originalni vstop je desni, levi vstop je Lepa varianta, III–IV, letna smer)

5. Picajzelj
6. Smer k soncu
- d. Roža (desno ven iz Smeri k soncu)
7. Zoboblues (mesta do IV+)
8. Rehabilitacijska (mesta do III)

črtkano: Čez vstopne plati, vendar samo do vrha »stebra«, kjer se križata Zoboblues in Rehabilitacijska (ne naprej, kot je narisano), poteka tudi vstopna varianta Rehabilitacijske (V), ki je najtežja smer v steni.

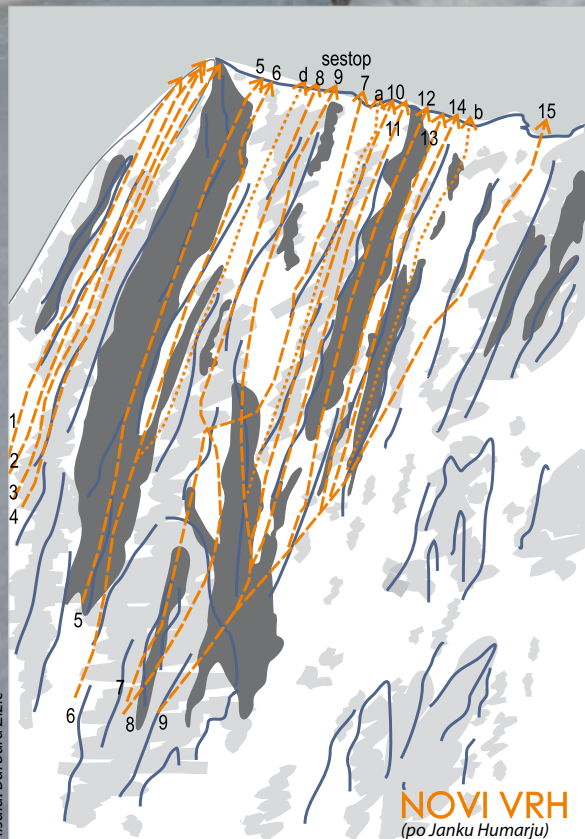
9. Velikonočna
 - a. Ta najbolj leva
10. Še bolj leva
11. Leva smer
12. Centralna
13. Desna smer
14. Še bolj desna
 - b. Ta najbolj desna
15. Kaminska (III, letna smer)

Težavnost smeri je v pretežni meri pri vseh smereh precej podobna – od 40 do 50/55 stopinj, tu in tam seveda najdemo tudi krajše bolj strme detajle. Če je snega malo – in v zadnjih letih je to pogost slučaj –, je kopnih odstavkov (in zato tudi težav) lahko več.

Skica je na naslednji strani.

Vstop v zasnežene žlebove 🧗 Vladimir Habjan

Risala: Barbara Žižič

NOVI VRH
(po Janku Humarju)

Manaslu

Manaslu, gora, ki si jo je letos za cilj postavilo veliko odprav, je po dolgem septembrskem obdobju slabega vremena v začetku oktobra le postregla z lepim vremenom, ki so ga izkoristile številne odprave. Z mednarodno »jugoslovansko« odpravo se je na vrh povzpela tudi Simona Pogač, ki je tako poleg Marije Štremfelj, Marije Frantar in Irene Mrak postala četrta Slovenka z osemtisočkom v žepu. V istem obdobju je na vrh skupaj z ženo Nives Meroi in soplezalcem Luko Vuerichom stopil tudi zamejski Slovenec Roman Benet, ki je sedaj Slovenec z največ osemtisočaki. Naštel jih je že enajst.

Super Huber

Plezalski zvezdnik Thomas Huber je ponovno dokazal, da njegova slava med plezalci ni prazna slama. V 24 urah je v Treh Cinah prosto preplezal tri zelo težke smeri in z dveh vrhov s padalom skočil nazaj na vstop. Prvo smer, **Alpenliebe** (IX, 500 m) v Zahodni Cini, je plezal ponoči od 22.30 do 4.00. Smer velja za zelo resno, povratek iz zgornjega dela je zelo težak. Druga, prav tako zelo resna smer **Das Phantom der Zinne** (IX+, 550 m) v Veliki Cini je prav gotovo dovolj velik zalogaj kot samostojen vzpon. **Ötzi trifft Yeti** (VIII+, 10 R) pa je tudi spodobno resna smer. Res senzacionalen dosežek, katerega vrednost si najbolje predstavljajo plezalci, ki so katero od omenjenih ali podobnih smeri že preplezali.

Peca

Grega Lačen (AO Črna na Koroškem) je brez dvoma glavni poznavalec južne stene Pece. Najprej je z različnimi soplezalci prosto ponovil praktično vse tehnične smeri v njej, sedaj pa vsako leto doda še kakšno. Za razliko od številnih novodobnih smeri Grega še vedno pleza po starem, brez svedrovcev. Konec oktobra sta z Matejem Flisom (AO Ravne na Koroškem) preplezala novo smer **Pepelka** (VIII, VII-/VI, 250 m, 6 ur), ki poteka v liniji sidrišč za spust, ki jih je Grega opremil že pred leti. Po raztežajih grede ocene tako: V, VII-, VI+, VII-, VIII, VI+, VI. V spodnjem delu prevladuje plezanje po prvovrstnih, monolitnih in uživaških ploščah. V četrtem raztežaju

smi smer zavije pod bele previse (VIII), ki zapirajo izhod proti vrhu stene. Najtežji raztežaj sta najprej preplezala tehnično, nato pa še prosto. V previsu sta pustila tri kline in po njunem mnenju je sedaj možen vzpon na pogled. Kak teden kasneje je stena Pece ponovno ponudila lep jesenski dan. Lokalni *matadorji* Grega, Matej in Miha Hrastelj so se odpravili v še eno od le dveh prosto neponovljenih smeri v južni steni, **Spominsko smer** (VI, A2, 250 m, Mihev-Komprej, 1980). V najtežjem raztežaju, zajetnem previsu z ne najboljšo skalo, se je bilo treba pošteno napihniti in zedinili so se za oceno VIII. Tomaž Jakofčič in Tina Di Batista sta isti dan prosto preplezala **Kolčevo smer** (VII+, 250 m, Jeseničnik-Gradišnik, 1985).

Dalmacija

Slavica in Peter Podgornik si redno prirejata zanimiva plezalna potovanja. Jesenskemu času primerno sta se tokrat podala v Dalmacijo in obiskala steno nad Makarsko, Biokovo, Omiš ter Brelo. Serijo sta začela s steno Malega Borovca in kombinacijo smeri **Sive jeze** (6b, 135 m) in **In a gadda a vida** (6a+, 130 m). Naslednji dan sta v vzhodni steni Pajevine plezala smer **Pesem siren** (6b+, 250 m), za katero pravita, da je zelo lepa, trije najtežji raztežaji pa potekajo po strmih *radiatorjih*. Spodnji del je v senci, zato priporočata plezanje ob toplejših dnevih. Nato sta v južni steni Malega Borovca ob močnem vetru preplezala smer **P. S. R.** (6a+, 135 m) in **Sretan rođen dan Roberto** (6a+, 110 m). Naslednji dan sta izkoristila za sproščanje v plezališču Omiš.

Novo nad Krmo

Urban Ažman in Jurij Hladnik sta raziskovala svet pred domačim pragom. Že pred časom sta plezala v steni Malega Pršivca z namenom ponoviti smer **Beraška peč** (VIII-, 300 m, Golob-Stres). S skice se nista najbolje znašla, zato izražata dvom nad uspešno ponovitvijo omenjene smeri. Tudi težave njunega plezanja so bile za stopnjo lažje od predvidenega. Našla sta kar nekaj klinov in težave ocenila do VII- (300 m). Med plezanjem sta pogledovala v steno Veliškega Pršivca in v oči jima je padel lep sistem počni in zajed v desnem delu stene. Konec oktobra sta se zako-

pala v strmo rušnato pobočje, ki brani lepo steno pred obiskovalci. Tri ure plazenja po rušju in skrotju s težavami med drugo in tretjo stopnjo ter tremi krajši skoki IV. stopnje so bile potrebne, da sta se dotaknila kompaktne vršne stene, ki ju je nagradila z zelo lepim plezanjem po strmih počeh. Nastala je **Jesenska pripoved** (VI+/VII-, VI, 250 m). Popolno! Lep dan, lepo ime smeri, krepka in postavna prva plezalca pa tudi ustrezata igralski zasedbi istoimenskega filma ... Za plezanje smeri je treba plezalni pas obtežiti vsaj s petimi klini in obogatenim kompletom *metuljev* do številke 3.

Bela peč

Včasih se je res težko spraviti na plano, sploh, če si doma v kaki kotlini, zaprti z meglenim pokrovom. Le sled lenobe je potrebna, da spomin na zadnje uživaško jesensko plezanje v čudovitem sončnem vremenu nad meglenim morjem preglasi želja po udobnejšem izletu v Osp.

A vedno ni treba iti visoko, le malo nad tisoč metrov. Ena od udobnejših poznojesenskih kopnih plezarij je Bela peč nad Tržičem. Kratak dostop in plezanje večraztežajnih smeri, klasično in športno opremljenih, s pogledom na vabečo, dostikrat že zasneženo Storžičevo steno lahko služita kot lep *decrescendo* sezone skalnega plezanja v gorah. Romantiko lahko zmoti kmet, na čigar ozemlju hočete parkirati, zato previdno! Domačinov režim ni povsem transparenten.

Člani AO Domžale so imeli v steni Bele peči skupno turo. V glavnem so si oprimke podajali v smereh **Katastrofola** (IV/III), **Šleparska** (V-/IV), **Jугоzahodni raz** (IV), **Avrikļjev steber** (VI+/V), **Bumerang** (V/III-IV) in **Šipa** (VI-/IV). Janez Cerar in Rok Benkovič sta šla v svet zgornje sedme stopnje in preplezala **Dolinsko** (VII+/VI). Večina je preplezala po dve smeri, nekateri tečajniki so prvič okusili (sicer skromen) *luft* pod nogami in tura je bila brez kančka dvoma proglašena za uspešno.

Novice je pripravil Tomaž Jakofčič.

Sanjski zaključek SP v športnem plezanju

Zadnja tekma za svetovni pokal (SP) v športnem plezanju sredi novembra v dvorani Zlato polje v Kranju je bila zares spektakularna. Z izjemnim plezanjem je presenetil Klemen Bečan; s petim polfinalnim izidom je nastopil v finalu kot četrti in s sproščenim plezanjem zasedel 1. mesto. Tako se je v zgodovino športnega plezanja zapisal kot prvi Slovenec, ki mu je uspelo zmagati na tekmi za SP. Pred tem je na stopničkah v tem tekmovanju stal le enkrat (3. mesto, ChamoniX, 2008) in izenačil enajst let stari dosežek Aljoše Groma v Imstu. V skupnem seštevku težavnosti in kombinacije je Bečan pristal na odličnem 5. mestu.

Veliko so obetale predvsem vražje Slovenke Mina Markovič, Natalija Gros in Maja Vidmar. Prva je finale s ponesrečenim nastopom končala na 8. mestu, druga se je povzpela za tri mesta više. Z lahkotnim plezanjem se je prav pod vrh smeri povzpela Maja Vidmar, a je na koncu morala priznati premoč odlični Avstrijki Johanni Črnst. Maja Vidmar je sezono v skupnem seštevku končala na 2. mestu, Mina Markovič pa na 3.

Po finalu SP je bil v Kranju še finalni obračun evropske mladinske serije. V konkurenci 25 držav je slovenska reprezentanca nastopila zelo dobro. Najboljši je bil Jure Bečan, ki si je pri mladincih z odličnim plezanjem priboril 3. mesto, v skupnem seštevku pa 4. Najuspešnejša med mladinkami je bila s 5. mestom Leja Kos. V skupnem seštevku vseh tekem je bilo med najboljšo deseterico vseh treh mladinskih kategorij kar devet Slovencev.

M. P.

Diplomska naloga o športnoplezalnem centru

Konec oktobra je bila v Škofji Loki predstavitev diplomske naloge diplomanta Fakultete za arhitekturo Univerze v Ljubljani Marka Vidmarja, sicer športnega plezalca, z naslovom Športno plezalni center na Kamnitniku v Škofji Loki. Avtor je predstavil izjemno privlačno, mednarodno primerljivo zasnovano sodobnega športnoplezalnega centra, kar je prvi tovrstni projekt pri nas. Da se je ta »zgodil« prav v Škofji Loki, ni naključje, saj je tu športno plezanje na izjemno visoki ravni, kar dokazujejo dosežki Maje Vidmar, članice Plezalnega kluba Škofja Loka, in Natalije Gros, prav tako iz Škofje Loke, sicer članice AO Kranj. Glede na naraščajočo priljubljenost športnega plezanja je zadnji čas, da tudi pri nas posvetimo pozornost izgradnji sodobnih plezalnih centrov, ki bodo športnim plezalcem nudili pogoje za kakovosten trening. Župan Občine Škofja Loka Igor Draksler je naklonjen tej zamisli, zato z izgradnjo centra ne bi smelo biti večjih težav. Na predstavitve diplomskega dela je bil povabljen tudi predsednik PZS Franci Ekar, ki je diplomantu čestital za uspešno opravljen zagovor in poudaril, da je projekt pomemben za razvoj slovenskega športnega plezanja.

INDOK PZS

Durmitor

Z velikim zanimanjem sem prebrala članek o Durmitorju v enajsti številki Planinskega vestnika. V Durmitorju sem bila dvakrat, in sicer leta 1950 na taborjenju PD Rijeka in dve leti kasneje v zvezni planinski šoli. Reško taborjenje je vodil Slovenec Nedeljko Košuta, ki se je kasneje ponesrečil v Kočni. Drugače so bili udeleženci Rečani, Hrvatje in Italijani. Bilo nas je okoli 25 in smo spali v šotorih. Kuhala je Nedeljkoova žena. Prehodili smo večino hribov, ki so omenjeni v članku. Že takrat mi je padla v oči velika posebnost: ob mnogih samotnih potokih so bili vaški mlini brez mlinarjev, ki so jih vaščani sami vzdrževali in mlieli v njih. Stvar je tekla zelo počasi – cel dan za vrečo moke. Kruh so pekli v edini pekarni v Žabljaku, kjer je bil pek Slovenec, s katerim je Nedeljko prijateljaval. Domačina iz Žabljaka sta se spominjala smrtne žrtve Rečana Josipa Komena. V Žabljaku je takrat deloval celo hotel, po gorah pa ni bilo nič markacij. Dve leti kasneje sem se udeležila Zvezne planinske šole, ki so jo vodili v glavnem Beograjčani, udeleženci pa smo prihajali iz vseh republik, razen iz Slovenije (takrat sem zastopala PD Rijeka). Deklet nas je bilo le pet, dve Hrvatice, dve Srbkinji in Bosanka, vseh skupaj pa nas je bilo okoli 60 do 70. Ko se je pojavil problem glede oskrbe s kruhom (nekaj so ga za tabor pekle tudi kmetice), sem vodji tabora zaupala, da govorim slovensko, in tako sem po kruh v spremstvu močnega fanta, ki je kruh nosil, največkrat hodila jaz. Seveda sem peku zamolčala svoje hrvaško poreklo. Prehodili smo vse vrhove in jezera, ki jih omenjate, in smo od te planinske šole res odnesli veliko. Žal

mi je, da nimam pri sebi v Domu fotografij Prutaša ali Šarenih Pasov, na katerih se zelo lepo vidijo zemeljski sloji. Črnogorci so imeli s seboj tudi puške, a jim nihče ni oporekal, ker so se resnično vedli zelo olikano, tudi do žensk. Me smo v taborišču vedno stražile le prvi dve uri zvečer. Žal se takrat še nisem posebno spoznala na botaniko, a sem občudovala travnike po gorah, ki so bili poraščeni s čudovitim pisanim cvetjem. Z nami sta bila dva moža iz Žabljaka, ki sta trdila, da nam v hrano mešajo brom (pri ženah niso nič opravili). Prepričali smo se, da je to res, saj smo vsa dekleta izgubila menstruacijo. A glej šmenta, ko smo imeli dvodnevni izlet na Bobotov kuk, smo jedli le suho hrano, in smo jo vse spet dobile. Tam sem doživela še eno gorsko čudo. V gorske doline so zagnali vso jalovo živino kar brez pastirjev. Ko smo prenočevali na eni izmed gorskih planot, nismo postavljal šotorov, ampak smo spalili kar med dvema šotorskima kriloma. Živina nas je ponoči prišla obiskovat in oblizovat, a pohodila ni nobenega. Zadnje tri dni nas je obiskal slovenski inštruktor za alpinizem. Bil je zelo domišljav, preziral nas je in se vzvišeno obnašal do nas. Zahteval je, da mu dekleta pripravijo ležišče v šotoru in da mu strežejo. Naučili pa se nismo ničesar.

Nada Kostanjevic

Odmev

V bližini Kugyjevega spomenika v Trenti je informacijska tabla, na kateri je slika slavnih trentarskih gorskih vodnikov. V njihovi družbi naj bi bil tudi Julius Kugy, kar pa ne drži. Legenda k sliki kot prvo osebo z leve navaja Juliusa Kugya in imena ostalih gorskih vodnikov. V resnici slika od leve proti desni prikazuje Jožeta Komaca – Pavra, Ivana Berginca, Andreja Komaca (mlajšega) in v ospredju Antona Tožbarja – Špika (mlajšega). Kugyja na tej sliki torej sploh ni! Informacijska tabla je bila verjetno postavljena še pred slovesnostjo, nikakor pa ne razumem dejstva, da napake nihče ni pravočasno popravil. Težko si predstavljam, da je nihče ni opazil, ne nazadnje je bil na proslavi zbran cvet Planinske zveze Slovenije in drugih planinskih organizacij. Če je res niso opazili, izražam veliko zaskrbljenost nad splošnim stanjem duha v vodstvu teh organizacij. Ne nazadnje je

takšen malomaren odnos žaljiv do spomina na Juliusa Kugyja in slavne trentarske vodnike. Dovolite, da tukaj omenim, da v zadnjih časih vse bolj opažam močno upadanje splošne razgledanosti na kulturnem področju. Podobne trende opažam pri poznavanju splošne zgodovine razvoja slovenskega planinstva in alpinizma ter njegovega nacionalnega pomena na prelomu 19. stoletja in v prvi polovici 20. stoletja. Tu s svojo nerazgledanostjo še posebej izstopajo »novodobni« hribovci in alpinisti, kar je skrb vzbujajoče. Na tem mestu se obračam na Planinski vestnik, ki že 108 let vseskozi nastopa kot pomemben ozaveševalec in ki svoje poslanstvo solidno opravlja tudi danes.

P. S. Za zapoznel odmev se opravičujem, od proslave je minilo že skoraj tri mesece. Srčno upam, da ste to napako v vmesnem času že opazili oziroma vas je nanjo že kdo opozoril in je bila morebiti tudi popravljena. Žal mi je tudi, da table septembra 2008 nisem fotografiral, tako da dokaza za napačen napis ne morem predložiti oziroma mora nekdo preveriti na mestu samem. Prilagam kopijo natanko enake fotografije, ki je bila objavljena tudi v Lovštinovi knjigi *Gorski vodniki v Julijskih Alpah*.

Če je bila napaka v vmesnem času popravljena, se opravičujem. S spoštovanjem,

Janez Turk

Listje v jeseni

Listje v jeseni pada na tla v raznih lepotah barv in oblik. Na mokrih stezah in cestišču je zelo nevarno in bognedaj, da nad prepadom stopiš na vlažno, v listju skrito leseno ost. V takem primeru človeka spodnese, izgubi ravnotežje, pade in zgodi se vse mogoče. To razlagam iz doživetega. Suho listje so na kmetijah uporabljali za živino v hlevu, da jim je bilo bolj ugodno, snažno in topleje, in nastalo je kakovostno gnojilo. Sedaj ni več tako cenjeno, povsod leži zanemarjeno, nam nevažno in v napoto. Za človekovo oko je jesensko obdobje nekaj posebnega, radodarnega za preživeto zimovanje. Če je kmetič zadovoljen, je ozimnica za vse. Drevesa so na jesen kakor mavrica po dežju, morda še lepša. Tudi v tem primeru se najdejo posamezni ljudje, ki znajo tovrstno vidno sliko prikazati na platnu iz svoje delavnice. Naj zaključim z opozorilom, da za varno vožnjo v jesensko-zimskem času za nas skrbijo cestni delavci, na nesreče opozarjajo na predavanjih v avtošolah, za varno hojo v planinskem svetu pa na planinskih predavanjih. Udeležite se jih. Mnogo tega in onega boste izvedeli, kako obvarujete sebe in druge. Srečen zaključek je tisti brez nezgod. Leto se izteka. Ostani mo v objemu radosti in zdravja, osebne sreče. Vseh želja je verjetno preveč. Ob koncu leta marsikaj pozabljamo, ko ne bi smeli. V tem primeru se zahvaljujem Planinskemu vestniku za vse gradivo, ki nam ga nudi v branje, Uršuli Majcen za vse napotke, opozorila in obvestila, domačemu pohodniškemu »trojčku« iz planinskega društva Tolmin in vsem, ki organizirajo, skrbijo za to planinsko dejavnost, za pozornost in doslednost, da je povratek srečno zaključen. Zaključek z lepimi vtisi dneva je pri nas že usta-

Obvestilo

Na 13. seji Upravnega odbora Planinske zveze Slovenije 13. novembra 2008 je bil sprejet sklep o ceni Planinskega vestnika za leto 2009: letna naročnina je 32 evrov, posamezen izvod v prosti prodaji 3,20 evra, za naročnike iz tujine 55 evrov in za člane A 25,50 evra.

Uredništvo

Koča na Robu

Koča na Robu, Ivan Bučer, samoizdajba Vojko Bučer, Ljubljana, 2008.

ljena navada. Srečno v novo leto, ki prihaja, in bodimo hvaležni starem, ki nas še vedno spremlja, da bi še naprej »stali inu obstali« v objemu gorskih lepot v vselem sestavu pohodniške tovarišije.

Janko Mlakar

Letos jeseni je Vojko Bučer v samozaložbi ponatisnil knjigo, ki jo je pred skoraj sedemdesetimi leti napisal njegov stric, alpinist in pisatelj Ivan Bučer (1910–1950).

Koča na Robu je izšla v prvem letu italijanske okupacije Ljubljane in ima zato poleg letnice 1941 tudi rimsko številko XX. V roke mi je prišla slučajno, enkrat leta 1947, prebral sem jo na dušek. Takrat, ko sem užival v napeti zgodbi,

seveda nisem slutil, da bo pisec čez tri leta umrl za posledicami nesreče v Seaverni Triglavski steni.

Knjiga, trdo vezana in na dobrem papirju, je potem izginila iz mojega življenja. Izkušnje plezalskih tovarišev so bile podobne: mnogi so jo brali, tudi v šoli pod klopjo, potem pa je preprosto ni bilo nikjer več.

Branje ponatisa mi je zato pričaralo čas, ki je minil, in spet so oživeli dramatična zgodba in njeni junaki. V njej je bilo vse tisto, kar nas je navduševalo: tekovanje za nepreplezano, strašljivo, trikotno severno steno, ročni obračun med plezalci v gostilni, smučanje po neskončnih planjavah pršiča, plazovi, padci v steni, reševanje, domačijski originali v dolini – skratka, alpinistična folklor malo pred drugo svetovno vojno. In seveda kleni junak zgodbe, Mihol, in vročekrvna lepota, njegova usodna idealna ljubezena, ki ga, medtem ko se on športno razdaja v previsih, prevara. Da bi bilo razočaranje še bolj grenko, ga prevara s tipom z brčicami, nekakšnim plezalskim prisklednikom, sicer takratnim Miholovim soplezalcem. Kmalu zatem, ko gresta spet plezat in se z Miholom na vrhu stene razvežeta, se Stane (tako mu je bilo ime),

Iz Planinske založbe

Bliža se čas veselega pričakovanja. Pozornost do najbližjih lepo izrazimo tudi s knjižnim darilom, zato Vam Planinska založba PZS sporoča, da imate pri nakupu naslednjih leposlovnih knjig 40 % popust (večja do razprodaje zalog):

- Posušeni rožmarin
- Človek, gora, poezija
- Ama Dablam – Odsanjane sanje
- Gremo skupaj v hribe
- Valentin Stanič, prvi alpinist v Vzhodnih Alpah
- Zorko Jelinčič – Nad prezrtjem in mitom
- Moje gore
- Planinski zbornik ob 110-letnici SPD/PZS
- Lotosov cvet

Knjige lahko naročite na sedežu PZS, Dvorčakova 9, p.p. 214, 1001 Ljubljana, po tel.: 01/434 56 84, fax.: 01/434 56 91, po e-mailu: planinska.zalozba@pzs.si, lahko pa tudi preko spletne strani: www.pzs.si.

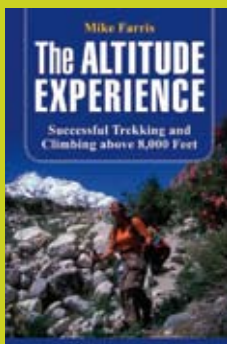
Planinska založba PZS

Mladinska knjiga Trgovina

Slovenska 29, Ljubljana

T: 01 2410 656, E: konzorcij@mk-trgovina.si

Pestra izbira knjig s področja gorništva, alpinizma, fotomonografij in potopisov.

Mike Farris:
THE ALTITUDE EXPERIENCE
Successful Trekking and Climbing above 8.000 Feet

Globe Pequot Press, september 2008

(mehka vezava, 328 strani, cena 16,14€)

Stephen Venables:
FIRST ASCENT

Cassell Illustrated,

september 2008

(trda vezava, 192 strani,

barvne fotografije,

cena 34,75€)

spotakne in pade naravnost v smrt. Ni kaj, to se nam je zdelo kar pravična kazen ... ampak to je bil pač tisti grobi povojni čas.

Mihol (visoka, plečata postava, skoraj nadčloveško močan, zmršeni kodrasti lasje) pa od takrat nosi v sebi strašno skrivnost. Ponoči ga vidijo, kako sam smuča po samotnih strmih. Kakor opušast v norem smuku prhne mimo osuplih gledalcev in se potopi v neizraznost mesečne noči. Ti čutijo, kot bi puhnile mimo njih učlovečena mračnost, sila in veličina gora.

»Kdo je to?« se sprašujejo.

»To je begunec, ki bega sam pred seboj. Nekoč je moral biti sijajen dečko – pa se mu je ponesrečil slučajni tovariš na skupni turi in od tedaj se izogiba družbi. Samotež divja pozimi in poleti po gorah, izvede najprezrednejše stvari in spet izgine, da se pojavi drugje. Veste, ljudje že skoraj pletejo bajke o njem ...« pojasni poznavalec.

Tako se piše! Očitno se je pisatelj spoznal na skrite vzgibe ljubiteljev gorskih višav. Nekaterim je bila vloga mračnega, romantičnega junaka tako všeč, da so ga poskušali posnemati, vendar je bila poza na daljši rok dokaj naporna, predvsem pa dolgočasna: heroični alpinizem je v tistih letih prišel iz mode. Seveda je zgodba za današnje pojme nekam naivna, ampak Bučer jo pripoveduje prepričljivo, tekoče, z izredno bogatim jezikom in resnično doživeti mi opisi narave v vseh letnih časih. Priznam, da sem užival tudi sedaj, šestdeset let po prvem branju, mogoče celo bolj. Za razumevanje psihologije alpinistov v nekem času pa je knjiga sploh kot nalašč.

V tistih kratkih letih med prvo in drugo svetovno vojno je slovenski alpinizem naredil velik skok, od nekdanjih piparjev in drenovcev v moderni alpinizem. Opazen je delež alpinistov, ki so imeli tudi literarne ambicije. Če gremo kar po vrsti: Edo Deržaj, slikar in pisatelj, ki združuje enkratno ustvarjalno poetičnost in ironično distanco v svojih delih *Gruha* (1937), *Podobe* (1943), pa Boris Režek s svojim socialno kritičnim, lapidarnim načinom pripovedovanja v *Svetu med Grintovci* (1983), Ivan Bučer s svojo dinamično *Kočo na Robu* (1941) in Janez Gregorin s čudovitim *Blagoslovom gora* (1943).

Štiri imena naše planinske literature, vsako dragoceno na svoj poseben na-

čin, pisci, katerih knjige bi morale biti v knjižnici tistega, ki so mu gore več kot samo modna rekreacija. Prav zato se mi zdi ta ponatis tako pomembno dejanje, kajti teh knjig praktično ni več.

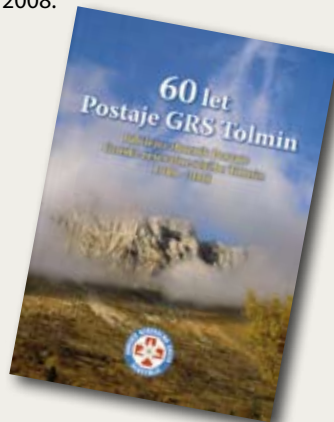
Vse kaže, da lahko kmalu pričakujemo tudi ponatis *Gruha* in *Podob* Eda Deržaja, kdaj kasneje pa mogoče tudi knjig Gregorina in Režka.

Kdo ve, mogoče bo tudi naša literarna veda nekoč odkrila in strokovno obdelala to pozabljeno področje slovenske književnosti?

France Zupan

Ohranjen spomin na 60-letno pot

60 let Postaje GRS Tolmin, uredil Edo Kozorog, Postaja GRS Tolmin, 2008.

Nad vse pohvalno je, da gorski reševalci poleg svojega reševalnega in vzgojnega dela najdejo čas še za druge zadeve. Izdaja spominskega zbornika zagotovo vzame veliko časa. Še bolj pohvalno je, da to storijo reševalci postaje, ki ima zadnja leta največ reševalnih akcij v Sloveniji – lani so jih imeli kar 55 (več o tem in nasploh o njihovem jubileju smo pisali v letošnji julijski številki). Velja omeniti, da je to že njihov četrty zbornik. Prvega je ob njihovi 35-letnici uredil Janez Vidmar, drugega in tretjega (ob 50-letnici) pa Edo Kozorog, ki je bil urednik tudi tega zadnjega.

Lepo oblikovana knjiga, bogato opremljena s starimi in novejšimi fotografijami, ima tudi nad vse zanimivo vsebino. Po uvodnih besedah tolminskega župana, načelnika Upravne enote Tolmin in predsednika GRZS je svoje občutke ob jubileju zapisal načelnik Žarko Trušnovc: »Ta odgovornost je zahtevna

in velikokrat stresna, pomeni pa tudi enkratno izkušnjo sodelovanja z ljudmi, ki so pripravljene v vsakem trenutku in v najbolj težavnih razmerah pomagati drugim. Naj ta zbornik, ki je četrty po vrsti in najbogatejši doslej, ohranja spomin na 60-letno pot, na dogodke, predvsem pa na reševalce Postaje GRS Tolmin.«

V nadaljevanju Žarko Rovšček podaja zgodovinski pregled delovanja postaje, dolgoletni načelnik Janko Koren pa opisuje svoje dolgoletne spomine na delo v postaji. Miljko Lesjak je pripravil seznam načelnikov, članov in nekdanjih članov postaje, Edo Kozorog pa je napisal statistično analizo nesreč. Iztok Koren opisuje spomine na alpski izvidniški vod v vojni za Slovenijo, Ivan Čufer pa piše o pestrosti športnih aktivnosti reševalcev. Sledijo kratki povzetki nekaterih akcij od leta 2001 izpod peresa načelnika Žarka Trušnovca, Marko Bokan piše o pomembnejših dogodkih zadnjih desetih let, inštruktor Davorin Žagar pa podaja pogled na razvoj dela gorskih reševalcev. V poglavju Člani, ki so pomembneje zaznamovali Postajo GRS, so kratke biografije Janeza Vidmarja, Petra Berginca, Janka Korena, Žarka Trušnovca, Hermana Borovnika, Ivana Čuferja, Davorina Žagarja, Jožeta Andlovica, Cirila Cudra – Tilja, Zorana Skubina in Alojza Fona – Hulja. V poglavju Dogodki, ki so se nam posebej vtisnili v spomin, reševalci opisujejo svoje spomine na nekatere akcije. Prav na koncu so zahvale treh rešencev.

Naj zaključimo z nekaj mislimi Davorina Žagarja: »Smo kar pestra skupina fantov in moč z različnimi poklici, hobiji in pogledi na svet. Družji pa nas čut pomagati pomoči potrebnim, kadarkoli in kjerkoli. Veliko sebe, svojega časa in razumevanja družine vložimo v reševanje pogosto popolnih neznancev, tujcev, neodgovornih oseb, včasih pa nudimo pomoč tudi bližnjim in znancem. Ne sprašujemo se, kdo je in zakaj je v taki situaciji, da potrebuje našo pomoč, niti kdo bo kril stroške reševanja. Zahval ponesrečenih ali domačih ne pričakujemo, smo jih pa veseli in vedno pogostejše deležni. In to je za nas največje 'plačilo'. So pa reševanja, po katerih v nas še dolgo vrta črv, kaj bi lahko še naredili, da bi bili uspešnejši, posebno takrat, ko so vsi naši naporji zaman in poškodovanemu ne moremo več pomagati.«

Vladimir Habjan

Križemkražem po gorah Pavleta Šegule

Tokrat vas vabim k branju še ne tako stare knjige (iz leta 2001), ki pa je že zelo kmalu po izidu pošla. Da ima *Križemkražem po gorah*, v samozaložbi izdana knjiga Pavleta Šegule, več kot 400 strani, ni čudno, saj so se spomini nabirali dolga leta.

Prvo poglavje je namenjeno – kakopak – prvi ljubezni: Storžiču. To je bila njegova prva »prava« gora, ki ga je, petnajstletnika, zaznamovala za vedno. Z njegovega vrha je ugledal neznan svet, kamor ga je poslej nezadržno vleklo. In tudi potegnili, čeprav je tej kranjski »hišni gori« ostal vedno zvest. Nanjo ga vežejo številni spomini, zato je v knjigi rešil pozabe več zgodb, povezanih z njo, lepih, veselih, a tudi tisto žalostno o tragični nesreči tovariša, ki je med drugim pripomogla, da je veliko časa in znanja posvetil gorski reševalni službi. To poglavje mi je bilo najbolj všeč, ker ga krasi precej leposlovnih odlik, in bo gotovo prevzelo vsakega ljubitelja gora.

Nekaj poglavij je posvečenih slovenskim gorstvom: Karavankam, Kamniškim in Savinjskim Alpam, posavskim hribom, po katerih je partizanalil, in Julijskim Alpam. V njih se prepletajo opisi poti, zgodbe o posameznih gorah, avtorjevi doživljaji, misli in čustva, povezani z njimi, spomini na sopotnike. K nekaterim goram se je večkrat vračal in vsakič so bile drugačne. »Utemeljivce« ni bilo težko najti: ena je bila lepa, druga zanimiva, tretja mikavna in skrivnostna ... Piše pa tudi o napakah, »neumnostih in lumparijah« planincev, o svojih plezalnih poskusih in kako so mu gore med vojno še bolj prirasle k srcu, ker so mu pomagale preživeti.

V letih, ko je deloval v gorski reševalni službi in planinski organizaciji, je videl tudi precej »sveta«. Temu so posvečena poglavja Visoke Tatre, Kavkaz, Pamir in Visoke Ture. To so bili časi, ko je bilo potovati v »ekstotično« tujino in tam hribolaziti večji podvig kot danes – ne le zaradi razdalj in višin, ampak tudi zaradi birokratskih ovir in skromnih razmer. Doživetja v tujih gorah pa so obogatili še nevsakdanji kraji in običaji, nadmorske višine, kakršnih naše gore ne dosega, srečanja z zanimivimi ljudmi.

Avtorjevo delovanje v Planinski zvezi Slovenije (Gorski reševalni službi Slovenije) si je »prislužilo« posebno poglavje, saj je tej dejavnosti posvetil velik del svojega življenja: se prizadevno učil in potem učil druge. Po tem, posebno po pisanju in prevajanju za te namene, ga najbolj poznamo, zlasti kot strokovnjaka za plazove, spominja pa se tudi reševalnih in iskalnih akcij, vaj, izobraževanja, sodelovanja z mednarodnimi organizacijami.

Knjigo je oblikovala avtorjeva hči Marjana Šegula - Miš. Tista, ki je na predzadnji fotografiji v knjigi še Miška in Marjanca (pohodna, pravzaprav smučarska, palica ji seže za dva ročaja čez glavo) in nadvse resno gleda v očkov objektiv. Fotografij je veliko, lepih in dokumentarnih. Mnoge pravijo: saj ni mogoče, da se srčen človek ne bi zaljubil v ta svet. Nekatere prikazujejo družinske člane, tovariše (med njimi znane slovenske planince, gornike in alpiniste), prebivalce gorskih pokrajin. Za ločevalno znamenje med poglavji in razdelki je oblikovala uporabila prikupne storžke, gotovo zaradi očetove ljubezni do Storžiča.

»Vsaka pot se enkrat izteče,« pravi ob Ojstrici, svoji zadnji veliki turi, opisani v knjigi. Vendar se še ni iztekla, le umirila se je. Še vedno »nabira višinske metre«, le da manj in počasneje. Ta mesec je dopolnil 85 let. Vse najboljše!

Daljši pogovor s Pavletom Šegulo smo objavili v letošnji juljski številki.

Mojca Luštrek

200-letnica prve meritve Triglava

Valentin Stanič (1774–1847) je pred natančno 200 leti prvi izmeril nadmorsko višino Triglava. Žal podrobnih podatkov o meritvi ni oz. se do njih še nismo dokopali. Sam Stanič pa je v svojem zapisu »Nekaj o moji poti na Triglav« zapisal: »Tako sem bil obesil popotni barometer in sem torej 23. septembra 1808 prvi na tem slovečem vrhu opazoval stanje barometra in termometra.« Ideja, da bi zaznamovali 200-letnico tega dogodka, je med planinci PD Kanal, ki s ponosom nosi ime rojaka Valentina Staniča, zorela več let. Porodila se je v Domu Valentina Staniča pod Triglavom, ko je skupina neutrudnih planincev v planinskem domu oskrbnikom in obiskovalcem predstavljala osebnost in dosežke Valentina Staniča. PD Javornik Koroška Bela, ki oskrbuje kočjo, je našo idejo z navdušenjem podprl. Že od spomladi poteka pestra dejavnost, ki jo koordinira štiričlanska ekipa PD Kanal. Prva opaznejša prireditve je bila ob koncu šolskega leta, ko smo v avli OŠ Kanal postavili razstavo o Staniču. Otroci so se izkazali za izjemne poznavalce Staničevega življenja in dela. Da bi Staniča predstavili tudi širši javnosti, smo razstavo preselili v prostore občinske stavbe. Hkrati so šolarji s svojimi deli opremili tudi Triglavsko in Staničevo sobo v Domu Valentina Staniča pod Triglavom. Glavna slovesnost ob obletnici je potekala 20. in 21. septembra. Odpravili smo se na Triglav. Kakšen duh preveva prave planince, je začutilo vseh 56 pohodnikov. Oskrbniki Doma Valentina Staniča so nas presenetili z dobrodošlico, ob kateri so bili pozabljeni vsi napor dolge poti. Kot slavospev goram so ob 17. uri zadoneli zvoki trobente in saksofona. Kljub izjemno nizkim temperaturam smo z zanimanjem

poslušali prebiranje zapisov o Staniču in nagovore predsednika PD Kanal, predstavnika lokalne skupnosti Kanal, predstavnika PD Javornik Koroška Bela, predstavnika PZS ter MDO Posočja, evropskega poslanca, predstavnika organizacijskega odbora ter slavnostne govornice, lanske Staničeve nagrajenke z Watzmanna Tatjane Peterlin Neumaier, ki nam je podrobno opisala Staničevo pot na Triglav septembra 1808. Kljub glasbi ter prijetnemu plapolanju zastav in prapora smo nestrpno čakali na odkritje nove plošče, ki bo planince opozarjala na dogodek izpred 200 let. Obiskovalce bo na Staniča in njegov rojstni kraj spominjala tudi nova slika, ki jo je Domu Valentina Staniča podaril PD Kanal. Slovesnost se je sproščeno nadaljevala v koči. Pohodniki so prejeli razglednico s priložnostnim žigom in znamko s Staničevo podobo. Na razglednicah je bilo kar premalo prostora za vse podpise. Kljub slabim vremenskim razmeram smo se naslednji dan povzpeli na očaka. 27 najpogumnejših in primerno opremljenih planincev je čakalo neponovljivo doživetje. Ker se zavedamo, da vsi ne zmoremo poti na Triglav, bomo v začetku oktobra prireditve ponovili v domači koči – v Planinskem domu pod Ježo – na slovesnem planinskem srečanju. Tudi našo kočico bomo opremili z otroškimi likovnimi deli.

Planinci PD Kanal

Srečanje planincev na Črni prsti

V soboto, 20. septembra, se je Baška grapa prebudila v mrzel, vendar skoraj jasen zgodnjejesenski dan. Mrzel veter je pihal po globelih in grapah vse tja do vrhov in zabavljal v vsiljive oblake. Nazadnje je pometel še Črno prst, da jo je sonce hlastno obsijalo, a ni dovoljeval žarkom razliti toliko toplote, da bi živo srebro v termometru na koči zlezlo nad ničlo. Pa vendar so korajžni planinci na-

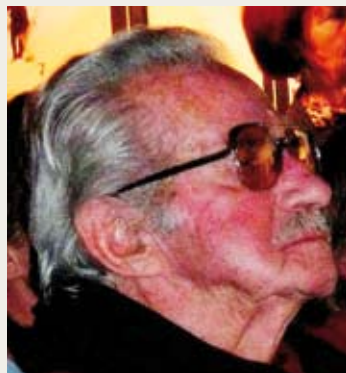
polnili prijetno topli dom Zorka Jeliniča, kajti Planinsko društvo Podbrdo, odsek Grahovo - Koritnica, je pripravilo srečanje. Ob 11. uri so se udeležili sv. maše za pokojne planince, ki so se ponesrečili na tej prelepi gori. Daroval jo je župnik iz Sorice. Zraven je bilo tudi nekaj članov pevskega zbora Ivana Kokošarja iz Koritnice, tako da je bilo petje med sv. mašo še bolj ubrano. Potem pa se je začelo prijazno druženje: snidenja po dolgem času, nova poznanstva, veseli obrazi, smeh ... In zadišalo je, pomislite, po pečenih ribah ... skoraj 2000 metrov nad morjem! Medtem je sonce le posijalo močnejše, pa tudi zvoki v izvedbi mladega tria s Cerkljanskega so bili tako vabljivi, da se je družba preselila pred kočico in se ogrela še s poskočnimi ritmi.

Olga Zgaga

Dr. Jože Andlovic praznuje 85 let

Jože je eden tistih, ki tiho in neopazno stopajo po poti, ki jim je namenjena. Na pragu njegovega visokega življenjskega jubileja ga včasih srečam na prehodu s palico v roki in v družbi malo mlajše življenjske sopotnice Darinke. Njegove oči so še vedno iskriče, pogovor pa kot običajno zbeži v gore in na alpinistične odprave, kjer je v družbi alpinistov in šerp preživljal srednje obdobje svoje bogate življenjske poti. Tisti, ki ga bolje poznamo in smo pred kratkim iz njegove knjige spoznali še njegovo mladost in doživetja vojnih let, vemo, da je v gorah celil rane na duši in telesu ter nabiral energijo za premagovanje vsakdanjih naporov. V vojnih letih ga je tok dogodkov metal ob ostre čeri krutih preizkušenj. Imel je veliko srečo, da je kljub hudim ranam preživel. Še večjo srečo pa imamo mi, ki smo lahko iz vsebine knjige spoznali njegovo bridko mladost in zdaj lažje razumemo dogajanje tistega časa. Človečnost je bila Jožetov stalni motiv v življenju, ostal je temu zvest vse do danes.

Kot mlad zdravnik je začel na Tolminskem in hitro postal priljubljen med prebivalci severne Primorske. Takrat ko je vsa tehnika odpovedala, je Jože peš ali pa pozimi na smučeh odšel do pacientov daleč v gorske vasi. Pet desetletij ga veže s člani postaje gorske reševalne službe v Tolminu. Ljubezen do hribov in poklica ga je pripeljala do najvišjih

gora na svetu. Kot zdravnik in alpinist je postal nepogrešljiv član himalajskih odprav, na katerih je svoje zdravniško znanje s pridom izkoriščal. Pomagal je pomoči potrebnim ob poteh, koder so odprave potovale, njegova premična ambulanta je delala brez premora. Med člani odprav in šerpami pa je Jože pomaknil meje zdravniške pomoči visoko v himalajsko pobočja. Člani prve primorske alpinistične odprave v Ande leta 1982 se Jožeta spominjajo kot dobrega sopotnika, zdravnika, kuharja in moralnega vodjo odprave. Dolga leta je Jože aktivno sodeloval v vrstah PD Nova Gorica, aktivno je sodeloval pri vodenju društvenih pristopov v domače in tuje gore. Velike zasluge ima tudi pri ustanovitvi alpinističnega odseka. V poznih letih, ko je njegov korak počasi opesal, se je Jože kot star kozrog umaknil v varno zavetje, od koder spremlja dogajanja današnjih dni. Čas si krajša s sprehodi, z branjem in ob obujanju spominov, saj so spomini usoda tistih, ki preživijo. Ob njegovem visokem življenjskem prazniku mu prijatelji in znanci želimo še veliko lepih dni.

Peter Podgornik

30 let odprave na Grenlandijo

Pred kratkim so se na domu Vilija Pistočnika v Radečah zbrali na spominskem srečanju člani prve zunajevropske odprave zasavskih alpinistov, včlanjenih v alpinistični odsek pri PD Trbovlje, ki ga je vodil načelnik Janez Bizjak. Na srečanju so se zbrali skoraj vsi udeleženci odprave. Na nekajurnem srečanju so obujali številne spomine na to odpravo, ki je potekala od 10. julija do 10. avgusta 1978. Vodil jo je Janez Biz-

jak. Udeležencev je bilo deset. To so bili poleg vodje J. Bizjaka še Renato Vrečar z Dola pri Hrastniku, Andrej Pušnik iz Zagorja, Vili Pistotnik in Rudi Pušnik iz Hrastnika, Bojan Pajk, Bojan Šprogar, Marko in Matevž Lenarčič iz Trbovelj ter dr. Damjan Meško iz Ljubljane. Vsi so se vrnili zdravi. Rezultat odprave je bil velik. Opravili so 16 pristopov na razne vrhove, 10 prvenstvenih plezalnih vzponov od IV. do VI. stopnje, na devet vrhov pa so pristopili prvi in jih poimenovali z našimi imeni: Slovenija, Trbovlje, Zagorje, Ojstro, Zasavje, Glažuta, Pedenj, Peter Fjeld in Ličko. Slovenska imena pa nosijo tudi prvenstvene plezalne smeri v tamkajšnjih gorah. Odprava je potekala v notranjosti Grenlandije, kakih 200 km daleč od obale oz. Fjorda Tasilak, in je šla čez ledenike Knut Rasmusen, Francoski ledenik, 16. september, Slagen in Habec. V tem letu, tj. v letu 1978, je bilo organiziranih več odprav na Grenlandijo. Med temi so bile odprave Špancev, Belgijcev in Švedov, na ogledih pa so bili tudi Zahodni Nemci. Po takrat znanih podatkih je bila slovenska oz. zasavska ena najuspešnejših odprav na Grenlandijo dotle. Na koncu so poskrbeli tudi za registracijo imen na novo osvojenih vrhov na Geodetskem inštitutu Kopenhavn na Danskem. Uspeh je bil na dlan. Udeleženci odprave so pokazali, kaj zmorejo, tako na organizacijskem kot na alpinističnem, pa še na katerem področju. Njihov uspeh je bil primerljiv z uspehom drugih naših in tujih odprav v tuja gorstva. Domov so se vrnili v dogovorjenem času, zdravi in dobre volje. Po vrnitvi so jim člani PD Trbovlje na Trgu revolucije v Trbovljah pripravili velik sprejem. Poleg svojcev so jih pričakali predvsem člani PD, predstavniki občine Trbovlje, PZS, telesnokulturne skupnosti in še kdo. Izrečenih je bilo dosti čestitk in priznanj ...

Tine Lenarčič

Planinska informativna pisarna na Prevaljah

Planinsko društvo (PD) Prevalje, ki združuje nekaj več kot tisoč članov, je 24. oktobra v središču kraja odprlo informativno pisarno. V njej se bodo krajani lahko včlanili v društvo oziroma podaljševali članstvo, se prijavljali na izlete in

pohode ter dobili vse zelene podatke o društveni dejavnosti, planinskih turah in poteh. »Že vrsto let so si planinci s Prevalj želeli bolj približati svojo dejavnost javnosti in obiskovalcem od blizu in daleč. Ugotovili smo, da planinci danes najbolj potrebujejo informacije,« je ob slovesnem odprtju pisarne v neposredni bližini avtobusne postaje dejal Jože Merc, predsednik PD Prevalje, ki bo prihodnje leto praznovalo visoki jubilej, 90-letnico delovanja. Društvo je kupilo prostor in ga ob pomoči občine uredilo ter opremilo; celotna naložba je stala približno 10.000 evrov.

Zaradi racionalizacije in celostne ponudbe so se planinci povezali z občinskimi močmi in rezultat enkratnega sodelovanja je tudi Turistično-informacijski center, ki deluje v istem prostoru. »Z odprtjem TIC-a zapolnjujemo dolgoletno vrzel v turizmu in upamo, da bomo tako uspešno posredovali turistično ponudbo po vsej Sloveniji in v občino pripeljali čim več turistov,« je dejal prevaljski župan Matic Tasič. V skupni pisarni bodo obiskovalci dobili informacije o kulturni in športni ponudbi ter o planinski dejavnosti in drugih zanimivostih, je njeno dejavnost opredelila Hedvika Gorenšek, predsednica občinske komisije za turizem.

Zamisli o delovanju TIC-a je še precej, tudi načrti o ureditvi okolice in zgradbe ter namestitvi t. i. "touch screena", ki bo omogočal stalen dostop do turističnih informacij, se bodo kmalu uresničili. Za zdaj je skupna pisarna odprta ob četrkih (od 17. do 19. ure), petkih (od 16. do 18. ure) in sobotah (od 8. do 11. ure). V njej bosta obiskovalce pričakala študenta Klemen Gorenšek in Matej Mirkac, ki je tudi planinski vodnik in član GRS.

PD Prevalje je pred časom že vzpostavilo t. i. infocenter z dostopom do interneta in svoji planinski postojanki na

Uršlji gori, v kateri opažajo naraščajoči obisk ob upadajočem prenočevanju. Lani se je v knjigo obiskovalcev vpisalo 27.000 planincev (v društvu ocenjujejo, da jih je bilo na Gori še vsaj 30 odstotkov več), med zimskimi meseci pa se je v posebni knjigi nabralo še 10.000 podpisov. Postojanka na Uršlji gori je ena redkih, ki so odprte tudi pozimi, in sicer ob sobotah in nedeljah. Vse bolj priljubljeni pa postajajo tudi t. i. pohodi Prevaljčanov na Uršljo goro prvo soboto v septembru v organizaciji PD Prevalje; letošnjega se je udeležilo 80 planincev.

Andreja Čibron - Kodrin

Trideseti spominski pohod na Slavnik

Obalno planinsko društvo Koper je prvo nedeljo v oktobru organiziralo tradicionalni spominski pohod na Slavnik, letos že tridesetič zapovrstjo. Množični pohod, z vpisom in izkaznicami, so prvič priredili ob 30-letnici Obalnega planinskega društva, leta 1979. Takratnemu predsedniku društva, Vinku Lovrečiču, gre zasluga, da je pohod postal tradicionalen in naveden v koledarju akcij Planinske zveze Slovenije. Z njemu značilno zavzetostjo za širjenje planinstva v slovenski Istri si je zadal nalogo, da postane Slavnik – istrski Triglav – tudi širše prepoznaven v planinskem svetu. Že naslednje leto je bil sprejet Pravilnik organiziranega množičnega pohoda na Slavnik (zdaj preimenovanega v Spominski pohod na Slavnik) in v njem zapisan namen pohoda: obujanje in počastitev spomina na kurirske poti, ki so vodile preko Slavnika, in borb, ki jih je v Slavnikovih gozdovih bojeval Istrski odred med NOB. Hkrati pa pohod pomeni tudi navajanje ljudi na hojo in zdravo življenje. Kdor se pohoda udeleži prvič, na vrhu prejme izkaznico za vpisovanje nadaljnjih pohodov. Za 3 pohode udeleženci prejmejo bronasto značko, za 6 srebrno, za 9 pohodov pa zlato značko. V zahvalo za vztrajnost za 10., 20. in 30. pohod podeli društvo posebna priznanja. Tudi letošnjega, jubilejnega pohoda so se v prelepem sončnem vremenu udeležili mnogi planinci, kolesarji in ljubitelji Slavnika iz slovenske in hrvaške Istre, s Krasa, iz Trsta, Brkinov in mnogih drugih krajev. Našteli so jih preko 600, med

njimi kar 100 prvopristopnikov. Prišli so tudi predstavniki PZS in Tumovi sorodniki. Pogrešali so le dolgoletne redne obiskovalce in prijatelje iz Zagreba in Pleternice. Še posebej jim je bilo žal za planinca Josipa Sakomana, pobudnika Istrske planinske poti, ker je moral ostati doma zaradi bolezni. Obalni planinci in planince so udeležence z veseljem pričakali s svojim prepoznavnim planinskim čajem. Skupaj so uživali v prelepem razgledu in obudili spomine na pretekle pohode. Beseda pa je nanesla tudi na pohode, ko jim vreme ni bilo naklonjeno in ni bilo možnosti za klepet. Prisluhnili so Hrušičkim fantom izpod Slavnika, ki so zapeli na svečanosti ob Tumovi koči, kjer so obudili spomin na pobudnika pohoda, pokojnega Vinka Lovrečiča, in na vse tiste, ki so vsa ta leta pomagali pri prireditvi.

Obeležili so tudi 150-letnico rojstva dr. Henrika Tume, po katerem se imenuje kočna na vrhu Slavnika. O njegovi osebnosti, delu in pomenu je spregovoril zgodovinar Branko Marušič. Viktorja Vovka, domoljuba, pobudnika organiziranega planinstva v slovenski Istri, ustanovitelja planinskega društva v Kopru in njegovega dolgoletnega predsednika pa je, ob letošnji 40. obletnici njegove smrti, predstavil Tone Wraber, ki je še kot mladenič z njim prijateljeval. S tem so se koprski planinci oddolžili možem, brez katerih planinstvo v slovenski Istri ne bi bilo to, kar danes je.

Maruška Lenarčič

Srečanje mladinskih voditeljev na Sviščakih

Fantje iz PD Snežnik Ilirska Bistrica, ki so se letos udeležili tečaja za mladinske voditelje v drugi izmeni, so odlično organizirali ponovno srečanje, ki je potekalo tri dni na Sviščakih in v okolici Snežnika. Vse se je začelo, ko smo se spoznali na tečaju za mladinske vo-

ditelje v Bavšici. Odlično smo se ujeli in si na koncu obljubili, da se bomo še videli. Da bi se to uresničilo, so se za pripravo prvega srečanja javili fantje iz Ilirske Bistrice. V soboto, na dan odhoda na Sviščake pod Snežnikom, sem se najprej vprašala, zakaj moram tako zgodaj vstati. Kasneje sem ugotovila, da so nekateri morali vstati že štiri ure pred mano, pa so bili na Sviščakih ravno tako dobre volje in pripravljeni na druženje in zabavo kot jaz. No, tako se je začelo. Zbor na Sviščakih, nato pa hoja proti najvišjemu nealpskemu vrhu. Čakala nas je dolga pot proti Snežniku (najprej je bilo treba priti do »koče na Malem Snežniku«, nato pa se je bilo »treba« vzpeti še na Veliki Snežnik, so nas zavajali domačini). Zvečer smo se zabavali v koči in pred njo, naše petje in smeh pa sta se gotovo slišala dol do reškega zaliva, obsijanega z lučmi. Tisto noč je bil tudi čas na naši strani, saj je ura ves večer zaostajala. Zbudili smo se v sončno jutro, bili smo nad meglo in vse se je zdelo kot velika ravnina, posuta s snegom. Spustili smo se proti Sviščakom, tokrat res čez Mali Snežnik, kjer so se nam pridružili še ostali, ki prej niso utegnili. Skupaj nas je tako bilo 16. Nadaljevali smo pot proti Spodnji Trnovski bajti, zraven pa iskali zeleno kočno v zelenem gozdu, kjer so zeleni škratje skrili zelen zaklad. Po celem dnevu hoje po čudovitih snežniških gozdovih smo pozno popoldne le prispeli na cilj, kjer smo imeli piknik in zabavo. Do zgodnjih jutranjih ur smo peli ob harmoniki, kartali, čakali ter se nadvse zabavali, dokler nismo počasi zapolnili najmehkejših mest v koči – sami ali pa v družbi, kakor je kdo hotel ... Dopoldne smo se odpravili v Ilirsko Bistrico na vlak in se odpeljali vsak na svoj konec Slovenije. Druženje je bilo nepozabno. Na takih srečanjih se utrdijo prijateljstva, bolje se spoznamo, vsakokrat ko se poslovimo, pa je v nas še večja želja, da bi se še vide-

li. Meni taka druženja veliko dajo in mislim, da so tudi drugi enakega mnenja. Zabavamo se in ugotavljamo, da je najlepše, če gremo skupaj v objem gora.

Katja Maček

Srečanje vodnikov MDO Posočja

Tradicionalno srečanje planinskih vodnikov Posočja (letos že četrtrič) je tokrat potekalo 18. oktobra 2008 na Idrijskem v organizaciji PD Idrija. Po turobnem in deževnem petku nas je pričakal jasen, hladen oktobrski dan s pasovi meglic, ki so se le stežka upirali sončnim žarkom. Več kot obetavno. Za začetek smo obiskali turistični rudnik in se spustili v Antonijev rov in neposredno doživeli delček rudarskega življenja. Ko nas je jamski škrt Perkmandelj le izpustil iz svojega podzemnega domovanja, smo se odpravili proti Hlevišam. 28 vodnikov iz posoških planinskih društev je vabilo sonce, vabile so barve, dan je bil kot ustvarjen za druženje. Odločili smo se za pot čez Zagrebenc, ki je sicer ena daljših poti, a zelo razgledna in razgibana.

Preden smo stopili na znamenite 400-letne Rake, smo se ustavili pred izvoznim stolpom Jožefovega jaška, kjer so na ogled vagoni nekdanje rudniške železnice. Desno je Scopolijev botanični vrt, levo spodaj v Mejci pa »kamšt« – veliko leseno kolo. Tu se začne tudi naravoslovna učna pot; Rake so danes priljubljeno sprehajališče in tudi tekališče. Do Kobile (jez na Idriji) smo prišli zelo hitro. Naprej se pot polagoma vzpenja in vodi skozi Strug (levi breg Idrije) v Idrijsko Belo. Približno nad petim »žonfom« (tolmunom) smo krenili desno in se dvigali po strmeh škrapljastem svetu do razgledne Prižnice in čez senožet na goli vrh Zagrebca (763 m). Lep pogled proti severu, prav do Triglava. Po razglednem grebenu smo se spustili na Vrh Bele (prelaz) in po strmi grebenski nemarkirani stezi grizli kolena do vrha Hleviških planin (908 m; približno 3 ure hoje). Lep je bil pogled na Javornik, Špičasti vrh, Trnovski gozd z Golaki, Kamniške Alpe ...

Čakal nas je še kratek spust do lepo obnovljene kočne na Hlevišah, ki jo upravlja PD Idrija, tam pa zaslužen počitek ter okrepčilo. V uradnem delu, ki je sledil, nam je članica PZS predstavila delo komisije v tem letu, podrobneje pa pro-

gram animator pohodništva. V živahni razpravi smo slišali različna mnenja: od povsem odklonilnih, skeptičnih do tistih, ki program podpirajo. Sledila je predstavitev v zadnjem letu obnovljene Idrijsko-cerkljanske planinske poti oz. dopoljenega in predelanega vodnika s te poti. Imenovali smo še delegate za zbor vodnikov PZS in se dogovorili za kraj našega srečanja v prihodnjem letu. Dan je mineval v prijetnem klepetu, medsebojnem spoznavanju, izmenjavi izkušenj, željah po druženju na izletih ... Dan, malo drugačen. Hvala vsem, ki ste ga obogatili in popestrili naše srečanje.

Marica Brezavšček

Proslava ob 10-letnici delovanja Sklada Okrešelj

V sredo, 12. novembra 2008, je bila na Jezerskem v dvorani Korotan proslava ob deseti obletnici delovanja Ustanove Sklad Okrešelj. Na prireditvi, ki jo je pripravila uprava Sklada skupaj z GRS Jezersko in občino Jezersko, je bilo predstavljeno dosedanje delo Sklada. Uprava Sklada se je ob tem zahvalila donatorjem, ki finančno podpirajo njihovo delo. Prisotne so bile tudi družine ponesrečenih gorskih reševalcev na Okrešlju in štipendisti, ki so se sami predstavili več kot osemdesetim udeležencem. Program je oblikovala in s svojimi izbranimi mislimi vodila Rada Polajnar. V kulturnem delu programa

sta sodelovala Marko Kobal, baritonist solist ljubljanske Opere, in Tomaž Plahutnik, ki je Marka spremljal s citami. Prisotne je po pozdravu predsednika Sklada Dušana Polajnara nagovoril župan občine Jezersko gospod Milan Kocjan. V nagovoru je pohvalil idejo gorskih reševalcev, da so po težki nesreči na Okrešlju ustanovili Sklad za pomoč otrokom, ki vestno opravlja svoje poslanstvo. Skladu je zaželel uspešno delo, gorskim reševalcem pa varno reševanje, saj se dobro zaveda, kako hud udarec za Jezersko je bila izguba Luka in Rada. Delovanje Sklada je predstavil predsednik Dušan Polajnar. V govoru je opisal nastanek ideje in postopke do pravne potrditve Sklada. Glede na to, da so bile pred desetimi leti podobne fundacije v Sloveniji redkost, je bilo v to treba vložiti veliko naporov. Sledilo je obdobje, ko je Sklad opravljal glavno nalogo, in sicer finančno pomagati otrokom ponesrečenih gorskih reševalcev, potrebno pa je bilo pridobiti finančna sredstva. Donatorska sredstva v Sklad prispevajo gorski reševalci, ustanovne članice Sklada, posamezni donatorji in delovne organizacije. Sledil je opis sedanjega stanja finančnih podpor otrokom. Ker je gorsko reševalno delo nevarno, potrebujemo Sklad tudi v prihodnje, njegove naloge pa želimo v okviru pravil še razširiti predvsem na področje varnosti reševalnega dela. V priložnostnih nagovorih ob obletnici delovanja Sklada sta opisala pomen in se zahvalila za humano poslanstvo predsednik GRZS gospod Miro Pogačar in predsednik PZS Franci Ekar. Voditeljica je nato na oder povabila prisotne štipendiste Sklada. Povedali so, kaj sedaj počnejo. V sproščenem in odkritem pogovoru smo spoznali Matevža in Miha, ki imata že družini, ter Aljo in Gašperja, ki študirata in sta aktivna tudi na športnem področju. V imenu štipendistov se je Skladu in donatorjem zahvalil Matevž Mlekuž. Sledila je podelitev zahval donatorjem, kar so izvedli predsednik Sklada in štipendisti. Prejeli so jih ustanovni člani, postaje in društva GRS ter večji donatorji. Poudarjeno je bilo, da je za delo Sklada pomemben prav vsak darovalec. Po kulturnem programu je sledil še družabni del srečanja udeležencev prireditve z ubujanjem spominov.

Dušan Polajnar

S klikom do vseh člankov naše revije vse do leta 1986!

Z veseljem obveščamo bralce, da smo na spletno stran www.pvkazalo.si postavili dodatnih 14 letnikov poskeniranih izvodov naše revije, kar nam je omogočila donacija Fundacije za šport. Sedaj je možno s pomočjo elektronskega kazala priti do kopij vseh objav od letnika 1986 do 2007 (več o tem, kako to storimo, smo opisali na zadnji platnici lanske decembrske številke). V vseh člankih je omogočeno optično prepoznavanje znakov, tako da je mogoče besedila kopirati in po želji uporabljati.

Zelo radi bi poskenirali in dali na razpolago vse letnike od prvega, 1895, zato

iščemo podpornike,

ki so pripravljene finančno pomagati.

Skeniranje posameznega letnika stane od 100 do 200 € (odvisno od debeline). Za skeniranje vsega preostalega potrebujemo še okoli 10.000 €. Če ste pripravljene pomagati k izvedbi tega projekta, nam prispevke lahko nakažete na račun 05100-8010489572, sklic 0522, ali nam to sporočite na naslov pv@pzs.si.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam do zdaj prispevali: ELES, Mojca Luštrek, Darko Ulaga, Franc Bricelj, Božidara Benedik in dr. Ivo Valič.

Uredništvo

Nova planinska pot Sežana–Trst

V sklopu projekta čezmejnih povezav Interreg III A 2000/2007 Italija–Slovenija so v nedeljo, 9. novembra 2008, pripravili otvoritveni planinski pohod od Sežane do Trsta. Na zbornem mestu v vasi Orlek se je ob osmi uri zjutraj zbralo okrog sto pohodnikov, članov Slovenskega planinskega društva Trst, PD Sežana in SPD Trst, pobratene planinskega društva Integral iz Ljubljane. Po pozdravnem nagovoru predsednice SPD Trst Marinke Pertot, predsednika MDO Primorsko-Notranjskih PD in vodje markacijskega odseka PD Sežana Albina Žnidarčiča so se podali na šesturni pohod. Trasa nove planinske poti, ki so jo označili markacisti PD Sežana in SPD Trst, se prične na stari »cesarski« cesti Sežana–Bazovica, se nadaljuje skozi vas Orlek, čez nekdanjo mejo mimo mnogih znamenitosti in skozi številne slovenske vasi nad Trstom prav do morja. Med potjo so udeleženci prislunhili številnim razlagam in pojasnilom ge. Marinke Pertot – tako z zgodovinske, etnološke kot tudi z naravoslovne plati. Na domačiji enega izmed markacistov SPD Trst v vasi Cjaki so bili deležni toplega sprejema, prigrizka in kozarčka domačega vina. Med potjo so se planincem pridružili tudi mlajši pohodniki in njihovi starši. Planinski pohod po poti, ki so jo člani SPD Trst poimenovali po nekdanji dolgoletni predsednici tega društva Sonji Mašera, so zaključili v Barkovljah, večer pa so gostitelji popestrili z nastopom harmonikarjev, s srečelovom in z večerjo.

Albin Žnidarčič

Koča pri Tomažu vabi

»Želja po lastnem domu nas je vodila od ideje do tega objekta, ki bo danes uradno predan svojemu namenu. Prve zamisli sežejo v prva leta delovanja društva, pa smo se takrat samo nasmehnili smelim idejam. A čas, ki prinese mnoge rešitve in rezultate, je tudi nam dodal svoje – to je uresničitev idej in želja. Ob podpori Občine Vojnik, župana in svetnikov, zagnanega dela gradbenega odbora, zvstvih sponzorjev ter mnogih delovnih prostovoljcev, je nastajal dom, ki je kmalu pokazal, da bo dom ljubiteljev narave, ljubiteljev druženja

in ohranjanja stvaritev našim prihodnjim rodovom. Korak za korakom smo v delovnem in sodelovalnem vzdušju gradili, urejali, usklajevali in vabili. Zavedali smo se, da v tem delčku občine Vojnik zidamo nekaj, kar bomo pustili zanamcem, a hkrati odgovorno pristopimo, z vsem spoštovanjem do narave, da ta dom ohranja podobo hribčka, ki bdi nad Vojnikom.

Z ureditvijo doma smo želeli temu hribu dodati prostor, kjer se pohodnik, sprehajalec ali obiskovalec cerkvice sv. Tomaža ustavi in s spomini obudi tisto daljno, oddaljeno ... bodisi dogodke, stvari ali ljudi, ki so in bodo del našega vsakdana, del naše zgodovine, tradicije, del tistega, kar ostaja,« je v slavnostnem govoru ob odprtju doma povedal predsednik društva, ki s svojim neumornim delovanjem in s prizadevanjem za dobro soljudi vodi društvo na uspešni poti razvoja. Tako je Planinsko društvo Vojnik 25. oktobra 2008 na nadmorski višini 444 m svečano odprlo vrata planinskemu domu, ki ga je poimenovalo Koča pri Tomažu. Gradbeni odbor, ki ga je uspešno vodil, koordiniral in usmerjal Ivan Muzelj, je v zadnjih treh letih opravil delo z ogromno entuziazma in s pogledom v prihodnost. In z zavedanjem, da pustimo rodovom, ki prihajajo za nami, naravo, ki smo si jo sami samo »sposodili«. K domu vodi markirana planinska pot, dostop pa je možen tudi z avtomobilom. Koča je registrirana pri PZS kot koča III. kategorije. Ob slovesnosti, kjer je bil poleg kulturnega programa blagoslov koče, so z besedami želja in čestitk prisotni potrdili pripadnost planinstvu.

Zvonka Grum

V novembrski številki smo pri objavi spominskega zapisa Igorja Kežmana na strani 95 pomotoma zapisali napačnega avtorja, pravi je Tone Jesenko. Se opravičujemo.

Uredništvo

Peter Ježek

(1928–2008)

Radovljiški planinci in gorski reševalci smo 10. novembra 2008 v Mošnjah pri Radovljici pokopali Petra Ježka, ki je pustil globoke sledove v Planinskem društvu Radovljica in v Gorski reševalni službi v Radovljici. Ko gorski vetrovi premagajo macesnov viharjnik, ki se je dolgo upiral naravi, zaječijo sosedje, mlajša drevesa. Veter se upre v njihove veje in ostane le malo sledi od dolgoletne, a uporne rasti, vendar spomin živi naprej, življenje teče v večnem krogu rojstva in smrti. Podobno je bilo s Petrom Ježkom, ki je pogнал korenine v Radovljici in za seboj pustil mlada drevesa, generacijo alpinistov, planincev in reševalcev. V Planinsko društvo Radovljica je v 60. letih prejšnjega stoletja vnesel nov polet, mladi so se zopet odpravili v stene, vzporedno s tem pa je Peter poskrbel za nadgradnjo, za gorsko reševalno službo.

Peter Ježek je bil rojen 1. avgusta 1928 v kamniškem koncu, večji del življenja pa je preživel v Radovljici, kjer si je tudi ustvaril družino. Član planinske organizacije je bil od leta 1947, od leta 1956 pa je bil najprej pripravnik, potem pa gorski reševalac. Ob prihodu v novo okolje se je vključil v planinsko srenjo in presekal mrtvilo, ki je nastalo ob menjavi generacij. Mlade alpiniste je postopoma vodil v vedno težje stene. Peter se ni zadovoljil z domačimi apnenčastimi stenami, spoznaval je gore in navpične stene Dolomitov, Zahodnih Alp in Tater. Ob službi, ki jo je vestno opravljal, se je nesebično razdal tudi v postaji Gorske reševalne službe Radovljica, ki jo je ustanovil in ji načeloval petnajst let. Znal je vzpodbujati alpiniste, da so se vključevali v to humanitarno organizacijo, ki ima na slovenskih tleh dolgoletno tradicijo. Njegovo planinsko udejstvovanje pa je bilo širše, saj je bil aktiven tudi v mladinskem in gospodarskem odseku. Svoje bogate izkušnje je prenašal na tečajih mladih planincev na Valvasorju in drugje, poprijel pa je

tudi za delo pri gradnji tovarne žičnice iz Trente do Pogačnikovega doma na Kriških podih. V težkih in z današnjega zornega kota primitivnih razmerah se je Peter takrat razdajal skupaj z ostalimi, da je dom na Kriških podih še pridobil na veljavi. Dolga leta je bil gospodar te planinske postojanke, ki je ponos našega društva. Z legendarnim oskrbnikom Pavlom Poljancem sta bila dober tandem, da so bili obiskovalci visokogorskih podov pod Razorjem in Stenarjem zadovoljni. Kasneje je bil še gospodar Roblekovega doma na Begunjščici in društveni gospodar. V začetku osemdesetih letih se je sprijel z dokončanjem žičnice, delu v upravnemu odboru Planinskega društva pa je ostal zvest trideset let do leta 1991. Za svoje predano delo ga je planinska organizacija večkrat nagradila, vendar je bila to le skromna oddolžitev za vloženo prostovoljno delo. Naj omenim le zlati znak PZS, red zaslug za narod, Bloudkovo plaketo in častni znak GRS. Leta 2002 je prejel tudi svečano listino Planinske zveze Slovenije, častni član našega društva pa je bil od leta 2000. Dolgotrajna bolezen in izguba sina Aleša sta ga dodobra načeli, pod težo teh bremen je skoraj klonil. Toda našel je moč, zopet je vstal in srečevali smo ga na ulicah in kakšno rekli. S šegavostjo, ki jo je izžareval, je skrival tegobe, ki so se mu kopičile. Žal pa je bila bolezen tokrat močnejša. Izčrpala se je Petrova volja in viharnik, ogoljen od viharjev, je klonil. Peter Ježka res ni več med nami, zna-

nje in trud, ki ju je prenašal na nas, pa ostajata. Na planinskih poteh, v stenah nad Trento in v soseščini ga ne bomo srečevali, toda spomin nanj bo živel naprej.

Janez Pretnar

Dane Jagodic

1955–2008

Ne točite solz ...

Ko me položite v jamo,

preberite pesem milo.

H grobu tiho pristopite,

poslovite se vzravnano.

Lučko v moj spomin prižgite.

Ne točite solz za mano –

za moj večni mir prosite.

(Rada Poljnar)

Čprav se globoko v sebi zavedamo, da smo mi vsi le večni popotniki med življenjem in smrtjo, nas slovo prizadene in umiri. Tvoje življenje je bilo povezano z naravo – še posebej z gorami nad našo dolino. Največ svoje mladostne energije si posvetil delu z mladimi planinci z vodenjem domačega Mladinskega odseka. Svojo dobesedno zaljubljenost v gore si v mnogih taborih in planinskih šolah prenašal na generacije bodočih hribovcev, alpinistov in gorskih reševalcev. Pomemben pečat si pustil tudi v Mladinski komisiji Planinske zveze Slovenije, še posebej s sodelovanjem pri vodenju taborov v Bavščici. V teh letih si spletel pristne prijateljske vezi s hribovci iz cele Slovenije. Več kot dve desetletji si bil član upravnega odbora domačega planinskega društva, član GRS od leta 1990, ustanovni član GRS Jezersko. Zaslužno si prejel srebrni znak Gorske reševalne zveze Slovenije. Vedno si bil nekakšen povezovalni člen med lovsko in planinsko družino. Pomagati ljudem je bilo tvoje življenjsko vodilo – ne le v gorah. Vedno in povsod si poskušal po svojih močeh pomagati in prispevati. Težko bi našli bolj dobrodušnega in ustrežljivega človeka, kot si bil ti, Dane. Človeka, ki poskuša ustreči in pomagati vsem. Blagoslov in križ, za katerega samo ti veš, kako težko ga je bilo nositi in izpolnjevati svoje življenjsko poslanstvo. Zaradi te svoje srčne omike in predanosti nisi niti za trenutek pomišljal,

da se ne bi odzval na Lukovo pobudo, ko se je na Jezerskem ustanovljala gorska reševalna služba. S svojimi bogatimi hribovskimi izkušnjami si z veliko predanostjo pomagal ljudem v stiski po naših gorah in obenem prispeval pomemben delež naši postaji. Veliko težkih in lepih trenutkov smo preživeli skupaj; nikoli ne bomo pozabili tvojih golažev, ki si jih skuhal prav na vseh obletnicah, veselicah in skupnih vajah, tvojih diapozitivov s sončnimi zahodi, skupnega potepanja po južnoameriških Andih, dolgih pogovorov s tabo po telefonu, tvoje darežljivosti. Tvoje življenje je bilo eno samo razdajanje. Če drži rek »Samo življenje za druge je človeka vredno življenje!«, potem si ti, Dane, živel polno in vredno življenje, ki se ga bomo jezerski planinci in gorski reševalci s ponosom spominjali.

Drejc Karničar

Kako poznamo naše gore?

Katera gora je na sliki?

Pravila naše igre smo objavili v januarški številki. Odgovore sprejemamo do 25. decembra. Spletna trgovina www.kibuba.com tokrat za nagrado ponuja **športno majico s kratkimi rokavi Sensor E-lite**. Če boste odgovarjali po elektronski pošti, uporabite naslov uganka@pzs.si. Poslati nam morate popolni naslov in davčno številko.

Rešitev iz prejšnje številke:

Na sliki je bila Lopa v Kaninskem pogorju, slikana z Žrdi v Italiji. Med 27 pravih odgovorov je žreb izbral Gašperja Raka iz Ljubljane kot dobitnika **roka-vic Finstorm**, ki jih ponuja Kibuba d. o. o. Napačni odgovori so bili Krn, Črnelna špica, Plaski Vogel in Rombon.

Andrej Stritar

Andrej Stritar

KIBUBA
PUSTOLOVŠČINA NA OBZORJU
WWW.KIBUBA.COM

Športno društvo Migi-Dur

Radikalno zmeren, da ne bi bili moteni.

RADIOBUR

Pridružite se nam na strokovno vodenih tekaških treningih, ki potekajo vsak torek in vsak četrtek z začetkom ob 18. uri pri novih prostorih RadiaDur v Tivoliju (za bazenom).

Več o tem na www.radiodur.si ali na migidur@radiodur.si

Kako bodo zavarovani člani PD s plačano članarino PZS od 1. 1. 2009

Člani planinskih društev bodo pri planinski, alpinistični, turnosmučarski, kolesarski in drugi prostovoljni dejavnosti v gorah do leta 2011 zavarovani pri Zavarovalnici Tilia d. d.

Zavarovanje, ki je vključeno v plačano članarino, obsega:

nezgodno smrt, invalidnost, stroške reševanja v tujih gorah, zavarovanje odgovornosti – osebe in zavarovanje odgovornosti – stvari. Višina zavarovalnega kritja je odvisna od tega, katero članarino so člani vplačali:

Vrsta zavarovanja	Zavarovalno kritje v €	
	Člani A	Člani B, B1, S + Š, P + O
Nezgodna smrt	15.000	5.500
Invalidnost	do 50.000	do 8.500
Stroški reševanja v tujih gorah – ves svet	do 15.000	—
Stroški reševanja v tujih gorah – Evropa in Turčija	—	do 2.800
Zavarovanje odgovornosti – osebe	do 44.000	do 44.000
Zavarovanje odgovornosti – stvari	do 4.200	do 4.200

Največjih ugodnosti je deležna A-kategorija članstva. Namenjena je tistim, ki so veliko v gorah, zato so tudi bolj izpostavljeni in potrebujejo višja zavarovanja.

Zavarovanje stroškov reševanja v tujih gorah za člane A vključuje stroške iskanja, klasičnega in helikopterskega reševanja v gorah, na visokogorskih turnih smučiščih in nesrečah na vodi. Kritje velja po vsem svetu. Zavarovanje velja do nadmorske višine 5000 metrov.

Poleg sklenitelja zavarovanja je za stroške reševanja (za zavarovalno vsoto, ki velja za člane A) zavarovan tudi življenjski partner (član PD, sicer zavarovalno kritje ne velja), s katerim živi v skupnem gospodinjstvu, ter skleniteljevi otroci (člani PD) do 18. leta starosti. Zavarovanje ne velja za alpinistične odprave, ki se zavarujejo posebej.

Zavarovanje za vse kategorije vključuje tudi poškodbe in okvare, nastale zaradi mraza in višine ter zastupitve.

Stroški reševanja vključujejo tudi reševanje nepoškodovanega soplezalca v navezi s poškodovancem, če pride do nesreče na gorskem terenu, od koder nepoškodovani soplezalec sam ne bi mogel varno nadaljevati poti.

Zavarovanje strokovnega kadra PZS

Zavarovanje je namenjeno vsem strokovnim kadrom PZS pri opravljanju njihove dejavnosti, za katero so usposobljeni. Planinska zveza Slovenije tako poimensko zavaruje usposobljeni strokovni kader s potrjeno licenco za zavarovanje odgovornosti za osebe do 88.000 € in za stvari do 8.400 €. Zavarovanje zajema odgovornost zaradi strokovnih napak, ki jih stori strokovni kader pri opravljanju svoje dejavnosti (vodenje, usposabljanje, markiranje ...).

Dodatna ponudba Zavarovalnice Tilia za člane planinskih društev in planinska društva

Zavarovalnica Tilia ponuja članom PD možnost sklenitve drugih zavarovanj tudi po ugodnejših pogojih:

- nezgodno zavarovanje z dnevno odškodnino
- turistično – zdravstveno zavarovanje z asistenco v tujini
- dodatno nezgodno zavarovanje za časovno opredeljeno obdobje (izleti ali odprave)

Vsak član se za dodatna zavarovanja odloča prostovoljno in tudi sam sklene zavarovanja.

Druge oblike zavarovanj za planinska društva

- odgovornost planinskih društev za poškodbe oseb in stvari
 - zavarovanje obiskovalcev prireditev, ki jih organizirajo PD za nečlane
 - dodatno nezgodno zavarovanje za časovno opredeljeno obdobje (izleti ali odprave)
 - zavarovanje prenosa gotovine iz planinskih postojank
- Vsako planinsko društvo se za dodatna zavarovanja odloča prostovoljno in tudi samo sklene zavarovanja.

Ponudba zavarovalnice Generali

Nova oblika zavarovanja je kolektivno nezgodno družinsko zavarovanje za stroške reševanja za ves svet (Generali Zavarovalnica d. d.), ki ga lahko dodatno sklene vsak posamezni član.

Zavarovalno kritje stroškov reševanja je 15.000 € (letna premija 6,10 €). Stroški reševanja so nujno potrebni stroški, ki nastanejo, kadar zavarovanec doživi nezgodo oz. zaide v življenjsko nevarnost v gorah ali v vodi ne glede na to, ali se pri tem poškoduje ali ne. Zavarovani so le dokazani stroški iskanja, klasičnega in helikopterskega reševanja v gorah, na smučiščih, pri nesrečah na vodi po vsem svetu ter prevoz do najbližje prevozne ceste oz. do najbližje bolnišnice glede na kraj nezgode; zavarovanje ne vključuje stroškov prevoza v domovino. Stroški se povrnejo le subsidiarno, če se ne povrnejo iz drugega naslova (npr. iz zdravstvenega zavarovanja).

Več o zavarovalnih možnostih, ki ji nudi PZS za prihodnje leto, je objavljeno na spletni strani PZS www.pzs.si in v decembrski številki Obvestil PZS (12/08).

Zavarovalni pogoji NEZ-07, NEZ-špo-07, ODG-07 so objavljeni na spletni strani PZS in spletni strani Zavarovalnice Tilia d. d.

Danilo Škerbinek, Odbor za članstvo PZS

Murki

*Poljubi, veter, ga namesto mene,
dišeči cvet, ki raste med borovjem,
ki z vonjem tam kraljuje med skalovjem;
poljubi, veter, ga namesto mene.*

*Poljubi, veter, ga namesto mene,
ta cvet, ki z vonjem svojim me prevzame,
ki daleč okrog sebe vse objame;
poljubi, veter, ga namesto mene.*

*Kako bi rad povzpel se spet v višine
po znanih stezah in poteh tam gori,
kot je dejal Avčin, tja v svet tišine.*

*Žal le še z mislimi sem tam med bori,
tam, kamor murke cvet me vabi, žene;
poljubi, veter, ga namesto mene.*

Zvonko Čemažar

V kapeli mali sva na Kredarici

*V kapeli mali sva na Kredarici
v tišini v tem visokem gorskem svetu
obljubo dala večnemu obetu,
da bova spoštovala se v resnici.*

*Še nama v čast se zvonček je oglašal
in vetra piš odnašal je glasove,
zavel v doline je in na vrhove
in veter spet odmeve je prinašal.*

*Glej, čas odmerjal dneve je po svoje
in danes zmoremo visoko v gôre
hoditi po poteh že dolgo v troje.*

*Naj dano bo, da mladi rod sprejema
lepote vse, ki jih narava nudi,
kot nama dano je bilo obema.*

Vinko Hrovatič

Omama

*Nemo zro skalne stene –
starodavne priče časov.*

*Neznana ujetost me muči
in njih negibnost me veže.*

*Dih, ki spaja nebo in zemljo,
sproži plaz.*

Zbežim pred omamo.

Slavica Štirn

Opita

*Divji ples na gori
in v meni.*

*Ko opita blodim
po skalnih policah,
ovita v meglice.*

*Vse naokrog je čisto –
brez greha.*

*Od sreče zapojem
neslišno pesem
ujeti tišini.*

Slavica Štirn

Drevo

Modrina neba.
Med razbičanimi obrazi
belih skal drevo.
Razklano.
Strmi v nebo s suhimi vejami.

Oblaki, veter, dež.
Bodeče ga bijejo.
Po razoranem deblu
polzi kaplja za kapljo.

Modrina neba.
V belini skal drevo.
Nikdar več ne bo
ozelenelo v življenje.

Milka Bokal

Hlepim

Zapredena v zelenje
hlepim po skalovju,
po raskavih oprimkih
in žgočih zavesah.

Vsrkavam divjo lepoto
in se tihotapim
skozi skalne labirinte,
kjer dremlejo samotni vrtovi.

Ko prispem,
zadržim dih
in nagovorim veter.

Slavica Štirn

Rock and roll na Uršlji gori

Rock and roll
in moje solze prikrite
pijane radosti;
in moja kitara,
abstraktna slika
Uršlje gore.

Vabim strune
v melodijo,
pojem,
se smejim
in tulim v verzih,
ko pleskam na platno,
pa sem srečen,
pa nesrečen,
umetnik,
pa tvoj obraz,
tako si lepa,
ljubica.

Rock and roll
strune neukrotljivo zvene,
viharji gorski
so neusmiljeni,
še barve na paleti
so ponorele od veselja
med plesi čopičev,
tople,
ognjeno zaobjele
da bi me v strasti podivjani,
hladne,
za večno oledenele
da bi me v nasmehu ljubezni.

Kitara,
abstraktna slika,
rock and roll
na Uršlji gori,
tako si lepa,
moja draga,
ko mi praviš
v smehu
rocker nor,
slikar
veselih ritmov
z gore
koroške..

Milan Vošank

Planinski vestnik

2008

108. letnik

Podrobno kazalo tega in vseh drugih letnikov Planinskega vestnika
si lahko ogledate na www.pvkazalo.si.

Urednik Vladimir Habjan
Uredniški odbor: Andrej Stritar, Andrej Mašera, Marjan Bradeško,
Mateja Pate, Emil Pevec, Slavica Tovšak, Irena Mušič

Ljubljana, 2008
Založnica: Planinska zveza Slovenije

Članki

Kazalo je urejeno po avtorjih, nato pa po naslovih.

Brez avtorja:

- 200-letnica prve meritve Triglava (Novice) 12/73
- 23. srečanje cicibanov planincev (Novice) 7/93
- Brilejevi Joži v spomin (V spomin) 11/94
- Iščejo oskrbnika (Obvestila) 4/93
- Krožna planinska pot 'Pot gradov' (Novice) 5/88
- Nadzorni odbor Ustanove Avgusta Delavca (Obvestila) 2/14
- Obvestilo članom A (Obvestila) 1/87
- Okuženi klopi povečujejo teritorij (Oprema, zdravje, nasveti) 5/43
- Planinskemu prijatelju Alešu Goropekarju v slovo (V spomin) 9/94
- Rože (Naravovarstvo) 5/52
- Seznam smeri (skica Janka Humarja) (Predstavitev gora, območij) 12/66
- Tiskarski škrat (Obvestila) 2/82
- Vinku Lovrenčiču v spomin (V spomin) 8/96
- Zahvala uredništva (Obvestila) 1/87

Anderle, Aljaž: Norveška pozimi (Predstavitev gora, območij) 1/74

- Ragnarok in drugi (Alpinizem) 1/73

Anderle, Erna: Občni zbor PD Tržič (Novice) 5/90

Balant, Zinka: Eiger še enkrat (Pisma bralcev) 5/77

Bence, Filip: Dvajset ponovitev Čopovega stebra (Alpinizem) 5/64

- Štiri desetletja v stenah (Alpinizem) 7/77

Berginc, Cvetka: Lep izlet z malo strahu (Doživetja z gora) 4/56

Bizjak, Janez: Fotomonografija Julijske Alpe (Iz literature) 2/79

Bizjak, Vlasta: Tabor najmlajših na Komni (Novice) 9/87

Bokal, Milka: Barvita jezenska lepota (Doživetja z gora) 1/32

- Drevo (Pesmi, aforizmi) 12/83
- Drevo v spomin na Pavleta Kozjeka (Novice) 10/24
- Skupni cilj – Grmada (Doživetja z gora) 3/76
- Utrip poznozimskega jutra na Ljubljanskem gradu (Doživetja z gora) 4/22

Bokal, Urška: Zdrav duh v zdravem telesu tudi v hribih

- (Oprema, zdravje, nasveti) 6/30

Bradeško, Marjan: Dober dan! (Razmišljanja, polemike) 5/20

- Iz senčnih grap na ožgane planjave (Potopisi) 7/42
- Julius Kugy v vojni podobi (Iz literature) 1/86
- Na Nejščevi poti (Iz literature) 1/85
- Ne odnehaj! (Doživetja z gora) 5/5
- Od vznožja do vrha Triglava (Iz literature) 8/88
- Po poteh Karla in Žige Zoisa (Iz literature) 10/87
- Pogled skozi goro (Reportaže) 4/4
- Slovenske božje poti (Iz literature) 6/82
- Šum voda (Iz literature) 8/90
- Volja, moč in razum (Oprema, zdravje, nasveti) 11/68
- Za romarje: Romarske poti na hribe, Slovenske božje poti (Iz literature) 6/82
- Zaupanje (Uvodniki, kolumne) 5/1

Borovič, Erina R.: Planinski tabor mladih članov PD Sežana

- (Novice) 9/88

Bremšak, Miran: Bombni napad na Rzenik (Pripovedke,

- anekdote, šale) 1/38

Brezavšček, Marica: Srečanje vodnikov MDO Posočja (Novice) 12/76

Brišar, Lado: Pesem o kondorju (Pesmi, aforizmi) 5/29

- Planinski kos (Turdus merula alpinus) (Pripovedke, anekdote, šale) 4/32

Budkovič, Lojze: Turni smuk – Rodica (Novice) 6/85

Bulc, Matej: Gontarska planina ali ko sem bil na konju

- (Doživetja z gora) 8/50

Cigoj, Tanja: Nepal v Ljubljani (Novice) 6/87

Čehovin, Miran: Pot brez meja (Doživetja z gora) 10/40

Čeligoj, Vojko: V spomin Jožetu Mateti (V spomin) 3/79

Čemažar, Zvonko: Čez zelene trate (Pesmi, aforizmi) 1/43

- Murki (Pesmi, aforizmi) 12/82
- Pesem o kondorju (Pesmi, aforizmi) 6/57

Černe, Barbara: Pečovniška kočica – lepota nad Celjem (Novice) 1/89

Černilogar, Dejan: Pot po robu (Doživetja z gora) 2/93

Česnik, Milica: Planinsko romanje (Novice) 10/88

Četina, Jože: Gremo v hribe! (Doživetja z gora) 4/16

- V gosteh pri Natu (Doživetja z gora) 9/28

Čibron Kodrin, Andreja: Občinsko priznanje (Novice) 5/87

- Planinska informativna pisarna na Prevaljah (Novice) 12/75
- V spomin – Franci Telcer (V spomin) 7/94

Čičerov, Aleksander: Zelo (malo) zahtevna pot (Razmišljanja, polemike) 1/40

Čufar, Aleksander: Galerija (Doživetja z gora) 5/62

Čufar, Martina: El Gigante – info (Predstavitev gora, območij) 8/79

- El Niño girl (Alpinizem) 7/72
- Izjemna sezona (Alpinizem) 11/78
- 'Ko sva bili stena in jaz kot eno' (Alpinizem) 8/76
- Rocktoberfest (Alpinizem) 2/72
- Tom et je ris (Alpinizem) 11/81

Čujež, Manca: Novi državni prvaki v planinski orientaciji (Novice) 7/91

Dimitrov, Pavel: Po preplezani smeri še 'čarovnija narave' (Alpinizem) 5/32

Dobnik, Jože: Dominik Koci (V spomin) 11/94

Dornik, Aljoša: Na Ararat (Potopisi) 1/54

Drab, Jože: Kebnekaise (Potopisi) 2/49

- Na vrhu Skandinavije (Potopisi) 3/45

Drobnič, Helena: Sprehod po strehi Evrope (Reportaže) 9/36

- Tudi na Kamnem griču je lepo (Pesmi, aforizmi) 5/91

Ekar, Franci: Delovno v letu 2008 (Novice) 2/91

- Na vrhu Pece (Novice) 10/91
- Ob stoti obletnici rojstva Karla Kuharja (Jubileji) 9/93
- Občni zbor PD Kranj (Novice) 5/83
- Odšel je dr. Janez Drnovšek (1950–2008) (Uvodniki, kolumne) 3/1

- Stališče do vsebinskih zasnov Slovenskega planinskega muzeja (Novice) 5/85
- 'Stati inu obstati' (Razmišljanja, polemike) 4/94
- Sto let planinstva (Novice) 8/94
- Stoletnica Frischaufovega planinskega doma (Planinska organizacija) 10/89
- Zakaj ne moremo dopustiti, da se izraz planinstvo razvrednoti in omalovažuje ali nadomešča z izrazom gorništvu (Uvodniki, kolumne) 12/1
- Zlati častni znak PZS Milanu Naprudniku (Novice) 2/89
- Eržen, Miro: Naveza za vrhove prihodnosti (Filmi, kultura) 2/12

- Frankovič Franetič, Mirjam:** Nova pot na Vremščico (Novice) 9/88
- Furlan, Edvin; Frankovič Franetič, Mirjam: Iztok Bernetič (V spomin) 9/94

- Gaberšček, Boris:** Skozi Vrata na Olševo (Predstavitev gora, območij) 2/64
- So na Olševi vrata in okna? (Pisma bralcev) 8/87
- Glavica, Andreja: Tabor mladih planincev PD Cirkulane (Novice) 10/93
- Golnar, Tone: Gora za vse letne čase (Alpinizem) 11/82
- Grape v Matkovi kopi (Predstavitev gora, območij) 1/81
- Patagonija malo drugače (Alpinizem) 4/62
- Pogorje Nun-Kun v Kašmirski Himalaji (Alpinizem) 12/56
- Satopanth (Predstavitev gora, območij) 1/77
- Golob, Urban: 2. mednarodni festival gorniškega filma (Filmi, kultura) 1/42
- Tebi kupec (Iz literature) 9/86
- Golob, Urban; Karo, Silvo; Kovač, Marjan; Prezelj, Marko; Miškovič, Dejan: O Pavletu Kozjeku so povedali ... (V spomin) 10/19
- Grad, Darja: Iščem te (Pesmi, aforizmi) 9/67
- Gradnik, Elizabeta: Muzejsko in arhivsko gradivo (Reportaže) 2/9
- Greben, Gizela: Praznik hrastniških planincev (Novice) 11/93
- Gričar, Klemen: Hit lanskega decembra (Alpinizem) 3/64
- Grum, Zvonka: Koča pri Tomažu vabi (Novice) 12/78
- Gubanc, Mojca: Konji (Doživetja z gora) 8/23

- Habjan, Vladimir:** Bela kugla (Doživetja z gora) 10/58
- Cjajnik/Lärchenturm, 1965 m (Predstavitev gora, območij) 5/51
- Daljne sanje Aleša Kunaverja (Iz literature) 3/75
- Drago Peršl (V spomin) 10/94
- Greben, ki se pne v nebo (Alpinizem) 6/74
- Kako naprej? (Uvodniki, kolumne) 8/1
- Ko gamsi odkrivajo prehode (Doživetja z gora) 4/14
- Lhotse – uresničene Aleševe sanje (Iz literature) 4/80
- Namesto uvodnika (Uvodniki, kolumne) 12/3
- Nova vodstva komisij (Novice) 2/84
- O planinskih arhivih (Razmišljanja, polemike) 2/7
- Ohranjen spomin na 60-letno pot (Iz literature) 12/72
- Pavle Kozjek (Razmišljanja, polemike) 10/5
- Planinski muzej – osrednji projekt naslednjega obdobja (Planinska organizacija) 6/26
- Po zasneženih žlebovih soncu naproti (Alpinizem) 12/64
- Pogled nazaj in naprej (Uvodniki, kolumne) 1/1
- Prijazno vabilo v svet gora (Iz literature) 11/90
- Prisojnik pozimi, 2547 m (Predstavitev gora, območij) 12/39
- Tenka črta med čudnim in čudovitim (Razmišljanja, polemike) 10/26
- Zbornik Stoletje Frischaufovega doma na Okrešlju (Iz literature) 12/22
- Žalna seja v spomin Pavletu Kozjeku (Novice) 10/21
- Habjan, Vladimir; Stritar, Andrej; Mašera, Andrej; Brađeško, Marjan; Pate, Mateja; Mušič, Irena; Tovšak, Slavica; Pevec, Emil: Neverjetno in nemogoče! (Uvodniki, kolumne) 11/1
- Hladnik, Jurij: Neke jeseni v Yosemiteh (Alpinizem) 4/66
- Horvat, Franci: Nenavadna reševalna akcija (Doživetja z gora) 5/8
- Horvat, Tina: Zdaj vem, da je čas dragocen (Intervjuji) 10/22
- Hrastnik, Magda: PD Mercator tudi v Srbiji (Novice) 11/92
- Hrovat, Tomaž: Gmeineck (2592 m), Reiseckgruppe (Predstavitev gora, območij) 1/57
- Grosse Kesselspitze (2351 m), Radstädter Tauern/Obertauern (Predstavitev gora, območij) 12/42
- Sternspitze (2497 m), skupina Ankogla (Predstavitev gora, območij) 2/66
- Striedenkopf (2749 m), skupina Kreuzek (Predstavitev gora, območij) 3/58
- Hrovatič, Vinko: Kot včeraj bi še po planinah hodil (Pesmi, aforizmi) 6/29
- Ob stolpu vrh Triglava sva sedela (Pesmi, aforizmi) 8/13, 10/67
- Sem dolgo v sebi nosil skrite želje (Pesmi, aforizmi) 5/29
- Spet vabi v gore klic me spomladanski (Pesmi, aforizmi) 5/42
- V kapeli mali sva na Kredarici (Pesmi, aforizmi) 12/82

- Ikanovič, Maja: Neprijetna pot na Triglav (Doživetja z gora) 3/30
- INDOK PZS: 1. kongres DAV v Dresdnu (Novice) 9/92
- 30 let Blejske kočice na Lipanci (Planinska organizacija) 11/91
- 80 let planinstva na Dovjem in v Mojstrani (Novice) 10/88
- Brez meja tudi v gorah (Novice) 2/90
- Članstvo dr. Henrika Tume v Planinski zvezi Slovenije (Zgodovina) 6/24
- Diplomatska naloga o športnoplezalnem centru (Novice) 12/69
- Konferenca slovenskih planincev iz sveta in Slovenije (Novice) 7/92
- Obisk groba dr. Henrika Tume (Obvestila) 6/24
- Obisk pri predsedniku države (Novice) 5/85
- Obnova planinskih koč (Novice) 4/83
- Obnove planinskih poti v letu 2007 (Novice) 2/86
- Počastitev 150. obletnice rojstva dr. Juliusa Kugyja v Trstu (Novice) 7/92
- Počastitev izdaje znamke, posvečene dr. Juliusu Kugyju (Novice) 4/93
- Podor pod Toscem odstranjen (Obvestila) 9/90
- Podpis pogodbe za graditev Slovenskega planinskega muzeja (Novice) 9/91
- Predsedovanje Slovenije Alpski konvenciji (Novice) 8/95

- Rojstna hiša dr. Henrika Tume (Zgodovina) 6/24
 - Slovesnost na Gorjancih (Novice) 9/90
 - Spominski večer (Novice) 7/92
 - Več članov PD v letu 2007 (Novice) 2/84
- Jaki, Stanko:** Izleti na Vršič (Novice) 2/93
- Jakofčič, Tomaž:** 8c (Alpinizem) 1/84
- Bela peč (Alpinizem) 12/68
 - Bitka s stalaktiti (Alpinizem) 7/86
 - Chamonix (Alpinizem) 2/78
 - Dalmacija (Alpinizem) 6/79
 - Dalmacija (Alpinizem) 12/68
 - Dolomiti (Alpinizem) 9/80
 - Dru (Alpinizem) 3/69
 - Eiger (Alpinizem) 4/77
 - Grand Capucin (Alpinizem) 9/80
 - Julijske Alpe (Alpinizem) 2/78, 9/80
 - Kogel (Alpinizem) 6/79
 - Ledni slapovi (Alpinizem) 2/78
 - Manaslu (Alpinizem) 12/68
 - Miha Valič (V spomin) 11/74
 - Mišja peč (Alpinizem) 2/78
 - Najuspešnejši športni plezalci (Alpinizem) 3/69
 - Naval na Alpe (Alpinizem) 3/68
 - Nekaj zimskih podvigov (Alpinizem) 4/77
 - Nostalgična Paklenica (Alpinizem) 7/86
 - Nove smeri (Alpinizem) 9/81
 - Novi časi v stenah Tofane (Predstavitev gora, območij) 7pr/23
 - Novo nad Krmo (Alpinizem) 12/68
 - Novo nad Rabljem (Alpinizem) 7/86
 - Obletnica v Jerebici (Alpinizem) 1/84
 - Peca (Alpinizem) 12/68
 - Praskanje po snegu (Alpinizem) 1/84
 - Sad Smoky Mountains (Alpinizem) 6/79
 - Skuta (Alpinizem) 2/78
 - Slovenci in severna stena Eigerja (Reportaže) 3/12
 - Strma smučina (Alpinizem) 3/68
 - Strme smeri v Alpah (Alpinizem) 4/77
 - Super Huber (Alpinizem) 12/68
 - Svetovni pokal in lednem plezanju (Alpinizem) 4/78
 - Tsunami (Alpinizem) 3/68
 - V domačem ledu in snegu (Alpinizem) 3/68
 - Vražji Robert (Alpinizem) 6/79
 - Začetek sezone v gorah (Alpinizem) 7/86
 - Zahodna stena Brane (Alpinizem) 3/69
 - Zimske novosti (Alpinizem) 4/77
 - Zimski tabori (Alpinizem) 3/68
 - Zlati cepin odpadel (Alpinizem) 3/69
- Jemec, Samo; Stritar, Andrej:** Kako poznamo naše gore? (Predstavitev gora, območij) 4/96
- Jesenko, Milena:** Z občnega zbora PD Brežice (Novice) 4/86
- Jesenko, Tone; Igor Kežman (V spomin) 11/95**
- Jevševar, Bojan:** Divjaki, ne planinci! (Reportaže) 8/53
- Kambič, Monika:** Los Glaciares – informacije (Predstavitev gora, območij) 11/11
- Karničar, Drejc:** Dane Jagodic (V spomin) 12/79
- Kavar, Janez:** Američani pod Mangartom (Zgodovina) 7/30
- Ustanovni zbor ZVG (Novice) 1/93
- Kladnik, Lado:** 18. nočni Rokovnjaški pohod (Novice) 6/89
- Kladnik, Matej:** Aljaska – informacije (Predstavitev gora, območij) 9/67
- Plezanje na Aljaski (Alpinizem) 9/62
- Klinar, Petra:** Etiopija za popotnika (Predstavitev gora, območij) 5/42
- Treking v Etiopiji (Potopisi) 5/38
- Klinar, Stanko:** Tone Škarja: Kangčendzenga – gora usode (Iz literature) 11/90
- Kočevar, Rado:** Trem alpinistom veteranom v slovo (V spomin) 2/94
- Kolenc, Olga:** Drugačna oprema, drugačne poti (Reportaže) 8/14
- Plezanje kot način življenja (Intervjuji) 8/70
 - Po kraških gričih (Doživetja z gora) 3/16
 - Takšne in drugačne resnične prigode (Doživetja z gora) 9/38
- Komac, Mateja:** Grem tudi v gredem vremenu (Intervjuji) 7/10
- Južne Japonske Alpe (Potopisi) 7/4
 - Strnjeno o Japonskih Alpah (Predstavitev gora, območij) 7/9
- Korošec, Ivanka:** In memoriam – Meta Rojnik (V spomin) 7/94
- Koncert in krst na visoki ravni (Novice) 10/90
- Kostanjevič, Nada:** Doživetja priletne štoparke (Pisma bralcev) 1/87
- Durmitor (Pisma bralcev) 12/69
 - Planinska roža ti ... (Pisma bralcev) 10/86
 - Selo – malo više! (Doživetja z gora) 11/36
 - Že šmarnice nežne cveto ... (Doživetja z gora) 1/24
- Košir, Ludvik:** Poslednji let (Pesmi, aforizmi) 5/42
- Kotnik, Veronika:** Tatran pri koči na Naravskih ledinah (Pripovedke, anekdote, šale) 8/31
- Kotnik, Veronika; Žunec, Jože:** Čez goro k očetu (Novice) 2/88
- Koželj Stepic, Marinka:** Slovesnost na Jurčičevem pohodu (Novice) 4/88
- Učka – moja lepota (Doživetja z gora) 2/45
- Krajnc, Alenka:** Patagonski žmoht (Potopisi) 11/18
- Valle Cochamo, Patagonija, Čile (Predstavitev gora, območij) 11/23
- Krejan, Marta:** Zapeljivi zlodej (Alpinizem) 2/75
- Kresal, Gregor:** Pavletova pot (Reportaže) 10/14
- Krvina, Rafael:** Sobivanje planincev in lovcev (Pisma bralcev) 11/88
- Kumer, Boris:** Ko smeh poveže Kukovo špico s Plaskim Voglom (Doživetja z gora) 11/28
- Kuzman, Uroš:** Kompas na sever, veter na vzhod, mi v prihodnost ... (Novice) 4/90
- Lamprecht, Miha:** Legenda (Reportaže) 10/6
- Lamut, Davorka:** Jubilej PD Grmada Celje (Obvestila) 6/84
- Lenarčič, Maruška:** Aktivnosti Obalnega PD Koper (Novice) 7/91
- Bazovica – simbol upora in miru (Novice) 11/92
 - Dan istrskih planincev (Novice) 2/92
 - Dolina Glinščice (Novice) 4/89
 - Memorial Slavka Hoteža (Novice) 7/92

- Planinsko kolesarjenje (Novice) 2/92
- Trideseti spominski pohod na Slavnik (Novice) 12/75
- Lenarčič, Tine: 30 let odprave na Grenlandijo (Jubileji) 12/74
 - Jubilej Planinskega društva Trbovlje (Novice) 2/88
- Lesjak, Marija: Za lepšo pomlad v Vinski Gori (Novice) 5/83
 - Za lepšo pomlad v Vinski Gori (Obvestila) 6/85
- Leskošek, Tina: Padec (Alpinizem) 9/72
 - Po svoje ne gre (Doživetja z gora) 11/6
 - Torres del Paine – informacije (Predstavitev gora, območij) 11/8
- Lešnik, Arnold: Brez pijače v hribih ne gre (Oprema, zdravje, nasveti) 11/64
 - Čas božiča (Razmišljanja, polemike) 12/24
 - Grossvenediger – ko pokličejo Visoke Ture (Doživetja z gora) 7/58
 - Menina, 1508 m (Predstavitev gora, območij) 10/57
 - Menina, pravljica moja (Doživetja z gora) 10/54
 - Moj korak (Oprema, zdravje, nasveti) 9/10
 - Nevarne pasti nakupov (Oprema, zdravje, nasveti) 9/4
 - Pomembne informacije (Predstavitev gora, območij) 7/62
 - Smučarski Schneeberg (Predstavitev gora, območij) 4/52
 - Transport otroka v gorah (Oprema, zdravje, nasveti) 7/46
- Ličof, Miro: Na obisku v treh planinskih kočah (Reportaže) 2/27
- Lipužič, Janja: Dolomiti malo drugače (Potopisi) 7/24
- Lodrant, Stane: Dotikanje Himalaje – Island Peak (Alpinizem) 8/60
- Luštrek, Mojca: Bohorski slapovi za vroče dni (Iz literature) 8/89
 - Dve usodi (Pesmi, aforizmi) 10/67
 - 'Gorništvu naj ne bo ne breme ne dolžnost, temveč radost' (Iz literature) 6/22
 - Knjiga za ljubitelje transverzal in pohodov (Iz literature) 7/88
 - Križemkražem po gorah Pavleta Šegule (Iz literature) 12/73
 - Križemkražem po njegovih 85 letih (Intervjuji) 7/66
 - Kugy – mož, ki je ljubil lepoto (Iz literature) 3/74
 - Med idealizmom in egoizmom (Uvodniki, kolumne) 4/1
 - Mustagh Tower (Pesmi, aforizmi) 10/25
 - Pred 250 leti smo zmotili njegov mir (Razmišljanja, polemike) 4/55
 - PZS počastila Kugyjeve jubileje (Iz literature) 7/88
 - Rešeni (Pesmi, aforizmi) 4/95
 - Slovenska pohodniška, planinska in gorniška literatura 2007 (Iz literature) 6/93
 - Še ena knjižica o Bohorju (Iz literature) 11/89
- Maček, Katja:** Srečanje mladinskih voditeljev na Sviščakih (Novice) 12/76
- Magajne, Andrej: Kirgizija (Predstavitev gora, območij) 3/63
 - Spomini na Kirgizijo (Alpinizem) 3/60
- Maher, Igor: Kako se mi je skrčila domovina (Razmišljanja, polemike) 5/30
- Marušič, Branko: Tuma in Kugy (Reportaže) 6/4
- Mašera, Andrej: 110 let izhajanja Hrvatskoga planinarja (Iz literature) 3/71
 - Eiger – 70 let uspehov in porazov (Reportaže) 3/4
 - Hornova smer – info (Predstavitev gora, območij) 7/85
 - Lepotice nad Cortino (Predstavitev gora, območij) 7pr/3
- Lienški Dolomiti – pozabljeno gorovje (Predstavitev gora, območij) 1/4
- No Picnic on Mount Kenya (Reportaže) 2/33
- Rekord, rekordi (Alpinizem) 3/70
- Risnjak (Predstavitev gora, območij) 4/59
- Sapere aude (Uvodniki, kolumne) 6/1
- Stüdlgrat – info (Predstavitev gora, območij) 6/77
- Tomaž Humar v južni steni Anapurne (Alpinizem) 3/70
- 'Ves svet je ležal pod mojimi okornimi čevlji' (Reportaže) 2/16
- Visoka polica (Cima delle Cenge), 2002 m (Predstavitev gora, območij) 7/57
- Weißkugel, 3739 m (Predstavitev gora, območij) 10/60
- Matevčič, Kristina: Mladi planinci na Vremščici (Novice) 8/95
- Mencinger, Borut: Makekova Kočna (Reportaže) 10/46
 - Naravna okna v naših gorah (Intervjuji) 4/7
 - Zakaj na Učko? (Reportaže) 2/40
- Mežnar, Peter: 11. memorial Janeza Jegliča - Johana (Alpinizem) 11/86
 - Alfa in omega (Alpinizem) 8/86
 - Balvaniranje in športno plezanje (Alpinizem) 5/75
 - Dachstein (Alpinizem) 11/86
 - Dolomiti (Alpinizem) 8/85, 10/85
 - Dovški Gamsovec (Alpinizem) 5/75
 - Dve novosti (Alpinizem) 10/85
 - Evropsko prvenstvo v športnem plezanju (Alpinizem) 11/87
 - Histerija in Sanjski par (Alpinizem) 5/75
 - Ida Kravanja - Ita Rina (Alpinizem) 10/85
 - Ideje in alpinizem našega časa (Alpinizem) 10/84
 - Mala Goličica (Alpinizem) 11/86
 - Mehika (Alpinizem) 5/75
 - Nad Krnico (Alpinizem) 11/86
 - Nejkčova smer (Alpinizem) 11/86
 - Nova slovenska smer z oceno 9a (Alpinizem) 11/86
 - Nova smer v Cmiru (Alpinizem) 5/75
 - Nove smeri na Korošici (Alpinizem) 10/84
 - Obraz Sfinge (Alpinizem) 10/85
 - Peščena katakomba (Alpinizem) 5/75
 - Redko plezano (Alpinizem) 8/84
 - Smučanje (Alpinizem) 8/85
 - Spominska smer Boruta Berganta (Alpinizem) 8/85
 - Športno plezanje (Alpinizem) 8/86, 10/86
 - Športno v gorah (Alpinizem) 8/86
 - Tekmovanje v športnem in balvanskem plezanju (Alpinizem) 11/87
 - Zbor slovenskih alpinistov in Plezalni vikend Tura 2008 (Alpinizem) 5/76
 - Zimmer frei nad Gozdom - Martuljkom (Alpinizem) 10/84
- Mihalič - Gric, Roman: Gorjanci – informacije (Predstavitev gora, območij) 11/56
 - Kam v hribe na jugu Slovenije? (Doživetja z gora) 11/54
 - Med Visoko Ponco in Mangartom (Doživetja z gora) 3/53
 - Za Besno glisto na Cmir (Alpinizem) 6/62
- Mihelič, Miran: Planinska koča na Kaninu in smuka v tri doline (Zgodovina) 11/33

- Mihorič, Alenka: Moj hrib (Doživetja z gora) 1/20
 - Odmev na pismo bralke Planinska roža ti ... (Pisma bralcev) 11/88
 - Zgodbe narave kiparke (Predstavitev gora, območij) 6/36
- Miškovič, Dejan: Kabir Hajar – Velika skala (Predstavitev gora, območij) 6/64
 - Oman – informacije (Predstavitev gora, območij) 6/67
- Mlakar, Irena: Glinčan od Emone do danes (Novice) 5/84
 - Po Jurčičevi poti (Novice) 5/86
- Mlakar, Janko: Branje je kakor sanje, 'dobro ali slabo' (Pisma bralcev) 5/77
 - Kratkohlačniški spomini predvojnega generacije (Pisma bralcev) 9/81
 - Listje v jeseni (Pisma bralcev) 12/70
 - Oj ti svet, kako si se spremenil (Pisma bralcev) 4/79
 - Zemlja pleše (Pisma bralcev) 1/87
- Mlakar, Mirko: Dvajseti Matjažev pohod na Peco (Novice) 4/84
- Močnik, Grega; Oblak, Tjaša: Prvi tečaj mladinskih voditeljev (Novice) 4/91
- Mohar, Darko: 60 let Slovenskega doma KPD Bazovica (Novice) 2/85
 - Srečanje planincev treh dežel (Novice) 6/87
- Mramor, Neža: Na Triglav pred sto leti (Doživetja z gora) 12/29
- Mušič, Irena: 27. srečanje alpinistov veteranov (Novice) 11/91
 - Kočna (Jezerska, 2540 m, in Kokrska, 2520 m) (Predstavitev gora, območij) 10/52
 - Krn, 2244 m (Predstavitev gora, območij) 9/46
 - Množičen in prisrčen zaključek tedna planinstva (Planinska organizacija) 7/14
 - Molička peč, Veliki vrh, 2110 m, in Velika Zelenica, 2114 m (Predstavitev gora, območij) 6/49
 - Občni zbor PD Kamnik (Novice) 4/87
 - Odprt prenovljen zgornji del Koželjeve poti (Novice) 7/94
 - Samo, da ne bo prevroče (Alpinizem) 7/82
- Nastran, Vanja:** Zapostavljena smer za alpinistične užitarke (Alpinizem) 10/80
- Oberč, Janez:** Neprijetna pot na Triglav (Pisma bralcev) 4/79
- Ogrinec, Dejan: (Pre)obilje in suša z roko v roki (Filmi, kultura) 3/43
- Oitzl, Renata: Občni zbor PD Gozd - Martuljek (Novice) 4/85
- Pahor, Brane:** Montaž – Via Dogna (Alpinizem) 1/44
 - Pasja zgodba s srečnim koncem (Doživetja z gora) 7/50
- Pate, Mateja: Catedral – informacije (Predstavitev gora, območij) 5/74
 - Če se stvari lotim, jo izpeljem do konca (Intervjuji) 10/62
 - Da se kaj dogaja, mora biti zadaj gonilna sila (Intervjuji) 5/54
 - Junaki vsakdanjega življenja (Uvodniki, kolumne) 10/1
 - Ključ do sožitja med planinci in turnirni kolesarji je v vzgoji (Intervjuji) 11/58
 - Konec naše smeri? (Uvodniki, kolumne) 7/1
 - Koristen pripomoček in čtivo za ubujanje spominov (Iz literature) 9/83
 - Moje sporočilo je akcija (Intervjuji) 1/62
 - Nagrajenci 2. mednarodnega festivala gorniškega filma (Reportaže) 3/44
- (Reportaže) 3/44
 - Napisani naših gora (Razmišljanja, polemike) 3/13
 - Naše gore se spet podirajo (Reportaže) 7/35
 - O himalajski odpravi malo drugače (Iz literature) 8/91
 - Po sledah slovenskih andinistov (Alpinizem) 5/70
 - Sanjski zaključek SP v športnem plezanju (Alpinizem) 12/69
 - Seznam vzponov in odprav (Alpinizem) 10/13, 11/76
 - Slovenci v reviji American Alpine Journal 2007 (Iz literature) 3/71
 - Za plezalske romantike (Iz literature) 9/82
- Paulin, Vesna: Namesto Moličke peči Lastovec po brezpotju (Doživetja z gora) 6/44
 - Naravovarstvene dileme (Naravovarstvo) 5/15
- Pavšek, Miha: Dve muhi na en mah (Iz literature) 9/84
- Pavšek, Miha; Vertačnik, Gregor: Aprilska pomlad (Reportaže) 7/32
 - Brez rekordov in vsakega malo (Oprema, zdravje, nasveti) 10/42
 - Vremensko nič kaj pretresljiva zima (Oprema, zdravje, nasveti) 5/34
 - Zaključek leto dni trajajočega pretoplega obdobja (Reportaže) 2/55
- Pečavar Čarman, Irena: Jubilej PD Medvode (Novice) 7/93
- Peršolja, Borut: Priložnostna osebna poštna znamka (Novice) 10/91
 - Prostovoljno vodništvo PZS (Pisma bralcev) 8/87
 - Skoraj Abraham pevskega zbora (Novice) 10/92
 - V spomin Lojzetu Pirnatu starejšemu (V spomin) 3/78
- Peršolja, Ingrid: Jalovec pozimi (Doživetja z gora) 2/37
- Petek, Marko: Pipa miru (Alpinizem) 8/84
- Pevec, Emil: 2. IZI (izmenjava zanimivih idej) (Novice) 1/90
- Pilipovič, Nenad: Planinstvo na OŠ Gorje (Novice) 5/81
- Pirc, Breda: Na smučeh od Vogla do Komne (Doživetja z gora) 4/42
- Plahuta, Helena: Veselo na Veliki planini (Novice) 4/84
- Podergajs, Katja: Ljubiteljica strmih vzponov (Intervjuji) 5/57
 - O alpinizmu, medijih, zgodbah in življenju (Intervjuji) 6/52
 - Ooo, plezanje, plezanje ... (Intervjuji) 4/37
- Podgornik, Peter: Dr. Jože Andlovic praznuje 85 let (Jubileji) 12/74
 - Peklenska direttissima (Alpinizem) 10/74
 - Umrj je Ignazio Piussi (V spomin) 7/80
- Podobnik, Pavle: Analiza nesreč in reševalnega dela v letu 2007 (GRS) 5/93
- Podobnikar, Tomaž: Kaj je gora in kaj vrh? (Reportaže) 7/20
- Podovšovnik, Uroš: Peca (2126 m) (Predstavitev gora, območij) 3/50
 - Pohajkovanje po spominih (Doživetja z gora) 8/26
- Polajnar, Dušan: Proslava ob 10-letnici delovanja Sklada Okrešelj (Novice) 12/77
 - V spomin – Franci Telcer (V spomin) 6/90
- Poljak, Stane: Čajnik (Alpinizem) 5/46
- Pollak, Bojan: Tretji Kamniški memorial za smučko in cepin (Novice) 4/87
- Potočnik, Miha: Vrh dveh kondorjev (Doživetja z gora) 11/9
- Preglav, Ernest: Dvanajst let sodelovanja s PD Lipnica – Leibnitz (Novice) 8/96
 - Kako malo je treba ... (Razmišljanja, polemike) 3/34
- Pretnar, Janez: Peter Ježek (V spomin) 12/78
- Primožič, Tone: Zoranu Tratniku (V spomin) 1/96

Pušavec, Marijan: Sto let Frischaufovega doma na Okrešlju (Zgodovina) 12/16

Rajgelj, Ana: Planinska šola v naravi (Novice) 5/82

Rajh, Manja: Zarjini planinci (Novice) 9/87

Rau Selič, Marta: Slovenska filmska alpinistična dediščina (Filmi, kultura) 2/4

Rehar, Aljoša: Planinska karta odslej tudi za Nanos (Iz literature) 2/80

Remic, Jana: Joža Komac - Pavr (Reportaže) 6/18

- Rada bi vedela ... (Doživetja z gora) 8/66

- Zimski prisojnik (Doživetja z gora) 12/34

- Zimski utrinki (Doživetja z gora) 1/34

Rešek, Matjaž: Iz Škofje Loke na Triglav peš v enem dnevu (Doživetja z gora) 9/34

Rošček, Žarko: Slovenski planinski muzej kot potrdilo bivanja na svoji zemlji (Reportaže) 11/24

- Šestdeset let predanega dela (GRS) 7/36

- Življenjski mejnik Cvetke Jug (Jubileji) 6/88

Rupnik, Marko: Občni zbor Planinskega društva Javornik Črni vrh (Novice) 5/82

Rutar, Iztok: Nebeška lestev (Alpinizem) 9/76

- Tura z dodano vrednostjo (Alpinizem) 4/74

Ružič, Jože: Srečanje mladih planincev Podravja in Pomurja (Novice) 5/89

- Štirideset let Pomurske planinske poti (Novice) 1/88

Sbrizaj, Danilo: Podpis sporazuma (Novice) 1/90

- PZS v tednu planinstva (Planinska organizacija) 7/19

- Slovesna seja Planinske zveze Slovenije v Metliki (Planinska organizacija) 1/16

- Svečana obeležitev 230-letnice prvega vzpona na Triglav (Novice) 9/35

Schlamberger, Vladimir: Uspešna šola v Nepalu (Reportaže) 2/22

Semanič, Dušan; Štajdohar, Ivo: Drago Peršl (V spomin) 10/94

Semenič, Andreja: Pohodni tabor po poti Via Alpina (Reportaže) 11/52

- Zmagoslavje mladih iz Podnanosa (Novice) 2/84

Skobe, Rozalija: Okrogla miza ob Mednarodnem dnevu gora (Reportaže) 1/18

- Podelitev diplom varuhom gorske narave (Novice) 10/90

- Poslanstvo Komisije za varstvo gorske narave (Naravovarstvo) 6/86

- Predstavitve planinsko-izletniškega vodnika Pot Karla in Žige Zoisa (Obvestila) 9/91

Skobe, Rozi: Dan Zemlje – Pot Karla in Žige Zoisa (Novice) 6/84

Skobe, Rudolf: Naša trdnost je odvisna le od nas samih ... (Razmišljanja, polemike) 12/6

Slejko, Simon: Poskakovanje z Divjo kozo (Alpinizem) 8/80

Snoj, Iztok: Okno (Doživetja z gora) 4/11

Starešinič, Stane: Delovna akcija markacistov (Novice) 1/89

Steinbuch, Mire: Hudičev steber se me je hudičevo dobro otresel (Alpinizem) 6/68

- Iz mojega nahrbtnika (Iz literature) 2/82

- Poljubi ali ubij (Iz literature) 6/80

- Priročnik o gibanju in plezanju v gorah (Iz literature) 7/89

- Takrat me počakaj, sonce (Iz literature) 5/80

- Zbornik Društva GRS Tržič (Iz literature) 5/79

Steinbuch, Mire; Steinbuch, Meta: Gorovje v morju (Predstavitve gora, območij) 3pr/8

- Naravni park (Predstavitve gora, območij) 3pr/6

- Plezanje (Predstavitve gora, območij) 3pr/25

- Splošno (Predstavitve gora, območij) 3pr/4

- Transverzale in druge poti (Predstavitve gora, območij) 3pr/9

- Uvod (Uvodniki, kolumne) 3pr/3

- Vrhovi (Predstavitve gora, območij) 3pr/18

Stritar, Andrej: Bralci želite praktične informacije (Planinska organizacija) 4/30

- Durmitor (Predstavitve gora, območij) 11/46

- Ferata Giovanni Lipella na Tofano di Rozes (Predstavitve gora, območij) 7pr/17

- Ferata Lamon-Formenton s srednje na zadnjo Tofano (Predstavitve gora, območij) 7pr/14

- Ferati Punta Anna in Gianni Aglio na Tofano di Mezzo (Predstavitve gora, območij) 7pr/9

- Kako poznamo naše gore? (Predstavitve gora, območij)

1/97, 2/96, 3/80, 4/96, 5/92, 6/92, 7/96, 9/96, 10/96, 11/96, 12/80

- Kazalo Planinskega vestnika 2008 (Planinska organizacija) 12/82

- Kje smo in kam gremo? (Razmišljanja, polemike) 12/9

- Mangart, 2679 m (Predstavitve gora, območij) 3/56

- Po običajni poti na Tofano di Rozes (Predstavitve gora, območij) 7pr/9

- Razmišljanje o poškodovani poti in planinskih vodnikov (Naravovarstvo) 3/14

- Trikrat na Sisol (Doživetja z gora) 5/10

- Veliko Špiče, 2398 m (Predstavitve gora, območij) 8/69

- Vogel – Komna (Predstavitve gora, območij) 4/46

Stritar, Mojca: Bela pravljica nad belim morjem (Doživetja z gora) 4/50

- Od kočice do kočice – Bariloče (Potopisi) 11/12

- Pogled v nič (Alpinizem) 8/46

- Treking po Kordiljeri Nahuel Huapi – informacije (Predstavitve gora, območij) 11/15

(Predstavitve gora, območij) 11/15

Šajn, Tomo: Tumova kočica na Slavniku (Iz literature) 2/79

Šegula, Pavle: Šestdeset let od spočetja IKAR (Reportaže) 8/92

- V spomin Ruth Eigenmann (V spomin) 3/78

Šerkezi, Matjaž: Nasvet o plazovnih žolnah (Oprema, zdravje, nasveti) 10/72

- Neskončne zanke iz dyneema (Oprema, zdravje, nasveti) 11/72

- Novost – Brisače Advanced Microfiber (Oprema, zdravje, nasveti) 12/55

- Novost – Plazovna žolna S1 (Oprema, zdravje, nasveti) 12/55

- O plezalnih pasovih (Oprema, zdravje, nasveti) 10/68

- Pomožna vrvica Mammut Pro Cord (Oprema, zdravje, nasveti) 10/72

- Punta Serauta, 2962 m (Predstavitve gora, območij) 9/53

- Reševanje iz ledeniških razpok (Oprema, zdravje, nasveti) 6/59

- V znamenju človeške norosti (Doživetja z gora) 9/48

- Šisernik, Rok: Ak - su (Predstavitev gora, območij) 1/70
 - Avantura v dolini Ak su (Alpinizem) 1/68
- Škarja, Tone: Ang Tshering (Reportaže) 2/20
 - Evgen Vavken, Andrej O. Župančič (V spomin) 1/95
 - Fotomonografija Julijske Alpe (Iz literature) 2/80
 - Himalajska kronika – jesen 2007 (Alpinizem) 3/72
 - Marija in Andrej (Iz literature) 8/91
 - Montagnes magazine (Iz literature) 3/73
 - O vodenju odprave na Everest 79 (Pisma bralcev) 4/79
 - Pavle Kozjek (Uvodniki, kolumne) 9/1
 - Tibet, kitajska olimpiada, mi (Razmišljanja, polemike) 5/44
 - Zapisal se je goram (Iz literature) 6/81
- Škerbinek, Danilo: Kako bodo zavarovani člani PD s plačano članarino PZS od 1. 1. 2009 (Novice) 12/81
 - Zlati častni znak PZS za zaslužna tuja planinca (Novice) 1/93
- Škodič, Dušan: 10/10 (Doživetja z gora) 8/40
 - Kako sem kupoval idealne gozdarje (Pripovedke, anekdote, šale) 9/16
 - Meja (Doživetja z gora) 6/38
 - Nasmeh ajdovske deklice (Pripovedke, anekdote, šale) 1/13
 - Teflon (Doživetja z gora) 10/30
 - Trma (Doživetja z gora) 9/24
- Špendov, Tone: Maja Jezerce (Potopisi) 8/57
- Štebe, Miro: Kolesarska Pandorina skrinjica je odprta (Naravovarstvo) 4/34
- Štirn, Slavica: Omama (Pesmi, aforizmi) 12/82
 - Hlepim (Pesmi, aforizmi) 12/83
 - Opita (Pesmi, aforizmi) 12/82
- Štremfelj, Andrej: Srečanja (Alpinizem) 10/18
- Štrukelj, Marjeta: Dolomitska trilogija (Doživetja z gora) 4/24
- Šumrada, Bor: Simonyspitze in Großer Geiger (Predstavitev gora, območij) 1/49
 - Z najvišje gore Alp s smučmi (Alpinizem) 9/68
 - Za ščepec strmega plezanja (Alpinizem) 3/66
- Švab, Erik: British passion (Alpinizem) 7/87
 - Čez najtežjo dry-tooling smer v Evropi (Alpinizem) 5/76
 - Illuminati – najtežja večraztežajna kombinirana smer na svetu (Alpinizem) 4/78
- T**erpin, Rafael: V enem dnevu po gričih okrog Idrije (Doživetja z gora) 3/21
- Tomšič, Andreja: Monte Pelmo, 3168 m (Predstavitev gora, območij) 11/48
 - Preikestolen – največja evropska prižnica (Potopisi) 4/28
- Tomšič, Stane: Občni zbor PD Pošte in Telekomu Ljubljana (Novice) 5/86
 - Tradicionalno srečanje planincev Pošte in Telekomu Slovenije (Novice) 10/95
- Toni, Janez: Od Kočne do Ojstrice (Alpinizem) 4/70
- Tovšak, Mirko: In memoriam – Miro Žolnir 1939–2008 (V spomin) 6/91
- Tovšak, Slavica: Glej, kako lep je ta naš svet (Iz literature) 8/89
 - Prekmurci smo planinci z dušo in srcem (Intervjuji) 9/56
 - Skrb za planinsko pisno kulturno dediščino (Uvodniki, kolumne) 2/1
- Tratar ml., Roman: 16. Romanov pohod (Novice) 6/89
- Trošt, Andrej: Konec dober, vse dobro! (Alpinizem) 5/66
 - Obrazi Jalovca (Predstavitev gora, območij) 2/60
- Tshering Sherpa, Ang: Pismo Ang Tsheringa, predsednika Nepalske gorniške zveze, planincem Slovenije (V spomin) 2/19
- Turk, Janez: Odmev (Pisma bralcev) 12/70
- U**redništvo PV: Obvestilo (Obvestila) 6/84
 - Obvestilo (Obvestila) 12/78
 - Obvestilo o ceni (Obvestila) 12/70
 - Obvestilo o nesreči (Obvestila) 10/84
 - Obvestilo planinskim društvom (Obvestila) 3/75
 - Obvestilo planinskim društvom (Obvestila) 4/93
 - Obvestilo uredništva (Obvestila) 5/74
 - Planinskim društvom in vsem drugim izdajateljem planinske literature (Obvestila) 7/90
 - Popravek zemljevida Olševe (Obvestila) 3/56
 - Posebna ponudba pred letom 2009 (Obvestila) 9/81, 10/86, 11/90, 12/48
 - S klikom do vseh člankov naše revije vse do leta 1986 (Obvestila) 6/91, 7/95, 8/95, 9/89, 10/92, 11/93, 12/77
 - Voščilo (Obvestila) 12/63
 - Zahvala (Obvestila) 10/88
- V**alič, Miha: Drohmo in Patibara (Alpinizem) 2/68
- Valjavec, Ivana: Junaki Kriške gore 2007 (Novice) 4/84
- Velikonja, Elvica: Na Golake – prvič in zadnjič (Doživetja z gora) 3/40
- Velkovrh, Ciril: Kekčevi izleti (Iz literature) 4/81
 - Kugy na poštni znamki (Iz literature) 6/23
 - Popis Tumove knjižnice (Iz literature) 6/23
 - Potresi v Posočju (Iz literature) 6/81
 - Rastlinski vodnik (Iz literature) 9/85
 - Znova o soški fronti (Iz literature) 2/81
- Vidmajer, Adi; Mlakar, Mirko; Šašel, Josip: Drobtinice iz Zbornika ob 80-letnici PD Mežica (Planinska organizacija) 4/92
- Vidovič, Uroš: Slovesnost ob 150-letnici rojstva dr. Juliusa Kugyja v Trenti (Jubileji) 9/20
 - Srečanje pohodnikov na prelazu Weinebene (Novice) 9/89
 - Vloga PZS pri ohranjanju gorske narave (Novice) 9/89
- Vitez, Adriana: Čistilna akcija Cvetke brez smetke (Obvestila) 6/84
- Vitez, Milojka: Jubilej Planinskega društva Trebnje (Novice) 3/77
- Vižintin, Devana: Zakaj se Snój hvali? (Pisma bralcev) 5/77
- Vogrin, Jože: Jesenski potep po Julijcih (Doživetja z gora) 3/35
 - Spomini na soško fronto (Doživetja z gora) 9/40
- Volkar, Mojca: Slovensko ime v Patagoniji (Reportaže) 11/16
- Volontar, Klemen: Plazovna sonda nove generacije (Oprema, zdravje, nasveti) 12/54
 - Plazovna žolna (Oprema, zdravje, nasveti) 12/50
- Vončina, Anka: K fotografiji na naslovnici zadnjega, majskega Planinskega vestnika (Pisma bralcev) 6/79
- Vošank, Milan: Med svetlobo in temo (Doživetja z gora) 1/29
 - Rock and roll na Uršlji gori (Pesmi, aforizmi) 12/83

- Šmohorica (Doživetja z gora) 10/36
Vreček, Ivan: Dolga zgodba iz martuljskih gora (Alpinizem) 8/34
- Krajši sestavki so prijetnejši za branje (Pisma bralcev) 9/81
Vrhovšek, Leon: Tabor mladih planincev iz Frama (Novice) 1/91
Vujisic, Vlado: Najlepše gorovje Črne gore (Predstavitev gora, območij) 11/40
Vukovič, Borut; Banovec, Tomaž; Ekar, Franci: In memoriam: Marjan Oblak (V spomin) 5/26

Wiegele, Fanika: Markacisti v PD Laško (Novice) 4/89
Wraber, Maks: Stari dnevniški zapiski (Zgodovina) 8/4
Wraber, Tone: Goriški planinci in Kugy (Reportaže) 11/91

Zabukošek, Franc: Ivan Arnšek (1927–2007) (V spomin) 2/95
- Zaslужni za SPD (Jubileji) 9/92
Zadnik, Rudi: Sto let Planinskega društva Škofja Loka (Planinska organizacija) 4/82
Zgaga, Olga: Gorski tek iz Podbrda na Črno prst (Novice) 10/89
- Kdo se še spomni? (Zgodovina) 3/26
- Na planini Za Črno goro je stala Malnarjeva koča (Zgodovina) 8/20
- Srečanje planincev na Črni prsti (Novice) 12/74
- Uspešni v PD Podbrdo (Novice) 4/85
- Zapisan višavam in daljavam (Intervjuji) 12/44
Zorn, Matija: Enciklopedično-leksikografska predstavitev Alp (Iz literature) 5/78
Zupan, France: Koča na Robu (Iz literature) 12/71

Žalar, Andrej: Planinski dom na Podborštu (Novice) 8/94
Žnidarčič, Albin: Nova planinska pot Sežana–Trst (Novice) 12/78

Fotografije, skice in zemljevidi

Afzal, Muhammad: 9
Anderle, Aljaž: 1/73, 1/75, 6/55

Bijuklič, Mirko: 3/38, 5/32, 9/20, 9/44, 10/2, 11/4
Bitenc, Mare: 8/34
Bokal, Milka: 1/32
Borštnar, Boštjan: 7/96
Bradeško, Marjan: 3/21, 3/23, 3/24, 5/25, 7/42, 7/44, 7/45, 11/71, 11/73
Bremšak, Miran: 1/39
Brišar, Lado: 4/32, 5/14
Briški, Dan: 1/33, 2/62, 2/62, 5/18, 7, 7/2, 8/2, 8/7, 8/44, 9/2, 9/54, 10, 10/28, 10/29, 10/29, 10/56, 11, 12/14, 12/24, 12/26, 12/28, 12/30
Bruger, Dr.: 12/50

Chadwick, Darin: 9/48, 9/50, 9/51, 9/52
Cook, Joshua: 7/74
Cuder, Tine: 2/68

Čehovin, Miran: 10/41
Černe, Barbara: 1/89
Čop, Jaka: 6/16, 6/25
Čufar, Aleksander: 4/2, 5/22, 5/30, 5/62, 5/62, 5/63, 7/20
Čufar, Martina: 7/75, 7/76

Davidova, Anja: 11/78
Denver Public Library, Arhiv: 7/31
Deržaj, Edo: 9/86
Di Batista, Tina: 3/7
Dolenc, Oskar: 8/42
Dornik, Aljoša: 1/54, 1/55, 1/56
Drab, Jože: 2/49, 2/51, 2/53, 3/47, 3/48, 3/49, 11/48, 11/50, 11/51
Dvorsky, V.: 6/19

Ekar, Franci: 2/18
Erceg, Andrej: 3/6, 3/8, 3/11, 3/12, 11/18, 11/20, 11/22

Gaberšček, Boris: 2/64, 2/65, 8/87
Gaborovič, Zoran: 3, 3/4, 8/49
Gfreiner, J.: 9/94
Golnar, Tone: 1/77, 1/78, 1/78, 1/79, 1/80, 1/81, 1/83, 4/63, 4/63, 4/63, 4/63, 11/82, 11/83
Golob, Urban: 9, 10/6
Gorišek, Gorazd: 8/40
Gospič, Aleksandar: 1/40, 1/41, 4/56, 4/57, 4/58, 4/58, 7pr/16, 7pr/18, 7pr/19, 7pr/20
Gregorec, Anton: 2/11
Gričar, Klemen: 1/4, 2/77, 3/64, 3/65, 3/65
GRS Tolmin, Arhiv: 7/36, 7/38, 7/39, 7/39

Habjan, Vladimir: 1/20, 1/38, 1/97, 2/2, 2/27, 2/55, 2/61, 4/15, 4/20, 4/40, 4/41, 4/87, 5/37, 6, 6/1, 6/26, 6/27, 6/29, 6/41, 6/74, 6/76, 6/78, 7/14, 7/16, 7/17, 7/17, 7/18, 7/18, 7/18, 7/50, 7/52, 7/63, 7/64, 7/65, 7/65, 8/8, 8/48, 9/27, 9/36, 10/21, 10/48, 10/58, 10/59, 12, 12/1, 12/67
Hladnik, Jurij: 4/66, 4/68, 4/69, 4/69
Hladnik, Miran: 6/68
Horvat, Franci: 5/8
Hostnik, Primož: 7pr/4, 7pr/7, 7pr/26
Humar, Janko: 12/64

Jakofčič, Tomaž: 11/75
Jarc, Janez: 5/46, 5/49, 6/70
Jemec, Samo: 3/80, 4/96, 5/92
Jovanovič, Iskra: 1/35, 2/28, 3/55, 3/55, 4/4, 7pr/1, 7pr/8, 7pr/10, 7pr/13, 7pr/14, 12/37

Kalisz, Nicolas: 8/76
Kambič, Monika: 11/12, 11/17
Kambič Mali, Monika: 5/73

Karel Dolenc, Oskar: 12/63
Kastelec, Joc: 1/57, 2/66, 12/42, 12/43
Kavar, Janez: 7/30
Kavčič, Gorazd: 5/57
Kladnik, Matej: 9/62, 9/65
Klančar, Robert: 3/31, 6/32, 6/33, 6/34
Klemenc, Stane: 10/46, 10/50, 10/51, 10/73
Klinar, Petra: 5/38, 5/40
Knavs, Matej: 6/65
Kokalj, S.: 11/25, 11/26
Kolenc, Olga: 3/16, 3/18, 3/19, 8/14, 8/16, 8/16, 8/74
Komač, Mateja: 7/4, 7/6, 7/7, 7/9, 7/10, 7/12, 7/13
Kompara, Tjaša: 8
Kosovelj, Zvone: 6/44, 6/46, 6/47, 9/38, 10/26, 10/27, 10/36
Kotnik, Veronika: 8/31
Kovač, Marjan: 10/18
Kovačević, Mijo: 5/48, 5/49
Koželj, Aleš: 2/70
Krajnc, Miha: 3pr/4
Krajnik, Brane: 3/58
Krajnik, Roman: 4/37, 4/38
Kranjc, Miha: 2/32
Krejan, Marta: 2/75, 2/76
Kresal, Gregor: 10/9
Kumer, Tomaž: 4/60, 4/60, 4/61, 4/61
Kunaver, Jurij: 4/8

Lešnik, Arnold: 4/52, 4/52, 4/53, 7/46, 7/49, 7/49, 7/49, 7/49, 7/60, 7/61, 9/4, 9/10, 10/54, 11/65, 11/65, 11/65, 11/65, 11/65
Ligetti, Lazslo: 9/59
Likar, Boštjan: 1/62, 1/62, 11/6, 11/8, 11/10
Lipužič, Janja: 7/24, 7/26, 7/27, 7/29
Lodrant, Stanko: 8/62
Logar, Robert: 8/46
Logar, Teja: 9/55

Magajne, Andrej: 3/60
Mali, Klemen: 5/70, 5/71
Marenče, Tine: 8/80, 8/82
Marinko, Jože: 5/60
Marolt, Tomaž: 1, 3/30, 3/31, 3/32, 4, 4/5, 4/8, 4/9, 4/14, 4/44, 4/47, 4/48, 8/39, 8/66, 9/28
Mašera, Andrej: 1/7, 1/10, 1/11
Metljak, Drago: 8/23
Mihalič - Gric, Roman: 3/54, 6/62, 6/62, 6/63, 11/54
Mihelič, Jože: 1/15
Mihev, Stanko: 10/38
Mihorič, Alenka: 1/21, 1/22, 1/23, 4/4, 6/36, 6/36, 6/36, 6/36, 6/37, 6/37, 6/37, 6/37, 6/37, 11/36, 11/38, 11/39, 11/39

Miškovič, Dejan: 6/64, 6/66, 6/67, 10/4, 10/10, 10/14, 10/22
Mlakar, Janko: 5/77
Modič, Igor: 10/94
Mrakič, Lado: 5/2
Mušič, Irena: 3/15, 5/4, 7/64

Naglost, Oton: 1/24, 1/25, 1/27, 1/59, 1/59, 1/60, 1/60, 1/61, 1/61, 2, 2/30, 2/38, 2/39, 2/56, 2/60, 2/63, 2/93, 3/2, 3/36, 3/67, 4/5, 4/16, 4/18, 5, 5/6, 5/17, 5/20, 5/89, 6/38, 6/42, 6/50, 6/50, 6/51, 6/51, 6/73, 8/36, 8/43, 9/7, 9/8, 9/13, 9/14, 9/24, 9/40, 9/43, 9/55, 10/17, 10/30, 10/32, 10/34, 10/97, 11/28, 11/63, 11/67, 11/68, 12/5, 12/33, 12/34, 12/49, 12/84, 12/96
New England Ski Museum, Arhiv: 7/31

Ogrinec, Dejan: 3/43, 3/44
Ortar, Jaka: 6/30, 8/10

Pahor, Brane: 1/46, 1/47, 7/53, 7/53, 7/54
Paulin, Vesna: 5/16, 5/17
Pavšek, Miha: 2/59, 4/7, 4/22, 4/23, 5/34, 5/36, 5/36, 5/92, 7/32, 7/33, 7/58, 10/43, 10/43, 10/43, 10/44, 10/45
Pellicier, Romaric: 5/76
Pirc, Breda: 4/42
Podgornik, Peter: 8/70, 10/74, 10/78
Podobnik, Pavle: 5/93, 5/94, 5/94, 5/95, 5/96
Podobnikar, Tomaž: 7/22, 7/23
Podovšovnik, Uroš: 3/50, 3/50, 3/51, 3/51, 3/52, 3/52, 8/26, 8/28
Pogačnik, Vid: 2/42, 2/46, 2/47, 2/48
Pollak, Bojan: 4/88
Potočnik, Miha: 11/9
Preglav, Ernest: 3/34
Premrl, Klemen: 1/76
Prezelj, Marjana: 7pr/22
Prezelj, Marko: 1/63, 1/64, 1/65, 1/66, 1/67

Rak, Gašper: 9/76, 9/78, 9/78
Ranfl, Andrej: 1/13, 8/50
Rejec, Milan: 8/53
Remic, Jana: 1/37
Rodriguez, Dario: 10/62, 10/65, 10/66
Rovan, Jože: 11/58, 11/60

Sbrizaj, Danilo: 1/16, 1/17, 1/17, 1/18
Schaar, Gerhard: 7/72
Schlamberger, Vladimir: 2/22, 2/23, 2/24, 2/25, 2/26
Semenič, Andreja: 11/52, 11/53, 11/53
Senegačnik, Jurij: 4/5
Slak, Andrej: 7/84, 7/85
Slejko, Simon: 3/10, 6/52, 8/83, 8/83

Sluga, Gregor: 11/74
Snoj, Iztok: 4/10, 4/12
Steinbuch, Meta: 3pr/1, 3pr/25, 3pr/26, 3pr/27
Steinbuch, Mire: 3pr/1, 3pr/7, 3pr/8, 3pr/11, 3pr/13,
3pr/14, 3pr/15, 3pr/16, 3pr/17, 3pr/17, 3pr/18, 3pr/19,
3pr/19, 3pr/20, 3pr/21, 3pr/22, 3pr/23, 3pr/24, 3pr/28
Stofer, Markus: 3/9
Strgar, Peter: 1/2, 2/61, 4/4, 5/52, 5/53, 5/53, 6/2, 7/82,
8/4, 9/30, 9/31, 9/32, 11/30
Stritar, Andrej: 1/6, 1/8, 1/9, 1/12, 1/44, 1/58, 2/65, 2/67,
2/96, 3/57, 3/59, 3pr/5, 4/46, 4/54, 4/59, 4/96, 5/10,
5/12, 5/12, 5/13, 5/13, 5/42, 6/49, 6/92, 7/9, 7/57, 7/62,
7pr, 7pr/20, 7pr/20, 7pr/21, 8/69, 8/78, 9/47, 9/53, 9/96,
10/53, 10/61, 10/96, 11/46, 11/57, 11/96, 12/43, 12/80
Stritar, Mojca: 4/50, 4/51, 11/14
Stritar, Urška: 1/10

Šerkezi, Matjaž: 8/60, 8/63, 8/64, 9/35, 10/72, 10/72, 12/42,
12/56, 12/59, 12/60, 12/61
Šisernik, Rok: 1/68, 1/69, 1/70, 1/71, 1/72
Škarja, Tone: 2/20, 5/44, 9/22, 10/39
Škodič, Dušan: 9/16
Šorn, Mitja: 2/71
Špendov, Tone: 8/56, 8/58, 8/58, 8/59
Štebe, Miro: 4/34, 4/36
Štrukelj, Marjeta: 4/25, 4/25, 4/25, 4/25, 4/26
Štupar, Boris: 10/45, 10/45
Šturm, Janez: 11/85
Šubic, Tadeja: 7/34
Šumrada, Bor: 1/49, 1/50, 1/51, 1/52, 1/53, 9/68, 9/71
Švab, Erik: 4/78, 4/78, 4/78

Togni, Marco: 11/79

Tomšič, Andreja: 2/50, 2/54, 3/45, 3/46, 4/29
Toni, Janez: 4/71, 4/72, 4/72, 4/72, 4/72, 4/74, 4/75, 4/75,
5/65, 7/84
Tovšak, Ciril: 9/19
Tovšak, Slavica: 2/5
Triay, Laurent: 11/80
Trop, Primož: 9/60
Trošt, Andrej: 2/63, 3/53, 5/66

Umnik, Bine: 2/9

Valič, Miha: 2/69

Velikonja, Elvica: 3/40, 3/41
Vertačnik, Gregor: 5/36, 5/36, 10/44, 10/45
Veternik, Andrej: 1/31
Vidrih, Igor: 10/80, 10/82
Vogrin, Jože: 7/68
Volfand, Rok: 12/21, 12/23
Volontar, Klemen: 6/58, 6/60, 6/60, 6/60, 6/60, 6/60, 6/61,
6/61, 6/61, 6/61, 6/61, 12/52, 12/53, 12/53
Vrance, Robi: 1/29
Vranič, Matej: 12/8, 12/11, 12/12, 12/40
Vučer, Matevž: 7pr/24, 7pr/26, 7pr/28, 9/72, 9/74
Vuerich, Luca: 3/61, 3/62
Vujisić, Vlado: 11/40, 11/43, 11/44, 11/45

Zakšek, Tjaša: 5/68

Zangrilli, Fabrizio: 9/66
Zgaga, Olga: 3/28

Žagar, Brane: 5/58, 5/59

Žižič, Barbara: 1/82, 2/76, 3/66, 4/76, 5/74, 6/77, 7/85,
8/79, 8/83, 9/79, 11/85, 12/66

RAVELTIK®

**DEMON
SUPER CUP**

Vrhunsko ledno orodje za plezanje najtežjih lednih in kombiniranih smeri.

**LEDNE DEREZE
PHANTOM II**

Ledne dereze za plezanje zahtevnih smeri. Primerne za ledno plezanje, mešan teren in zimski alpinizem.

**WIZARD
PLUS**

Napreden gorniški cepin, ki omogoča zahtevnejše zimske vzpone.

KIBUBA

PUSTOLOVŠČINA NA OBZORJU
WWW.KIBUBA.COM

Oddaja "Čez hribe in doline"
vsak tretji četrtek v mesecu ob 17. uri

**RADIO
UNIVOX**

**107.5 MHz
106.8 MHz**

Rožna ulica 39
1330 Kočevje

T: 01/893 99 10
F: 01/893 99 24
E: info@univox.si

**Dragi planinci
in planinke,**
Radio Ognjišče vas
po novem razveseljuje
2x tedensko:

- **ob četrkih ob 9.30**
z rubriko Vabilo na pot
- **ob petkih ob 17.00**
prisluhnite oddaji
Doživetja narave

**Vabljeni
k poslušanju!**

VAŠA STRAST. NAŠA TEHNOLOGIJA.

TECHTRAIL ALTERA

Ta precizen ročni inštrument zagotavlja realno časni prikaz akumuliranega vzpona in spusta, spremembo vremena in vertikalne hitrosti. Vsebuje digitalni kompas z dot-matrix navigacijsko grafiko.

- + švicarski senzor za višino
- + barometer
- + kompas
- + termometer
- + smučarski kronograf
- + kronograf
- + ura
- + spomin za 3 referenčne višine
- + vodoodporen 50 m
- + mineralno steklo
- + EL osvetlitev zaslona
- + enostavna menjava baterij

TECHTRAIL®

SUMMIT SERIES

WWW.TECHTRAIL.COM